Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

S. Bonifatii aliorum epistolae - Cod. Rastatt 22

Bonifatius <Heiliger>

[S.l.], [3. Drittel des 10. Jh.]

S. Bonifatii aliorum epistolae

urn:nbn:de:bsz:31-18440

Visual Library

quod non optamus aduersando ei praepedire
conatus fuerit labori aut contrarius extiterit
ministerio sibi credito successorumque eius eun
dem laborem initiantium ex sententia diuina
anathematis uinculo percellatur. perp&uae
dam nationi subiaceat. BENE VALETE.
Data kl decemb imperante domno piissimo augusto
leone a deo coronato magno imperatore anno septimo
imperii eius. sed & constantino magno imperatore
eius filio anno iiii. indictione vi.

GREGORIUS EPS SERUUS SERUORUM DEI
clero ordini & plebi consistenti dilectissi 3
mis filiis in domino salutem.

Probabilibus desideriis nihil adtulimus tardita
tis. fratrem iam & coepiscopum nostrum bonifacium uobis
ordinauimus sacerdotem. cui dedimus in man
datis ne umquam ordinationes praesumat inli
citas. ne bigamum aut qui uirginem non est
sortitus uxorem neque inlitteratum uel in qua
lib& corporis parte uitiatum aut ex paenitente
uel curiae aut cuilib& condicioni obnoxium nota
tumque ad sacros ordines permittat accedere.
Sed si quos huiusmodi forte repperit. non
audeat promouere. afros passim ad ecclesiasticos ordi
nes praetendentes nulla ratione suscipiat.
quia aliqui eorum manichei aliqui rebaptizati
saepius sunt probati. ministeria atque ornatum
ecclesiae uel quicquid illud est. in patrimonio

eiusdem non minuere studeat. sed augere.
De reditu uero ecclesiae uel oblatione fidelium quattuor faciat portiones. quarum unam sibi ipse retineat. alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat. tertiam pauperibus & peregrinis. quartam ecclesiasticis fabricis nouerit reseruandam. de quibus diuino erit redditurus iudicio rationem. Ordinationes uero presbiterorum seu diaconorum non nisi quarti septimi & decimi mensium ieiuniis. sed & in ingressu quadragesimali atque medianae uespere sabbati nouerit caelebrandas. Sacrosci autem babtismi sacramentum non nisi in paschali festiuitate. & pentecosten nouerit esse praebendum. exceptis his qui mortis urguente periculo ne in aeternum pereant. talibus oportet remediis subuenire. Huic ergo sedis nostrae praecepti seruanti deuotis animis obsequiosos oportet ut inreprehensibile placidumque fiat corpus ecclesiae. per christum dominum nostrum. qui uiuit & regnat cum deo patre omnipotente & spiritu sancto per omnia secula saeculorum. Deus uos incolumes custodiat dilectissimi filii. Data kalendas decembris imperante domino piissimo augusto leone a deo coronato magno imperatore anno septimo ~~pp~~ eius anno septimo sed & constantino magno imperatore eius filio anno quarto. Indictione sexta.

c
p
ut
don
abst
potu
quar
comm
crime
exfide
dent
debea
scelus
sunt s
utqu
nun
ueni
hae
lum
exse
dô

te
m
r
-

C
RA
NI

e prae
icto epm
ro scae
stibus
ltu tem
do ortationis
i aptoru
in pfecta
in piuiame
ilectio
amore
& agnos
sisuscepe
pph&ae
iusti.
& xuris
io ex
oluerit

&iteru. p&ite & accipi&is. querite & inueni&is. pulsate & aperi&ur uobis. Omnis eni qui p&it accipit. & qui querit inuenit. & pulsanti aperiet. & uos karissimi facite fructus dignos ut in die aduentus dni nri ihu xpi sidereas mereamini adipiscere mansiones. BENE UALETE.

ITEM GREGORII TERTII

DILECTISSIMIS NOBIS EPISCOPIS IN PROUINCIA BAIOARIORU ET ALAMANNIA CONSTITUTIS. UIGGO. LIUDONI. RUDOLTO. ET PHIPHYLO. SEUADDAE. GREGORIUS PAPA.

Catholica & scorũ patrum iub& auctoritas ut bis in anno pro salute populi xpiani seu exhostatione adoptionis filiorum synodalia debeant caelebrari. & causarum canonicarũ examinatio prouenire. ut unicuiq, prout necessitas poposcerit pia educatione subueniatur. Unde secundũ apli doctrinam ammoneo & hortor uos carissimi p misericordiam di. ut digne ambul&is uocatione qua uocati estis. ut ministeriũ urm pfectum sit coram dõ. Opostunũ namque est uos nosse frem accoepm nrm praesentem bonifaciũ nram agente uicem cum digno & debito honore p xpi nomine suscipere. & ministeriũ eclesiasticum cũ fide catholica secundũ morem & normam scae catholicae & apostolicae di ecclesiae. qua misericordia di praeueniente praeee uidemur. sicut apostolica auctoritate a nobis destinatus est. ab eo suscipientes dignanter teneatis. & gentilitatis

bis celebrari synodalia

ritum & doctrinã uel uenientiũ brittonum
uel falsorum sacerdotum hereticorũ. siue adulteros.
aut undecumque sint rennuentes ac phibentes
abiciatis. & ut populum uobis a dō commissum
puris ammonitionibus edoceatis. & a sacrificiis
mortuorũ omnino deuitetis. & iuxta quod fueri-
tis a praedicto [illegible] nrō consacerdote edocti ita catho
licam & apostolicam doctrinam tenentes dnō dō
& saluatori nrō placere festinetis. & In quo uobis
loco ad celebranda concilia conuenire manda
uerit. siue iuxta danubiũ. siue In ciuitate augusti
uel ubicumque Indicauerit. pro nomine xpi parati
esse Inueniamini. quatenus cognoscamus p eius
mandatũ de uro conuentu. ut In diem aduentus
xpi ihũ cum fructu boni operis ante eius tribunal
adsistere mereamini dicentes. Ecce nos & pueri
quos dedisti nobis dne. non perdidimus ex eis quequã.
ut & uos dominicam uocem audire mereamini
dicentẽ. Venite benedicti patris mei percipite
regnũ quod uobis paratũ est ab origine mundi.

ITEM GREGORII TERTII

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRĪ BONIFATIO
10 COEPO. GREGORIUS SERUUS SERUORUM DĪ.
Desiderabilem mihi a te missus denual religiosus
prsbt attulit nuntium. cum te sospitem narrauit.
& ministerio p quo missus es fauente dō proficere
nuntiauit. Detulit etiam a te missas litteras ubi
Indicasti quod ager dominicus qui Incultus iacebat
& spinarum aculeis ex Infidelitate riguerat.
uomerem tuae doctrinae exarante semen uerbi

suscepit. & fertilem messem protulit fidelitatis.
In eisdem litteris quibusdam subnexuisti capitulis.
sciscitando qualiter teneat uel doceat haec sca apos
tolica romana ecclesia. bene scitis qui beatus apls
petrus & apostolatus & episcopatus principium ex
stitit. & consulenti tibi de statu ecclesiae non ex nob
quasi ex nobis. sed eius gratia qui aperit os mutu
& linguas infantium facit dissertas. qualiter tenere
debeas apostolici uigoris doctrinae dicimus.
Igitur in primis legebatur ut quota progenie pro
pinquorum matrimonio copuletur. dicimusque quod
oportuerat quidem quamdiu se agnoscunt affi
nitate propinquos adhuius copulae non accedere
societatem. sed quia temperantia magis & praesertim
in tam barbaram gentem placet plusquam distric
tione censurae concedendum est ut post quartam
generationem iungantur. Nam quod posuisti
quod si mulier infirmitate correpta non ualue
rit uiri debitum reddere. quid eius faciat iugalis.
bonum esset si sic permaneret ut abstinentiae uacaret.
sed quia hoc magnorum est. ille qui se non poterit
continere nubat magis. non tamen subsidii
opem subtrahat ab illa cui infirmitas praepedit.
& non detestabilis culpa excludit. Praesbiter
uero uel quilibet sacerdos a populo accussatus.
si certe non fuerint testes qui criminis in lato ap
probent ueritatem iure iurando (iusiurandum) erit in medio.
& illum testem proferat de innocentiae suae purita
te cui nuda & aperta sunt omnia. sicque maneat
in proprio gradu. Nam de homine qui a pontifice

non

hodie lex
est abrogata
xxxv q. viii c.
quod proposuisti

confirmatus fuerit, denuo illi talis reiteratio pro
hibenda est. In missarum autem sollempniis illud
obseruandum est quod dominus noster iesus christus sanctis suis tribuit
discipulis. Accepit namque calicem & dat eis dicens.
hic calix noui testamenti est. In meo sanguine.
hoc facite quotiescumque sumitis. unde congruum
non est duo uel tres calices in altario ponere. cum
missarum sollemnia celebrantur. De immola
ticiis autem escis consuluisti. si a fidelibus superductum
fuerit uiuificae crucis signum. edi liceret an non.
illud sufficit respondere quod beatus apostolus
paulus dicit. si quis dixerit quia hoc immolaticium
est. nolite edere propter eum qui indicauit & propter
conscientiam. Addidisti adhuc quod si pater
uel mater filium filiamque intra septa monasterii
in infantiae annis sub regulari tradiderint disci
plina utrum liceat eis postquam pubestatis inoleue
rint anni egredi & matrimonio copulari.
hoc omnino deuitamus. quia nefas est ut oblatis
a parentibus deo filiis uoluptatis frena laxentur.
Enim uero quosdam baptizatos absque interro
gatione simboli ab adulteris & indignis presbyteris
fassus es. In his tua dilectio teneat antiquum
morem ecclesiae. quia quisquis in nomine
patris & filii & spiritus sancti baptizatus est. rebaptizari
minime liceat. Non enim in nomine baptizantis.
sed in nomine trinitatis huius gratiae donum
percepit & teneatur quod apostolus dicit. unus deus.
una fides. unum baptisma. doctrinam uero
spiritalem talibus studiosius ut inpertias demandum.

Illud non uidetur esse tenendum nisi de professis sponte uel expresse

Pro paruulis uero qui a parentib; subtracti sunt & an baptizati sint uel non ignorant. hos ut baptizare debeas secundu patrum traditione si non fuerit qui testificet ratio posett; Leprosis aut si fideles xpiani fuerint dominici corporis & sanguinis participatio tribuatur. cum sanis aute conuiuia celebrare negentur; Adiecisti & ia quod si pestifer morbus aut mortalitas in ecta uel monasteriis inrepserit quos necdu tetigit a loco fugiant euitantes periculu ualde fatuu hoc iudicatur. n enim ual& quisqua di effugere manus; In fine epistola continebat quod sunt quidam pbri seu epi in multis uitiis inretiti quoru uita in se ipsis sacerdotiu maculat. & si tibi licer& cum eis sedere aut loqui nisi quo heretici fuerint. dicimus ut hos ex apostolica auctoritate redarguendo ammoneas & ad munditia ecclesiasticae disciplinae pducas. & siquidem oboedierint saluabunt animas suas & ipse mercedem lucrasti. uerumtam conlocutione & mensam communem cum eis agere non recuses. Plerumque contigit ut quos correctio disciplinae tardos facit ad pcipiendam ueritatis normam con uiuioru sedula & ammonitio blanda ad uiam pducat iustitiae. Idipsum aut & in illis pceribus qui tibi adiutoriu prestant obseruare debebis. Haec fr karme ex apostolicae sedis uigore scripsisse sufficiant. de reliquo implorantes misericordiam di ut qui te illis in regionibus uicem nri ex apostolica auc to

ritate pergere fecit. & In opacam siluam lumen
ueritatis post uum micare predestinauit. opitu
lationis suae misericordissimū tribuat Incremen
tum. quatenus. de fructu operis & ipse ualeat p̄mia
percipere. & nos ueniam peccatorū Inuenire.
DS TE INCOLUMEM CUSTODIAT REUERENTISSIME FRATER.
Data . x kl. decemb. Imp. dom pijssimo augusto leone
a dō coronato magno Imp. anno decimo Imperii eī;
sed & constantino magn Imp. regni eius anno xvij.
Indictione decima; ITEM CC TERTI

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRI BONIFATIO
COEPO. GREGORIUS SERUUS SERUORUM DĪ.
xi Doctoris omniū gentiū egregii apti beati pauli
uox est dicentis. diligentibus dm̄ omā cooperantur
In bonum. Agnoscentes itaque In syllabis fraterni
tatis tuae Innotuisti tam de germaniae gentibus
quas sua pietate ds nr̄ de potestate paganorū libera
uit. & ad centū milia animas In sinu scē matris ecclae.
tuo conamine & carli principis francorū aggregare
Baioaria dignatus est; Sed & In baioariorū prouincia quae
āte acta sunt agnoscentes. datori omnium bonorū
dno dō nrō extensis ad celū palmis gra
tias retulimus. qui ianuā misericor
diae xpi pietatis In illis he partibus aperuit
ad cognoscendam uiā salutis ostiū mi
sericordiae aperuit. & misit angelū suū qui prae
parauit uiam tuā ante te. ipsi gloria In scla sclorū.
Igitur quia Indicasti perrexisse te ad gentē baio
ariorum. & Inuenisse eos extra ordinē ecclasticū
uiuentes. dū episcopos non habebant In prouincia

nisi unū nomine uiuilo · quem nos ante temp̄
ordinauimus · & quia cū assensu otilo[nis] ducis eorun
dem baioariorū seu optimatū prouinciae illius tres
alios ordinasses episcopos · & in quattuor partes
prouinciā illā diuisistis id est quattuor parrochias ·
ut unusquisque ep̄s suā habeat parrochiam ·
bene & satis prudenter peregisti fr̄ quo ap̄licam
praeceptionem ex n̄ra uice implesti · & sicut tibi
praecepimus ita peregisti ·, Itaque non desinas
fr̄ reuerentissime docendo eos s̄cām catholicam
& apostolicam romanae sedis traditionē · ut in
luminentur rudes & uiam salutis teneant p̄ quā
possint ad aeterna premia peruenire ; Presbite
ros uero quos ibidem repperisti · si incogniti fuerint
uiri illi a quibus sunt ordinati · & dubiū est eos
episcopos fuisse an non qui eos ordinauerunt ·
si bonae actionis & catholici uiri sunt ipsi pr̄bri ·
& in ministerio xp̄i omnē[que] legem s̄cām ed[o]cti ·
apti ab ep̄o suo benedictionē presbiteratus sus
cipiant & consecrentur · & sic ministerio sacro fun
gantur ; Illi quippe qui baptizati sunt p̄ diuersi
tate & declinatione linguarū gentilitatis · tam̄
quia in nomine trinitatis baptizati sunt opor
tet eos p̄ manus inpositionē & sacri chrismatis
confirmari ; Nam uiuilo ep̄s a nobis est ordinatus ·
& si aliquid excedit extra canonicam regulam ·
doce & corrige eum iuxta romanae ecclesiae tradi
tionem quā a nobis accepistis ; De concilio uero
ut iuxta ripam danubii debeas caelebrare
n̄ra uice · praecipimus fr̄nitati tuę apostolica

parrochie iiii
i baioaria

auctoritate te ibidem presentari. & in quantum dominus
tibi uires dederit praedicare uerbum salutis necesse est.
ut religio xpiana in nomine domini crescat & multiplicetur.
Nec enim habebis licentiam frater percepti laboris in uno (officio)
morari loco. sed confirmata corda fratrum & omnium
fidelium qui rudes sunt in illis hesperiis partibus. ubi tibi (Rudes bauarii)
dominus aperuerit uiam salutis praedicare non desistas.
& ubi locum inueneris necessarium secundum canonicam
regulam episcopos ordina ex nostra uice. & apostolicam atque
canonicam traditionem eos tenere edocabis. Ex hoc
enim magnum mercedis praemium tibi praeparabis.
quo omnipotenti deo nostro facies plebem perfectam;
Non pigeat dilectissime frater itinera carpere aspera
& diuersa. ut xpiana fides longe lateque tuo cona
mine extendatur. scriptum namque est. Arta
& angusta uia quae ducit ad uitam. Operare itaque
frater bonum opus quod coepisti. ut in die xpi domini nostri me
rearis dicere in tertio cum sanctorum probabilium patrum
assistens. Ecce ego & pueri quos dedisti mihi non perdidi
ex eis quemquam. & iterum. domine quinque talenta
mihi tradidisti. ecce alia quinque super lucratus sum.
ut subsequenter merearis uocem domini audire di
centis. euge serue bone & fidelis. quia super pauca
fuisti fidelis supra multa te constituam. intra
in gaudium domini tui.

DS TE INCOLUMEM CUSTODIAT REUERENTISSIME FR.
Data IIII kl nouemb. Imperante domno piissimo
aug leone. Imperii eius anno uicesimo tertio.
sed & constantino mag imp eius filio. anno
XX. Indictione octaua;

ITEM GREGORII II.

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRI BONIFATIO COEPO GREGORIUS SERUUS SERUORUM DI.

Credite speculationis sollicitudine pmoti euangelica quoq; institutione qua att. obsecrare dnm messis ut eiciat operarios in messam suam. tuam plnde reuerendam frnitatem ad imitationem aptorum ut dno iubente preceptu st. euntes predicate euangelium regni. gratis accepistis. gratis date. In pastibus esperiarū ad inluminationem germaniae gentis in umbra mortis sedenti dirigere puidimus. lucrum inde ut adportare deberes. quasi seruus ille de negotio talenti sicut scriptum est fidus. in futuro auctori asseris dō fecisse. quod quia ex oboedientiae munere ministerium uerbi ceptum adolere. & predicationis preconio populum infidelem. ut innotuisti audiuimus conuerti dni potentiae gratias referentes. ut ipse a quo bonum pcedit & ad agnitione uult omnes uenire ueritatis. Tibi optamus ut cooperet & a tenebris ad lucem populū illū suae potentiae inspiratione reducat. Hinc enim nobis merces copiosa credimus quod ab omnipotente dno adscribatur in caelis. Bonū enim cē tamen si pseuerā ueris possis cum apto dicere certaui cursum consūmaui. fidem seruaui. sed ut corona pcipias laboris insiste. Pollicetur enim ds pseuerantib; in fine salutem. nec minae terreant. nec deiciant terrores. sed fixam in dō tenens fiduciam uerbum ueritatis denuntia. Erit enim ex adiutorio diuino per

fectio. tantum sit bonum inuoluntate opus. Igitur quantos ab errore converteris syllabarum tuarum recensito textu cognouimus. la&i uberes dono nro gratias agentes delucro animarum exultamus.

Porro pe pro illo qui nunc usque desidia quadam in eidem gente predicationis uerbu disseminare neglexerat & nunc sibi pastem quasi in parrochiam defendat. carolo excellentissimo filio nro patricio ut eum conpesat suadentes. paternis litteris scripsimus & credimus quod hoc uitare precipiat. Ipse uero opostuna & inportune praedicare quae sunt salutis ne desinas. Igitur turingis & germaniae populo ea quae ad animae respiciunt utilitatem & salutem scribere non omissimus. Inter alia ut construant episcopia & ecclesias condant iniungentes. ipse enim qui non uult mortem peccatoris. sed ut conuertatur & uiuat. erit in omnibus daturus incrementum.

DS TE INCOLUMEM CUSTODIAT.

data prid nonas decembris. Imp domn piissimo augusto leone a dō coronato magno Imp. anno octauo imperii eius. anno octabo. sed & constantino mag Imp eius filio anno quinto Indictione octaba.

INCIP EPISTOLA BONIFATII AD ZACHARIAM.

DOMINO CARISSIMO SUMMI PONTIFICATUS INFULA PRAEDITO UIRO APOSTOLICO ZAHARIAE. BONIFATIUS SERUUS SERUORUM DI.

Confitemur domine pater quia postquam per nuntios referentes audiuimus quod uenerande

memoriæ apostolatus vestri praecessor gregorius
pontifex apostolicae sedis ergastulo corporeo ab
solutus ad dominum migravit. quo maiorem lae
tiam et maius gaudium nobis non audivimus.
et suspansis ad aethera palmis deo gratias egimus.
quam quod clementem paternitatem vestram altis
simus arbiter canonica iura regere et apostolicę
sedis gubernacula gubernare concessit. ergo
non aliter quam ante vestigia vestra genicu
lantes. intimis subnixe flagitamus precibus.
ut sicut praecessorum vestrorum per auctoritatem sancti petri.
servi devoti et subditi discipuli fuimus. sic et vestræ
pietatis servi oboedientes. subditi sub iure cano
nico fieri mereamur. Optantes catholicam
fidem et unitatem romanæ ecclesiæ servando et
quantoscumque audientes vel discipulos in
ista legatione mihi deus donaverit. ad oboedien
tiam apostolicæ sedis invitare et inclinare non
cesso. Necesse quoque habemus indicare paterni
tati vestræ quia per dei gratiam germaniæ populis
aliquantulum percussis vel correctis. tres ordina
vimus episcopos. et provinciam in tres parrochias
discrevimus. et illa tria oppida. sive urbes. in
quibus constituti et ordinati sunt. scriptis
auctoritatis vestræ confirmari et stabiliri pre
cantes desideramus. Unam esse sedem episcopa
tus decrevimus in castello quod dicitur uuirza
burg. et alteram in oppido quod nominatur
buraburg. tertiam in loco qui dicitur erpesfurd.
qui fuit iam olim urbs paganorum rusticorum.

wirzburg
buraburg
erpesfurd

Haec tria loca ꝑpria carta auctoritate apostoli
tus uri̅ roborare & confirmare diligenter postu
lamus. ut si dn̄s uoluerit ꝑ auctoritatem & prae
ceptum sc̄i petri iussionibus apostolicis fundatae
& stabilitae sint tres in germania episcopales
sedes. & ut praesentes uel futurae generationes
non praesumant uel parrochias corrumpere.
uel uiolare praeceptum apostolicae sedis;
Notum similiter sit paternitati ure̅ quod
carlomannus dux francoru̅ me accersitum
ad se rogauit. ut in parte regni francoru̅ quae
in sua est potestate synodum in ciperē congregare.
& ꝑmisit se de ecclesiastica religione quae iam
longo tempore. id est non minus quam ꝑ lx^ta^
uel lxx^ta^ annos calcata & dissipata fuit. aliquid
corrigere & emendare uelle. quapropter
si hoc dō inspirante ueraciter implere uoluerit.
consilium & praeceptum ure̅ auctoritatis id est
apostolicae sedis habere & sapere debeo. franci
enim ut seniores dicunt plus quam ꝑ tempus
octo ginta annoru̅ synodum non fecerunt.
nec archiepiscopum habuerunt. nec ecclesiae
canonica iura alicubi fundabant t renouabant.
modo autem maxima ex parte ꝑ ciuitates
episcopales sedes traditae sunt laicis cupidis
ad possidendum. uel adulteratis clericis. scor
tatoribus & publicanis secularıter adpfruen
dum; Nam si per uerbu̅ urm̄ hoc negotiu̅ duce
rogante supradicto mouere & incipere debeo.
praeceptu̅ & iudiciu̅ apostolicae sedis cu̅ canonib;

Hic uidetur ... facta

firmat sibi licentiam datam. In tertio geniculo
ppinqua illius ēē dinoscitur. & uotum uouit
dō castitatis & uelata fuit. & iterum abiecto
uelamine maritata. tale enim matrimo
nium supradictus homo sibi ab apostolica
sede adfirmat esse [cessum] quod non estimamus uerum.
quia synodus ecclae in qua natus & nutritus
fuit. id est in transmarina saxonia lundunensis
synodus inprimis a discipulis sci gregorii.
id est augustino. laurentio. iusto. millito
archiepis. constituta & ordinata fuit. tale
copulam & matrimonium maximum scelus.
& incestum & horribile flagitium & damnabile
piaculum fieri ex auctoritate scae scripturae
iudicabant. Quapropter paternitas uestra huius
rei ueritatem nobis indicare non dedignetur.
ut ecclae sacerdotibus uel populo xpiano inde
scandala & scismata uel noui errores non
oriantur & concrescant. & qui carnales
homines idiotae alamanni. uel baguarii uel
franci; si iuxta romanam urbem aliquid
facere uiderint ex his peccatis quae nos pro
hibemus. licitum & concessum a sacerdotibus
ēē putant. & nobis inproperium deputant.
sibi scandalum uitae accipiunt. sicut adfir
mant se uidisse annis singulis in romana
urbe & iuxta ecclesiam sci petri in die uel nocte
quando kalendae ianuarii intrant. paga
norum consuetudine choros ducere p plateas.
& adclamationes ritu gentilium & cantationes

qui

sacrilegas celebrare. & mensas illa die et nocte
dapibus honerare. & nullum de domo sua
uel ignem uel ferramentu uel aliquid com
modi uicino suo prestare uelle. dicunt quoq;
se uidisse ibi mulieres pagano ritu filacteria
& ligaturas & in brachiis & cruribus ligatas ha
bere. & publice ad uendendu uenales. ad con
parandum aliis offerre. Quae omia eo quod ibi
a carnalib; & insipientibus uidentur. nobis
hic inpperium & inpedimentu predicationis
& doctrine perficiunt. De ali bus ait apls
increpans. dies obseruatis & tempora. timeo
ne sine causa laborauerim in uobis. & scs au
gustinus dixit. Nam qui praedictis malis id ÷
caraiis & diuinis & aruspicibus. uel filacteriis.
& aliis quibuslibet auguriis crediderit. & si
ieiunet. & si oret. & si iugiter ad ecclesiā currat.
& si largas elimosinas faciat & si corpusculum
suum in omni adflictione cruciauerit. nihil
ei p[ro]derit quamdiu sacrilegia illa n̄ reliquerit.
rit. Nam si istas paganias ibi pater n[oste]r ta s[ur]ā
in romana urbe p[ro]hibuerit & sibi mercedem.
& nobis maximū p[ro]fectum in doctrina eclastica
perficerit. Episcopi quoque & praesbiteri generis
francorum qui fuerunt adulteri uel fornica
tores acerrimi. quos in gradu episcopatus uel
praesbiterii fornicationum filii nati arguunt.
Reuenientes ab apostolica sede. dicunt sibi ro
manum pontificem licentiam dedisse. minis
terium episcopale in ecta ministrare. quos

contra contendimus. quia apostolicā sedē contra decreta canonum nequaquā audiuimus iudicasse. Haec omnia domine carissime pp̄terea nota uobis facimus. ut uīae auctoritatis responsum talib; dare possitis. ut p cautelam uīae doctrinae oues ecclesiae non seducantur. sed lupi rapaces conuicti & superati pereant. Interea munuscula parua uobis direximus. non quia digna sint paternitati uīae. sed pro indicio caritatis & obcedientia deuotionis id est uillosa unū. & argenti & auri tantillum. dextera dn̄i protegente incolomem ualere & in xp̄o proficere beatitudinē uestrā in longitudine dierum optamus.

Sedis alti thronus scā conseruat in aede.
Sedis apostolice rectorem tempora longa.
Melliflua gratum populis doctrina p orbē.
Perficiatque dō dignum pia gratia xp̄i.
Splendida papiat florens sua gaudia mater.
Atque domus dn̄i laetetur ple fecunda.

EPISTOLA ZACHARIAE PAPAE

DILECTISSIMO NOBIS UUITTE SCAE ECCLE BARBARANAE. ZACHARIAS PAPA. 14

Dn̄o cooperante & sermonem confirmante ad dilatandam xp̄ianitatis legem & orthodoxe fidei tramitem. ad docendum iuxta quod praedicat scā haec romana cui dō auctore praesedemus ecclesia. innotuit nobis scissimus

ac reuerentissimus fr̄ & coepi̅s nr̄ bonifa
tius nuper discreuisse & ordinasse In ger
maniæ partibus episcopales sedes. ubi prę est
ura dilectio & p̄uinciam Intrer diuidisse &
parrochias. quo cognito. cum magna exulta
tione extensis ad sidera palmis. Inlumina
tori & datori omniū bonorum dn̄o dō & sal
uatori nr̄o ihū xp̄o gratias egimus. qui fecit
utraque unum; Flagitauit autem a nobis
p̄ suis syllabis iam dictus scs̄ uir p̄ apostolicā
auctoritatem urā̄s confirmari sedes. p̄ quo
& nos ardenti animo & diuino iuuamine
auctoritate beati petri principis ap̄torum
cui data est a dō & saluatori nr̄o ihū xp̄o ligan
di soluendique potestas peccata hominum
In caelo & In terra. confirmamus atque solidas
p̄manere urā̄s episcopales sedes sancimus.
Interdicentes ipsius principis ap̄torū aucto
ritate a presenti omnib; & In futuras genera
tiones. ut nullus audeat contra eandem
urām uenire ordinationem quã dignante
dō ex nr̄a preceptione In nobis facta est. & hoc
Inter dicentes. ut nullus audeat iuxta scōrū
canonum traditionem ex alio episcopatu
ibidem translatari aut ordinare epm̄ post
urām de hoc sclo euocationem. nisi is qui ap̄tice
nr̄æ sedis In illis partibus praesens fuerit
uicem. sed nec unus alterius parrochias In
uadere aut eclesias subtrahere praesumatis;
nam si quod non credimus si quis ille fuerit

qui contra hanc nram praeceptionem teme
rario ausu uenire temptauerit sciat se aeter
no di iudicio anathematis uinculo ee innodi
tum; si quis uero aplica seruauerit precepta
& normam recte & orthodoxe fidei fuerit
assecutus benedictionis gratiā consequatur;
De cetero p̄cimus diuinam clementiā ut con
firm& corrobor& hoc quod operatus est dns
In uobis & claritas di gratia & pax uera sit
cum spū uro scissimi & dilectissimi nob; toto
conamine elaborate p fide xpi & ministeriū
ei proficiendum decestate ita ut cū egregio
apostolo mereamini dicere. bonum certam̄
certaui cursum consummaui fidē seruaui.
De reliquo reposita est mihi corona iustitiae.
quam redd& mihi dns In illum diem iustus
iudex. salutantes uos In dno ualere optamus;

BENE UALETE.

Data kł aprł. Imperante domno constantino
magno Imperatore anno xxiiij. Imperii ei
anno .ij. Indictione .xj.

EPISTOLA ZACHARIAE ad bonifatiu

REUERENTISSIMO ET SCĪSSIMO FRĪ BONI
FATIO COEPŌ. ZACHARIAS SERUUS SERUORQ DI.
Susceptis scīssime fraternitatis tue lit
teris p denehardū religiosum prbm tuū quia
te sospitem ut semp cupimus ee cognouimus.
omnipotenti ac misericordissimo dno nro
magnas r&ulimus grates qui tibi in omnib;
bonis prosperari dignatur; Magna enim

In cordib; nr̄is infundis laetitiam quotiens
nob sc̄itatis tuae scripta mittuntur. quando
repperimus quae ad salutem respiciant ani
marum. dum cotidie in gremio scāe matris eclae
p tuam praedicationem noui populi adduntur.
ubi & tres episcopos per loca singula secundum
seriem syllabarum tuarum te ordinasse cogno
uimus. qui eidem populo quē sibi dns ds nr̄ per
tuam sc̄itatem aggregare dignatus est. p esse
debeant. & petisti ut per auctoritatē nr̄ae sedis
episcopales ibidem sedes firmentur. sed tua sc̄a
fr̄nitas ptractet mature & subtili considerati
one discernat. si expediat aut si loca uel populorū
turbae talia ēē pbantur ut episcopos habere
mereantur; Meminisse enim karme quid in sacris
canonibus praecipimur obseruare. ut minime
in uillulas uel in modicas ciuitates episcopos
ordinemus. Ne uilescat nomen episcopi. sed nos
tuis sincerissimis atque a nobis dilectis syllabis
puocati quae poposcisti absque mora concedi pati
mur. & statuimus apticam auctoritatē epis
copales illic ēē sedes. qui p successionem episcopos
mereantur. & populis praesint. atq; uerbum
praedicationis subiectis insinuent. id est unā in cas
tello quod dicitur uuirzaburg. & alterā in
oppido quod nominatur buraburg. tertiā
in loco qui dr̄ erpesfurt. ita ut nulli post haec
liceat cuiquā haec ea quae a nobis sancita sunt. ali
quomodo uiolare. quae auctoritate beati petri
apti firma ēē decreuimus; De eo autē qd nob

Intimasti quod te carlomannus filius nr̄
apud se rogauit accedere. ut in parte regni
francorum in sua dicione siue potestate
constituta synodū cele brari. eo qd
omnis eclesiastica regula siue disciplina
ab eadem puincia funditus abolita est. quod
nimis merendū quod p spatia temporum
ibidem synodus sacerdotū minime celebra
retur. unde neque quid sit sacerdotium ab
eis qui se sacerdotes eē existimant cognoscit.
sed dum iuuante dō quae a praefato filio nrō
promissa sunt ad effectū pducta fuerint. tuaq;
frāternitas memorato concilio consederit cum
eodem excellentissimo uiro si quos reppererit
episcopos praesbiteros. aut diaconos contra ca
nones uel statuta patrum excessisse. id est in
adulterio, uel si plures uxores habuerunt aut
si sanguinē xpianorū siue paganorū effuderit.
uel etiam aliis capitulis quib; canonib; obuiasse
repperrerit tua scitas. nulla ratione aplica
auctoritate pmittat sacerdotiū fungi quia
tales a suo tantum pprio ore false nominant
sacerdotes et deteriores secularium eē noscuntur,
qui se neque a fornicationibus neq; a nefariis
matrimoniis abstineant neq; ab hominum
sanguinis effusione manus seruant innoxias.
quales se eē sacerdotes existimant aut quid in
de sentiunt. dicente dō sacerdotes mei semel
nubant. et apostolus. unius uxoris uirū et cetera.
et hoc ante susceptum sacerdotiū uti licitū.

Nam a die suscepti sacerdotii &iam ab ipso proprio
coniugio prohibendi sunt; Quomodo se sacerdotiū
fungi consi derant qui talibus scelerib;
Inuoluti esse monstrantur ut neque
saeculares fide les his facinoribus obuolutos
optemus. quomodo non pertimescant diuina
mysteria contingere. aut quomodo adorandū
pro peccatis populi accedere praesumunt. dum sacri
canones neque purum clericū cui sacerdotium
non est. secundis copulari nuptiis praecipiunt;
Isti enim e contrario non solum quia post suscep
tum sacerdotium se abstinere nolunt ab una
uxore. Immo luxuriae obuoluti peiora saeculariū
scelera committunt. ut plures uxores habere
praesumant. quib; neq; unā concessum est
post susceptum ministerium adtractare. sed &
ista paruipendentes. atq; dn̄i ad iracundiā prouocan
tes. maiora committunt facinora dum propriis
manibus xp̄ianos atque paganos homines necant.
& fit ut quib; In remissionem peccatorū debu
erunt lauacrum regenerationis Impendere.
atq; xp̄i sacramenta donare ne in aeternum
perirent. eorundem sacrilegis manib; extin
guantur; Quis enim sapiens habens cor. eos esti
met sacerdotes qui neq; a fornicationib; abstinent
neq; ab effusione sanguinū manus seruant
Innoxias. quis ue eorum sacrificiis dn̄m ēē credit
placatū. dicente propheta. Virum sanguinum
& dolosū abhominabitur dn̄s. Isti namq; ut
praemissi ne sacerdotium fungi patiantur.

neque diuina contingere mysteria commo
nemus. quicquid uero aliud ita dictum est eos
contra ecclesiasticam regulam excessisse repperi
ris canones siue instituta patrū prae manibus
habens & iuxta quod in eis edoctus fueris discerne.
De hoc autem quod tibi successorem constituere dix
isti ut te uiuente in tuo loco eligatur eps. hoc
nulla ratione concedi patimur. quia contra
omnem ecclesiasticam regulā uel instituta pa
trum esse monstratur. sed uolumus ut tibi
ministret & sit in euangeliū xpi adiutor. di
cente apto. si quis bene ministrauerit gradū
sibi bonum acquirit. nimis enim rephensibi
le ac detestabile esse manifestum est ut te
uiuente tibi aliū substituam̄. sed hoc cōmone
mus ut quamdiu te diuina clementia iusserit
supesse. sine intermissione orare necesse es. ut tibi
ds illū successorem concedat. qui ei possit esse
placabilis & populū quem ad suā gratiā ptuae
scitatis industriā uocare uoluit in rephensibi
liter regere ualeat. atq; ad uiā uitae elaborā
pducere. Nam quomodo haec quae poposcisti
si & uoluerim̄ concedere possumus. dū nos fra
giles homines existentes & sub condicione mor
tis constituti ignorantes quid superuentura
pariat dies. n̄ ualentes inuestigare quis e nobis
prior de praesenti sclo migret. Sin autē & eunde
diuina uoluerit clementia post tui diē transitus
superēē. si eum aptum esse cognoueris & in tua
uoluntate fuerit definitū ea hora quietę

de presenti saeculo migraturum cognoueris pre-
sentibus cunctis tibi successorem designa. ut huc
ueniat ordinandus. quod nulli alio concedi pa-
timur. quod tibi caritate cogente largiri censuimus;
De illo namque qui uiduam auunculi sui quae
et ipsa fuit uxor consobrini sui et sacrum uelamen
habere monstrata est et a beatae memoriae prae-
decessore nostro sibi licentiam concessam esse diuulga-
uit. ut eam in pretioso matrimonio adsumere
debuisset. absit hoc ut decessor noster ista praeciperet.
Nec enim ab hac apostolica sede illa diriguntur.
quae contraria esse patrum siue canonum institutis
probentur. ammonere. adhortare. increpare eos
frater carissime necesse es. quatinus a tam scelesto
recedant matrimonio. ut non in aeternum pereant.
reminiscantur enim se christi sanguine esse redemptos.
et non sponte se contradant nisi ab isto recesserint
incesto matrimonio diaboli potestate. sed magis
illi deo et christo filio eius spiritui quoque sancto. in cuius nomine
ab illius antiqui hostis erepti sunt potestate;
Elabora namque sanctissime frater in eis. quia scriptum
cognoscis. qui conuerti fecerit peccatorem ab errore
uiae suae. saluabit animam eius a morte et suorum
operit multitudinem peccatorum. Nam et nos
ei pro hoc commonitoria scripta direximus.
de calendis uero ianuariis uel ceteris auguriis.
filacteriis et incantationibus. uel aliis diuersis
obseruationibus quae gentili more obseruari
dixistis apud beatum petrum apostolum in urbe
roma. haec et nobis et omnibus christianis detestabi-
lia

& p̄niciosa ēē iudicamus dicente dō. non au
gurabimini uel caste non obseruabitis. &
iterum scriptura dicit. Non est augurium ul nisi
nec obseruatio in domo iacob. ita & a nobis
cauendum ēē censemus ut nullis auguriis uel
obseruationib; adtendamus. quia omnia haec
abscissa ēē a patribus sumus edocti. & quia p̄ in
stigationē diaboli iterū pullulabant. a die
qua nos iussit diuina clementia quamquā
inmeriti exsistamus ap̄li uicem gerere. ilico
omnia haec amputauimus. pari & enim modo
uolumus tuā scitatem populis sibi subiectis p̄
dicare. atque ad uitā aeternae p̄ducere uitae.
Nam & scē recordationis praedecessoris atq;
nutritoris nr̄i domni gregorii papae consti
tutione omnia haec pie atque fideliter ampu
tata sunt. & alia diuersa quamplura quae
diabolo suggerente pullulabant in xp̄i ouile.
cuius instar pilius populi salute dirigere ma
turauim̄; Nam de sacerdotibus illis qui falsa
opinantur. qui & iam adulteri & fornicatores
probantur. & sibi ab apostolica sede indultū
ēē. & e contrario sibi licentiam praedicationis affirmant
largitam ēē. hoc nulla ratione credat tua scā
fritas. sed simili tenore canonicā certe indultu[m].
quem admodū de his quibus a nobis edoctus esse
monstraris; Non enim aliud te agere uolum̄.
praeter quā quod sacri p̄cipiunt canones & iam
ab hac apostolica sede instructus ēē dinosceris.
secundum tuae namque scitatis p̄titionem

& tribus epis̄ tuis singulas confirmationis epis-
tolas missimus. quas per tuae sćitatis manus
eis Largiri uolumus. & carlomanno filio nr̄o
alias scripta direximus. ut quae tibi poposcit ad
Implere festinet atque adminicula praestet.,
sicut
Sed haec fr̄ carissime de omnibus comp̄hendis
capitulis. ut dn̄s donauit respondimus ad doma
amputanda diabolicae fraudis scandala.,
Tua uero sc̄a fr̄nitas siquid de exero euenerit.
ut sacri docent canones studeat emendare
Implebit sibi a dō commissis; Non enim aliud
nobis conuenit p̄dicare p̄ter qđ a scīs patrib; sum̄
edocti. Si uero & noui aliquid Inimici astutia
agente acciderit quod tua sc̄a fr̄nitas minime
p canonū Instituta discerne re possit. huc nobis
non pigeat Insinuare. quatenus dō iubante
quaeque ad emendationem noue plebis ēē possunt
tibi absque tarditate respondere maturem̄.
Cognoscat enim tua sc̄a fr̄nitas fr̄ carissime
ita dilectionem tuā habere In nr̄is praecordiis.
ut te praesentialiter cotidie uidere desideremus.
& ita te In nrō consortio habeamus. ut te esse ministrū
dī & dispensatorē ecclesiarum xp̄i., Dec exero nāq;
confortare In dnō fr̄ carissime. & esto robustus &
elabora In opus quod te diuina uoluit euocare
clementia. magna enim te spes remunerationis
exspectat quā p̄misit dš diligentib; se. & nos licet
peccatores existamus. tamen dn̄i nr̄i non cessam̄
absque Intermissione In mensam exorare cle-
mentiam. ut qui cepit In uob. perficiat opus.

bonum usq; adhuc. & beatus apostolorū
princeps petrus cooperetur tibi in omnibus
bonis quibus ei parere desideras.
Ds te incolumem custodiat reuer. & scissime fr.
Data kt april. Imp domno piissimo augusto
constantino a do coronato magn Imp anno
uicesimo quarto. post consulatum eius anno secundo in
dictione undecima. EPIST ZACHARIE AD BONIF

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRI
BONIFATIO COEPISCOPO ZACHARIAS
SERUUS SERUORUM DI. 16

Uirgilius & sedonius religiosi uiri. apud
baiuariorū prouinciam degentes suis nos
litteris usi sunt. per quas intimauerunt quod
tua reuerenda fraternitas eis iniungeret xpi
anos denuo baptizare. quod audientes
nimis sumus conturbati. & in admiratione
quandam incidimus si habetur ut dictum est.
Retulerunt quippe quod fuerit in eadem pro
uincia sacerdos qui latinam linguam penitus
ignorabat. & dum baptizaret nesciens latini
eloquii infringens linguam diceret. baptizo te
in nomine patria. & filia & sps sci. ac per hoc
tua reuerenda fraternitas considerauit re
baptizare. Sed scissime fr. si ille qui baptizauit
non errorem introducens aut heresim. sed
pro sola ignorantia romanae locutionis
infringendo linguam ut supra fati sumus
baptizans dixisset. non possumus consentire
ut denuo baptizentur. quia quod tua bene

baiuaria

Bap[tizo te] in nomine patria & filia

comperatum habet sancta fraternitas quicumque baptizatus fuerit ab hereticis in nomine patris et filii et spiritus sancti nullomodo rebaptizari debeatur. sed per sola manus inpositione purgari debeatur. Nam sanctissime frater sicut est ut nobis relatum est non amplius a te illis praedicetur huiusmodi. sed ut sancti patres docent et praedicant tua sanctitas studeat conseruare.

DS TE INCOLUMEM CUSTODIAT REUERENTISSIME FR.

Data kal. iul. imperante domno piissimo augusto constantino a deo coronato magno imperatore anno XXVI. imperii eius anno IIII. Indictione XIIII.

SINODUS IPSIUS

17 IN NOMINE DNI NRI IHU XPI IMP domno piissimo augusto constantino imperatore anno XXVI. post consulatum eius anno V. mense octobri die uicesima quinta. Indictione XIIII.

Concilium Romae sub Zacharia

Praesedente sanctissimo ac beatissimo domno zacharia papa in patriarchio lateranense in basilica quae appellatur theodori. consedentibus etiam cum eo sanctissimis episcopis. epiphanio silua candida. benedicto. nomento. uenantio. penestre. gregorio postuense. nicetia gabus. theodoro ortense. gratioso uilliternas. seu uenerabilibus presbiteris. id est iohanne archipresbytero. gregorio. stephano. item stephano. dominico. theodoro. anastasio. georgio. sergio. iordanne. leone. item leone. gregorio stephano. eustatio. procopio. atque theophanio praepositis in medio sacrosanctis euangeliis.

adstantibus quoque diaconibus uel cuncto
clero. Gregorius notarius regionarius & nu
menculator dixit. Deneardus relegiosus prb
legatus bonifatii scissimi archiepi puinciae ger
maniae directus apud urm scm apostolatu prae
uelo est. & petit se ingredi. quid pcipitis. dictu e
ingrediatur. Cumque ingressus fuisset. zacha
rias scissimus ac beatissimus papa scae catholicae
atque apostolicae urbis romae dixit; Ante hos
dies syllabas reuerentissimi atq; scissimi fris nri
bonifatii archiepi nobis detulisti. p quas nobis
quae opostuna eiuisa sunt indicauit. quid ergo
denuo nris secretarius te ingredi postulasti.,
Deneardus relegiosus prb dixit; domine mi
dnu iuxta sci apostolatus praeceptionem ms dominus
bonifatius eps famulus pietatis urae in puincia
francorum synodum aggregasset. & repperisset
illic falsos sacerdotes. hereticos & scismaticos id:
aldebertum & clementem sacerdotio priuans
una cum principibus francoru retrudi fecit in
custodiam. illi autem non in poenitentia degunt
ut iudicatum est. sed e contrario adhuc populu
seducent. p quo & hanc epistolam prefati mei
domini quam manibus gero uro sco apostolatui
missus offero. ut eam cora sacro sco concilio relegi
faciatis; dictu e suscipiatur epistola & cora nra
praesentia relegatur; Et accipiens theophanius
notarius regionarius & sacellarius relegit in
his sermonibus., Excellentissimo patri atque
apostolico pontifici & ex auctoritate sci petri

principis apostolorū magisterio frō. zachariae
papae. bonifatius exiguus seruus seruorum dī
optabilem in xp̄o caritatis salutem., Postquam
me ante annos prope xxx. sub familiaritate &
seruitio apostolicae sedis annuente & iubente
uenerandae memoriae antistite apostolico gre
gorio anteriore uoto constrinxi quicquid mihi
laetitiae uel tristitiae acciderat apostolico pon
tifici solebam indicare. ut in laetis simul lauda
remus dm̄ & in tristibus ei consilio roborarer.
ita & nunc mihi uobis liceat. pietati urāe sup
plico sicut scriptum est. Interroga patrē tuū
& adnuntiabit tibi seniores tuos & dicent tibi;
Notum enim sit paternitati urāe. quia
postquam indigno mihi mandastis in pro
uincia francorum sicut & ipsi rogarunt sacer
dotali concilio & synodali conuentui p̄ee.
multas iniurias & persecutiones passus sum.
maxime semper a falsis sacerdotibus. ab ad
ulteratis p̄rbis seu diaconibus & fornicariis
clericis. Maximus tamen mihi labor fuit.
contra duos hereticos pessimos & publicos &
blasphemos contra dm̄ & contra catholicam
fidem. unus qui dicitur eldebert natione
generis gallus est. Alter qui dicit̄ clemens
genere scottus est. specie erroris diuersi.
sed pondere peccatorum conpares; Contra
istos obsecro apostolicam auctoritatē urām
qd meam mediocritatem defendere & adiu
uare. & p scripta urā populum francorum

& gallorum corrigere studeatis. ut hereticorum
fabulas & uana prodigia & signa precursoris
antichristi non sectantur. sed ad canonica iura
& ad uiam uerae doctrinae conuertantur & ut per
uerbum uestrum isti heretici duo mittantur in car
cerem si uobis iustum esse uideatur cum uitam
& doctrinam illorum uobis intimauero. & nullus
cum eis loquatur aut communionem habeat
ne forte fermento doctrinae illorum fermentatus
aliquis pereat. sed segregati uiuant. & iuxta
dictum apostoli. huiusmodi tradantur satanae in in
teritum carnis ut spiritus saluus sit in die domini. &
iuxta euangelicum praeceptum dum ecclesiam non
audierunt sint nobis sicut ethnici & publicani.
donec discant non blasphemare nec scindere
tunicam xpi. Propter istos enim persecutiones
& inimicitias & maledictiones multorum popu
lorum patior & ecclesia xpi inpedimentum fidei
& doctrinae recte sustinet. Dicunt de aldebercto
quod eis sanctissimum apostolum abstulissem. patro
num & oratorem & uirtutum factorem & signorum
ostensorem abstraxissem. sed pietas uestra audiens
uitam eius iudicet ex fructu utrum uestimentis
ouium indutus intus lupus rapax fuisset an non.
In prima enim aetate ypochrita fuit dicens.
quod sibi angelus domini in specie hominis de extre
mis finibus mundi mire & tamen incertae sanctitatis
reliquias adtulisset. & exinde potuisset omnia
quaecumque posceret a deo inpetrare. & tunc
demum per illam simulationem sicut apostolus paulus

praedixit penetrauit multorum domos &
captiuas duxit post se mulierculas oneratas peccatis
quae ducebantur uariis desideriis. & multitudi
nem rusticorum dicentium quod ipse esset uir
apostolicae sanctitatis & signa & prodigia multa fecisset.
Deinde conduxit episcopos indoctos qui se contra
praecepta canonum absolute ordinarunt. tum
demum in tantam superbiam elatus est ut se aequi
pararet apostolis xpi. & dedignabatur in alicuius
honore apostolorum uel martyrum ecclesiam con
secrare. & interrogauit quid uoluissent homines
uisitando limina sanctorum apostolorum; postea
in proprio honore suo dedicauit oratoria uel ut
uerius dicam sordidauit. fecit cruciculas & ora
toriola in campis & ad fontes uel ubicumque sibi
uisum fuit. & iussit ibi publicas celebrare orationes.
donec multitudines populorum spretis ceteris
episcopis & dimissis antiquis ecclesiis. in talibus locis
conuentus celebrabant. dicentes. merita sancti
aldeberti adiuuabunt nos. ungulas suas & capil
los dedit ad honorificandum & portandum cum
reliquiis sancti petri principis apostolorum. tum demum
quod maximum scelus & blasphemia contra
deum esse uidebatur fecit. Uenienti enim populo & pro
strato ante pedes eius & cupienti confiteri peccata
sua dixit. scio omnia peccata uestra quia mihi
cognita sunt occulta uestra. Non est opus confiteri.
sed dimissa sunt uobis peccata uestra praeterita
securi & absoluti reuertimini ad domos uestras
cum pace. & omnia quaecumque sanctum euangelium

ypochritas fecisse testat̄ suo habitu & incessu
& morib; imitatus est; Alter autē hereticus
qui dr̄ clemens contra catholicā contendit ecclām
canones ecclesiarum xp̄i abnegat & refutat.
Tractatus & intellectus scōrū patrū hieronimi
augustini gregorii recussat. synodalia iura
spernens proprio sensu adfirmat se post duos
filios sibi in adulterio natos sub nomine ep̄i ēē
posse legis xp̄ianę ep̄m. iudaismū inducens ius
tum ēē iudicat xp̄iano ut si uoluerit uiduā fr̄is
defuncti accipiat uxorem. Qui contra fidē scōrum
patrum contendit dicens. qđ xp̄s filius dī des
cendens ad inferos omīs quos inferni carcer d&i
nuit inde liberass& credulos & incredulos lau
datores dī simul & cultores idolorū. & multa
alia horribilia de p̄distinatione dī contraria
fidei catholicę adfirmat. Quapp̄t de hoc
quoque heretico precor ut p litteras urās
mandare curetis duci carlomanno ut mittat̄
in custodiam ut semina satanę latius n̄ semin&.
Ne forsitan una ouis morbida totū gregē polluat.
Ualere scitatē urām & prosperis p̄fectibus gau
dere in longitudinem dierum optamus.
Cumque relecta ess&. Zacharias scīssimus ac
beatissimus papa dixit. Audistis carissimi
fr̄s quid in isto epistola relectū sit ex sacrilegis
illis qui se ad suā condempnationē apostolos
populis praedicarunt. Scīssimi episcopi
& uenerabiles p̄bi responderunt. Audiui
mus certe p̄ omā non apostolos sed ministros

satanae & praecursores antichristi; Quis enim
aliquando aptorū aut quilib& scorū ex capillis
suis aut ungulis p̄scūalia tribuerunt populis.
ut iste sacrilegus & pniciosus agere conatus est
aldebertus. sed hoc scelus a uro sco apostolatu est
resecandū. tam de illo quamque & iam & de trans
gressore clemente qui sacros canones spernit.
atque expositiones scorum patrum ambrosii.
augustini & ceterorū respuit dicta scorum. sed
isti iuxta factis & transgressionibus suis suscipiant
dignam sententiam. Zacharias scissimus ac
beatissimus papa dixit. quia hodie iam tardior
hora est. uenturo secretario & iam conscriptam
uitam & orationem quam sibi exposuit t cetera
quae iteba tur dum nobis relecta fuerint comuni
consensu mediante dō quid fieri debeat ptrac
tandum est.

18 INNOMINE DNI DI ET SALUATORIS NRI IHU XPI
Imp dom piissimo augusto constantino mag
Imp. an no XXVI. post consulatum eius anno V.
mense octob die XXV. Indictione XIIII. Praesedente
scissimo ac beatissimo domno zacharia papa.
In patriarchio Lateranense. In basilica quae
appellatur theodori. Considentibus & iā cum eo
scissimis epis. Epiphanio silua candida. Benedicto
nomento. Uenantio penestre. Gregorio portuense
Nicea gabus. Theodoro ostense. Gratioso uillitrias.
seu uenerabilibus praesbiteris. idest iohanne
archiprbo. gregorio. stephano. item stephano.
dominico. theodoro. anastasio. georgio.

sergio . iordanne . leone . item leone . gregorio .
stephano . eustathio . procopio . atq; theophanio .
praepositis in medio sacrosci euangeliis adstan
tibus quoque diaconibus uel cuncto clero .
Gregorius notarius regionarius & numculator
dixit . Iuxta uiri sci apostolatus praeceptionem
quam in praedicto secretario iussistis . deneardus
religiosus prb adest prae uelo . quid praecipitis .
Dictum est . ingrediatur . Cumque ingressus esset .
Zacharias scissimus ac beatissimus papa dixit .
Actus illius nefandissimi aldeberti siue et cetera
illius conscripta quae praedicto secretario prae
manibus gerebas . coram praesente concilio por
rige legenda . Et accipiens theophanius no
tarius regionarius & sacellarius . relegit uitam
illius . cuius initium tale est . .
In nomine dni ihu xpi incipit uitam scm & beatum
di famulum praeclarum atque totum speciosum
ex electione di natum scm aldebertum episcopum .
de simplicibus parentibus fuit procreatus . & de
gratia di est coronatus . Quia dum in utero ma
tris suae erat ibidem gratia di coepit . & antequam
peruenisset beatissima natiuitas eius . sicut uidit
genitrix eius quasi per uisionem egredientem uitulum
de dextero latere suo . Qui a qui uitulus illi desig
nabat illa gratia quam acceperat ab angelo ante
quam exiret de uulua . . Cumque hic libellus
usque ad finem relectus fuisset . Zacharias scis
simus ac beatissimus papa dixit . Quid ad haec
blasphemia respondetis scissimi fratres .

Epiphanius scissimus eps scae ectae silue candidae
dixit. Cestae apostolicae domine ex diuina Inspi
ratione motum est cor sciuri apostolatus. ut
praedictum bonifatium scissimu frem nrm
epm. quamque francorum principes commo
ner&is. quatenus In partibus illis post longa
tempora concilium aggregar&ur sacerdotu.
ut haec scismata quamque blasphemiae usque
quaq; scoiro apostolatu minime celarentur;
Zacharias scissimus ac beatissimus papa dixit.
Siquid adhuc hab& deneardus relegiosus prb
nobis porrigere relegendum porrigat. Dene
ardus relegiosus prb respondit. Ecce domine
epistolam quam utebatur & diuulgabat esse
ihu & de caelo cecidisse. Et accipiens theophanius
notarius regionarius & sacellarius relegit.
cuius Initium tale est., In dni nomine Incipit
epistola dni nri ihu xpi filii di qui In hierosolima
cecidit. & p michael archangelu ipsa epistola
Inuenta est. ad portam effrem. & p manu sacerdotis
nomine icore. epistola ista fuit relecta ipsa ex
emplata. & transmisit ipsa epistola ad hieremia
ciuitatem ad aliu sacerdote talasio. & ipse
talasius transmisit ipsa epistola ad arabiam
ciuitate ad alio sacerdote leoban. & ipse leoba
nius transmisit epistolam ista ad uetfaniam
ciuitate. & recepit epistola ista macrius sacerdos
di. & transmisit ipsam epistola In monte sco
archangelo michael. & ipsa epistola per manus
angeli dni puenit ad romam ciuitate ad locu

sepulchri sci petri ubi claues regni caelorum
constitutae sunt. & xii. papati qui sunt in ro
mana ciuitate triduanas fecerunt uigilias
in ieiuniis in orationibus p diebus & noctibus.
& caetera usque in finem perlecta.

Zacharias scissimus ac beatissimus papa dixit.
Procesto carissimi frs & praedictus in insaniam
conuersus aldebertus & omnis qui hanc cum eius
scelere commentatam epistolam paruuloru
more absque memoria mentiuu ee possunt.
& quibusdam mulieris insaniunt sensibus;
Sed ut ne leuiores adhuc amplius decipiant.
indiscussam & absque sententia causa hanc
in eum relinquere minime possumus.
Scissimi epi & uenerabiles prbi responderunt.
Ex diuina inlustratione cognoscimus cor sci
uri apostolatus inluminatu. & quae a uob dicta
sunt ex administratione scisps emanarunt.
& idcirco ita a uob puisum fuerit in utrisque
sententia pmulgetur; Zacharias scissimus
ac beatissimus papa dixit. Non ut a nobis solis
praeuisum fuerit. sed pariter cu scitate ura est
pertractandum. Sed si dno placuerit in futuro
secretario quod rectum preuisum fuerit & dns
suis famulis administrauerit ex omnibus
actis pmulgabitur sententia;

IN NOMINE DNI DI SALUATORIS NRI IHU XPI
impr dom piissimo augusto constantino
mag imper anno xxvi. post consulatu ei

anno .v. mense octob die xxv. Indictione xiiij.
Praesidente scissimo ac beatissimo dom zacharia
papa In patriarchio lateranense. In basilica quae
appellatur theodori. consedentibus etiam cum eo
scissimis epis. Epiphanio silua candida. Bene
dicto nomento. uenantio penestre. Gregorio
portuense. Nicetagabus. Theodoro ostense. Grati
oso uillitrias. Seu uenerabilibus prbis. id est
iohanne archi prbo. gregorio. stephano. item
stephano. dominico. theodoro. anastasio.
georgio. sergio. iordanne. leone. item leone.
gregorio. stephano. eustathio. procopio atq;
theophanio. praepositis In medio sacro scis
euangeliis. adstantibus quoque diaconibus
uel cuncto clero; Gregorius notarius regio
narius et numenculator dixit; Secundum
quod a uro sco apostolatu praeceptum est In
praeterito secretario ut deneardus relegiosus
prb hodie se uris obtutibus praesentaret. praesto
est prae foribus. quid praecipitis. dictum est In
grediatur; Cumque Ingressus fuisset. Zacha
rias scissimus ac beatissimus papa dixit; Habes
adhuc ex sacrilegorum illorum conscripto ut
coram concilio porrigere debeas relegendum.
Deneardus relegiosus prb respondit. Etiam
domine mi habeo orationem quam sibi aldeber
tus componere nisus est. et ecce prae manibus
eam gero iubet eam suscipi. et accipiens relegit
In his sermonibus orationem. cuius Initium
tale est; Dne ds omnipts xpi filii di pater dni

nri ihu xpi & A. & ω. qui sedis sup septimo
throno & sup cherubin & seraphim pietas magna
& dulcitudinis satis est apud tibi pater scorū
angelorum qui fecisti celum & terram mare
& omnia quae in eis sunt. te inuoco & clamo
& inuito te super me miserrimo. quia tu dignⁿ
fuisti dicere quodcumq; petieritis a patre
In nomine meo dedi uobis. a te p&o te clamo.
ad dnō xpō confido animam meam.
Cumque per ordinem leger&ur peruenit ad locū
ubi ait; Precor uos & coniuro uos & supplico
me ad uos. angelus uriel. angelus raguel.
angelus tubuel. angelus michael. angelus
adinus. angelus tubuas. angelus sabaoc.
angelus simiel., Dum uero haec oratio sacri
lega usque In finem perlecta fuiss&. zacharias
scissimus ac beatissimus papa dixit; Quid ad
haec scissimi frs respondetis. Scissimi epi & uene
rabiles prbi responderunt. quid aliud agen
dum est nisi ut omnia quae nobis relecta sunt
igni concrementur. Auctores uero eorum
anathematis uinculo percellantur. quia octo
nomina angelorum quae In sua oratione alde
bertus Inuocauit. Non angelorum praeterquā
michaelis sed magis demones In sua oratione
sibi ad praestandum auxiliū Inuocauit. Nos
autem ut a uro scō apostolatu edocemur & di
uina tradit auctoritas non plus quam trium
angelorum nomina cognoscimus. id est.
michael. gabriel. raphael. uel siquidem iste

sub obtentu angelorū demonum nomina in
troduxit. Zacharias scissimus ac beatissimus
papa dixit. Optime puisum est uram scitate ut
conscripta illius omnia igne cremarentur.,
Sed opostunum est ut ad rep bationē ei in scō
nrō scrinio reseruentur ad per p&uam ei confu
sionem. Nunc uero quia omīa pacta sunt deutro
rumque sententia quorum superius mentio
facta est ptractandum est., Uniuersū conciliū
dixit. Aldebertus cuius nobis actus & nefaria
commenta relecta sunt. & qui a se apostolū censuit
nominare. & capillos & ungulas suas populis
pscūalia tribuebat seducens populū diuersis
erroribus. qui &iam sub obtentu angelorum
in suo auxilio demones inuocat. sit ab omni officio
sacerdotali alienus agens pænitentiā p cōmissis.
& amplius iam populum minime seducat..
Sin autē in his erroribus perseuerauerit & po
pulū amplius seduxerit sit ei anathema & eter
no diiudicio condempn&ur. uel omnis qui ei
consenserit aut eius secutus fuerit doctrinam.
aut adiunctus fuerit illi. Similiter aut& clemens
qui psuam stultitiā scōrum patrum statuta re
spuit uel omā synodalia acta. inferens &iam
xpīanis iudaismum dū prae dica& fris defuncti
accipere uxorem. insup & dn̄m ihm xpm des
cendentem ad inferos omnes pios & impios ex
inde praedicat abstraxisse. ab omni sit sacerdotali
officio nudatus. & anathematis uinculo obliga
tus pariterq; diiudicio condempnatur omnis

qui eius sacrilegis consenserit praedicationib;

✠ Zacharias episcopus scae di catholicae atq; aposto licae urbis romae his gestis atque sententiae a nobis promulgatis subscripsit.

✠ Epiphanius eps scae ecclae silue candidae his gestis atque sententiae a nob pmulgatis subscripsit.

✠ Benedictus eps scae eclae nomentanae his gestis atq; sententiae a nobis promulgatis subscripsit;

✠ Uenantius eps scae eclae penestrinae his gestis atque sententiae a nob pmulgatis subscripsit;

✠ Gregorius eps scae eclae portuensi his gestis atque sententiae a nob pmulgatis subscripsit.

✠ Nicetas eps scae eclae gabinatis his gestis atque senten tiae a nob pmulgatis subscripsit.

✠ Theodorus eps scae eclae hostense his gestis atq; senten tiae a nobis pmulgatis subscripsit.

✠ Gratiosus eps scae eclae ulliternense his gestis atque sententiae a nob pmulgatis subscripsit;

✠ Johannes archiprb tituli scae susannae his gestis atq; sententiae a nob pmulgatis subscripsit.

✠ Gregorius humilis prb scae rom eclae tituli sci clementis his gestis atque sent a nob pmulgatis subscrib;

✠ Stephanus gratia di prb scae rom eclae tit sci marci his gestis atq; sent a nob pmulgatis subscrip.

✠ Stephanus indignus prb scae rom eclae tt sci eusebii his gestis atq; sent a nobis pmulg subscrib.

✠ Dominicus humilis prb scae romae eclae tt scae priscae his gestis atq; sent a nob pmulg subscrib.

✠ Theodorus humilis prb scae rom eclae tt sci laurentii his gestis atq; sententiae a nob pmulgatis subs.

✠ Anastasius indign̄ prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ scē mariae his gestis atq; sententiæ a nob p̄mulgatis subscripsit.
✠ Georgius humilis prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ scōx iohannis & pauli his gestis atq; sent̄ a nob p̄mulḡ subscripsit.
✠ Sergius humilis prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ scē potentianæ his gestis atq; sent̄ a nob p̄mulḡ subs.
✠ Iordannes indign̄ prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ scē sabinæ his gestis atque sentent̄ a nob p̄mulgatis subs.
✠ Theophanius humilis prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ scōx. iiij. coronatorū his gestis atq; sent̄ a nob p̄mulḡ subs.
✠ Leo indign̄ prb̄ scē romanæ ecl̄æ tt̄ scē anastasiae his gestis atq; sent̄ a nob p̄mulḡ subscripsit.
✠ Leo humilis prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ damasi his gestis atque sententiæ a nob p̄mulḡ subs.
✠ Gregorius indign̄ prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ scē balbinae his gestis atq; sent̄ a nob p̄mulḡ subs.
✠ Stephanus prb̄ scē rom̄ ecl̄æ tt̄ sci chrissogoni his gestis atq; sent̄ a nob p̄mulḡ subscripsit.
✠ Eustathius humilis prb̄ scē rom̄ ecl̄æ his gestis atque sent̄ a nob p̄mulgatis subscripsit.
✠ Procopius indignus presbiter scē romanæ ecl̄æ tituli sci cyriaci his gestis atque sententiæ a nobis p̄mulgatis subscripsit.

EPISTOLA ZACHARIAE.

IV 22 DILECTISSIMIS NOBIS REGINFRIDO rodomagensi ep̄o. Rimberhto ambianensi ep̄o. Deodato belvocanensi ep̄o. Heliseo novianensi ep̄o. Fulcrico tungriensi ep̄o. Dauid spironensi ep̄o. Adhereo torvanensi ep̄o. Treuuardo camorocanensi ep̄o. Burghardo

uuirzaburg ensi epo. Genebaudo laudensi epo. Romano meldensi epo. Agilolfo colonensi epo. Heddo strazburgensi epo. & ceteris amantissimis corepis. praesbiteris & uu & diaconibus. cunctisque orthodoxis ecclesiaru di clericis aplicam doctrina tenentabus. zacharias diuina gratia preditus aplicae sedis pontifex seruus autē seruorū di in dno sal dicit.

Gratias ago do patri omnipotenti & dno ihu xpo unico filio ei & spiritui sco qui urā omniū corda inflammare dignatus est p diffusam ase gratiam. ut in unitate fidei & uinculo pacis ambulet is. & sit splendor dni di nri super uos dilectissimi mihi. & abundans gratia pacis & caritatis. ut sitis unum corp spitalis matris urae scae catholicae & apostolicae di ecclesie. in qua do auctore praesumus. implentes illud propheticum dictū. Ecce qua bonum & quam iucundum habitare fratres in unum.

& enim si p itineris longitudine quāquā corpore sumus absentes. in spū tamen dilectionis sēp sumus uobis praesentes. habentes uos in uisceribus nris. & assidue orantes. ut ds & dns nr ihs xps multo amplius confirmet corda urā & corroboret in expositione euangelii. in ministerio quo fungimini. ut credita uob plebs uris piis ammonitionibus adiutore do a diabolica fraude liberata salua psistat. uosque mereamini de eorum animabus in diem xpi adportare lucrum. Sriptum

quippe est. filii sapientiae eccla iustorū. & natio
eorum obedientia & caritas. Obsecro ergo uos
carissimi mihi ut digne ambul&is uocatione
qua uocati estis. ut deo & scōs cum multa patien
tia subportantes inuicem in caritate. solliciti
seruare unitatem spš in uinculo pacis & cari
tatis. quia finis praecepti caritas est de corde
puro & conscientia bona & fide non ficta.
Gaudeo in uobis karissimi quō fides urā & uni
tas erga nos praeciosa est & manifesta. non solū
coram dō sed & coram omnibus hominibus.
Dum ad fautorem & magistrum urm̄ a dō con
stitutum beatū aptorū principem p&rum be
nignissima uoluntate conuersi estis. Laudabi
lis fides urā & bona fama. quo idipsū sapitis
quae oport& sapere. & nunc dō cooperante est
aggregata societas urā nrāe soci&ati in uno pasto
rali ouili. & est nobis unus pastor. quia a pastore
pastorum dnō dō & saluatore nrō ihū xpō princeps
apostolorum & nr̄ doctor est institutus. Hab&is
itaque nrā uice ad confortandam dilectionem
urām. & conlaborandum uobis in euangelio xpī.
scissimum ac reuerentissimum bonifatium
frēm nrm̄ archiepm̄ apostolicae sedis legatum
& nrām praesentantem uicem. Sit ergo con
stantia urā aduersus contentiones eorū qui ad
uersa sapiunt & non quae dī sunt & erit fortior
p&ra constantia urā. sicut scriptum est. Ne ti
mueritis ab eis neque terreamini a facie eorū
qui corpus occidunt. animam autē n̄ possunt

occidere. quod autē in aure auditis prae
dicate in lumine. illum timentes qui pot̄
animam & corpus occidere & mittere in
gehennam. Fratres mei in carne ambu
lantes. non secundū carnem militamus.
arma enim militiae nr̄ae non carnalia sed
potentia a dō ad destructionē munitionum.
consilia destruentes. & omnē exaltationem
extollentem se aduersus scientiā dī & in
captiuitatem redigentes omnē cogitationē. &
in obsequium xp̄i pducentes; De caetero frs
confortamini in dn̄o & in potentia fortitudi
nis eius. pax uobis multa & gratia a dō & dn̄o
nr̄o ihū xp̄o ministratur. amplectimur &
osculamur ac si praesentes caritate ur̄am in
unitate sps̄ in uinculo pacis & caritatis xp̄i;
DS UOS INCOLOMES CUSTODIAT DILECTISSIMI NOB. 23

Epist̄ zacharie de synodo quā habuit scī bonifat cū episcopis ac servis dī con[illegible] et carlomanno.

ZACHARIAS PAPA UNIUERSIS EPIS. PRIS.
diaconibus. abbatibus cunctis & ḱā ducibus.
comitibus. omnibusque dm̄ timentibus
p gallias & francorum puincias constitutis;
Referente nobis reuerentissimo atq; scissi
mo fr̄e nr̄o bonifatio epō quod dū synodus
aggregata est in prouincia ur̄a iuxta nr̄am
commonitionem mediantibus filiis nr̄is
pippino & carlomanno principibus ur̄is per
agente & iam uice nr̄a praedicto bonifatio.
dn̄s autē inclinass& corda ur̄a cū principibus
ur̄is in praedicatione eius ut omnib; commoniti

onibus eius oboediretis. et falsos et scismaticos
et homicidas et fornicarios a uobis expelleretis
sacerdotes. omnipotenti deo nostro gratias egimus.
et pro uobis incessanter sumus orantes ut qui coepit
in uobis opus bonum perficiat usque in finem.
Obsecro enim omnes uos coram deo ut eius commo
nitionibus firmiter oboediatis. ipsum enim
uicem nostram in partibus illis ad praedicandum con
stitutum habemus. ut uos deo propitio ad uiam
perducat rectitudinis et a cunctis facinoribus
salui esse possitis. Habuistis enim peccatis
facientibus nunc usque falsos et erroneos
sacerdotes. unde et cunctae paganae gentes
uobis pugnantibus praeualebant. quia
non erat differentia inter laicos et sacerdo
tes quibus pugnare licitum non est. qualis
enim uictoria datur ubi sacerdotes una hora do
minica pertractant mysteria. et christianis do
minicum porrigerent corpus pro suarum anima
rum redemptione. et post christianos quibus hoc
ministrare debuerant aut paganos quibus
christum praedicare. propriis sacrilegisque manibus
necant. et fit secundum domini uerbum. Uos estis
sal terrae. quod si sal euanuerit in quo condietur.
ad nihilum ualet ultra nisi ut mittatur foras et
conculcetur ab hominibus. et dum haec ita sint.
et tales in uobis fuerint sacerdotes. quomodo
uictores contra uestros inimicos esse poteritis. Nam
si mundos et castos ab omni fornicatione et
homicidio liberos habueritis sacerdotes.

25R

ut sacri praecipiunt canones. Et pro vice praedicat
praefatus bonifatius frater noster. Et si in omnibus
oboedientes extiteritis. nulla gens ante conspec
tum vestrum stabit. sed corruent ante faciem vestram
omnes paganae gentes. Et eritis victores. Insuper
et bene agentes vitam possidebitis aeternam.
Vos autem carissimi fratres qui estis veri sacerdotes vel
sub regulari disciplina constituti. sic vos metip
sos exhibete. ut estis dei ministros et dispensatores
mysteriorum dei ut non vituperetur ministe
rium vestrum. ne fiat in vobis sicut scriptum est.
Erit sicut populus sic sacerdos. Et si hoc fuerit.
qualis vobis erit ab hominibus laus. aut qualis
a deo expectatur retributio. sed sic vos corrigite
ut veri sacerdotes et fideles ad sacerdotium produ
cite. ut et vobis et illis testimonium maneat bonum.
ab his qui foris sunt. quatenus ab hominibus
vobis adquiratis laudem et a deo mercedis pre
mium in aeterna beatitudine percipere me
reamini. eo quod per vos ad christi perducti sunt rectam
fidem innoxios habentes sacerdotes. Ad synodum
namque omni anno convenite ad pertractandum
de unitate ecclesiae. Et si quid adversi acciderit. ra
dicitus amputetur et dei ecclesia maneat in
concussa. BENE VALETE.

24

Ut de gauuileobo et ceteris abiciendis et de agrippinae metropoli id est colonia

REVERENTISSIMO ET SANCTISSIMO FRATRI BONI
FATIO COEPISCOPO ZACHARIAS SERVUS
SERVORUM DEI. Cum nobis sanctissime
fraternitatis tuae syllabae delatae fuissent.

atque p singula relegi fecissemus. & repperis
semus in earundem litterarum tuarum serie.
quod peccatis nris facientibus dum dominici
tritici semina quęreres elaborare ad augendā
segetem spiritalem. subito inimici supseminant
zizania ut sctitatem tuā in bono opere impedi
ant. sed tua scā frnitas incessanter orationi
insistat pariter cum fribus qui secum laborant.
& spitales sarculos construens. zizania eradicens
depostat ad conburendū. ut beatus gregorius
papa. bonum inquit opus uobis sit in uoluntate.
nam ex diuino erit adiutorio in perfectione.
His ita se habentibus karissime fr confortare
in dno & ipse erit adiutor tuus. De incursione
autem gentiū quę in tuis plebibus facta est
merendum nobis est. sed hęc aduersitas nulla
tenus tuam frnitatem conturbet. quia & roma
na ciuitas ex accidentibus facinorib; sepius est
depopulata. & tamen potentia sua dns ex supnis
eam dignatus est consolare. sic & enim credimus
quia & uos consolabitur. sed populis tibi cōmissis
reuerentissime fr prędica ieiuniū supplicatio
nes apud dm lacrimarum & supeminens cle
mentia eius adiuuabit uos. Te aut ut p diximus
nullatenus aduersa conturbent. sed in bono
opere quod coepisti nullo modo deficias. Nos uero
licet in meriti & peccatores existamus. nris pcibus
uel consacerdotum nrorum in quantū possumus
adiuuamus. De sinodo ut congregatio apud
francorum puinciā mediantib; pippino & carlomanno

excellentissimi filii nostri iuxta nostrarum sylla
barum commonitionem . peragente nostra vice
tua sanctitate qualiter egisses cognovimus . et omni
potenti domino nostro gratias egimus . qui eorum corda
confirmavit ut in hoc pio opere adiutores ex
isterent . et omnia optime et canonice peregisti .
tam de falsis episcopis et fornicariis et scismaticis .
quamque etiam et in reliquis nomine sacerdo
tibus contra canonum instituta agentibus
vel contra catholicam et apostolicam dei ecclesiam
de quibus secundum tuam relationem per singula
respondemus . De eo namque quod sugges
sisti quod elegerunt unam civitatem omnes fran
corum principes coniungentem usque ad paganorum
fines . et in partes germanicarum gentium ubi antea d' maguntia
praedicasti . quatenus ibi sedem metropolitanam
pro tuo tempore habere debeas . et inde ceteros
episcopos ad viam instrueres rectitudinis . et post
te successores pro tuo iure possideant . hoc quod
decreverunt nos laeto suscepimus animo eo quod
ex dei nutu factum est . vel siquidem sacerdotes
falsi et scismatici hoc impedire conati sunt . quorum
vanum agonem dominus dissipavit et illa facta et stabili
ta quae sanctorum patrum statutis conveniunt con
cordare . et quia tibi ipsi principes francorum
etiam in hoc adiutores extiterunt . retribuat illis
omnipotens deus vicissitudinis praemium et innumera lar
giatur bona . Nam de illo similiter falso episcopo
quem dixisti adulteratum clerici et homicidae
filius in adulterio natus et absque disciplina

nutritus & ceteramala & horribilia quae per singula enarrasti. Ac per hoc & sui similes sacerdotes consecrauit. De hoc meminit tua reuerenda fraternitas quod tibi iam uicibus scripsimus. ut nullus homicida nullus adulter. nullus fornicator. sacrum ministerium debeat obtrectare. sed neque ex penitentes aut talis qualem sacri canones prohibent esse sacerdotem; De baptizatis uero ab illis seu ecclesiis consecratis requirit tua fraternitas sicut ecclesias in nomine trinitatis consecrauit. aut paruulos similiter baptizauit. dum sacerdotio fungebantur. & sic consecratio ecclesiarum & paruulorum baptisma sit confirmatum. & hoc pariter suggessisti quod illi qui a te praedicti sunt sacerdotes a nobis absoluto esse apud francorum prouinciam diuulgentur. quod tua sancta fraternitas nullo modo credat. Quia quod inpossibile est. si hoc fecissemus. tuae caritati per nostras indicassemus litteras. sed hoc quod inpossibile est nullo modo credas. quia non aliud praedicamus & aliud agimus aut dirigimus. ut illi garriunt. sed auxiliante deo illud quod praedicamus fine tenus obseruandum censemus. Hoc autem sanctitatem tuam firmissime ut teneas hortamur. ut sanctorum patrum institutis & consultis sacrorum canonum omnimodo adsequi debeas quia nos nullatenus aliud praedicamus aut aliud agimus; Nam de eo quod obsecrasti ut francorum principibus scriberemus. uel ceteris francis ut praecepisti eis per singula scripsimus. ut tibi & amici sint & adiutores in dominico opere existant. De censu uero expendendo eo quod inperatrare

a francis ad reddendum eclesiis uel monasteriis
non potuisti. quam ut in ueniente anno ab uno-
quoque coniugio seruorum. xii denarii reddantur
& hoc gratias deo quia hoc potuisti impetrare. & dum
dominus donauerit qui & eum augentur & luminaria
sanctorum. pro eo quod nunc tribulatio accidit saraci-
norum saxonum uel frisonum sicut tu ipse nobis in-
notuisti. De eo namque quod interrogasti quod
illi qui depositi sunt pro capitalibus peccatis de gra-
du sacerdotali dum eos repperisses adulteros homi-
cidas. ut nec sacerdotes nec clerici esse possint. nec sub
penitentia monachi esse uolunt. sed pergentes
apud palatium regis francorum. rogant ut eis
loca tribuat eclesiarum uel monasteriorum ut laica
uitam uiuant dispergentes sanctorum loca. sed & de
hoc pariter qualiter fieri debeat francorum princi-
pibus commonentes direximus. In alia quippe
tua epistola repperimus contineri omnia quae
contra te egerunt falsi & scismatici episcopi. id est
aldebertus & clemens per quae omnia acta ipsorum
& impurissimum errorem singillatim indicasti.
Nos uero congregatis fratribus & consacerdotibus nostris.
eorundem prauorum sceleratissima acta in eorum
presentia relegi fecimus. & dum nobis
coram concilio relecta fuissent pro studio omnes
eadem scismatica dogmata ipsorum seu sceleratissi-
mam uitam quam sibi aldebertus conscribere
fecit una uoce exclamauerunt ut igni cremarentur.
sed nos hoc non fieri rectum iudicauimus. pro eo
quod ad reseruandum siue in aeternum eos con

demnandum Inscrimo scae eclesiae reseruanda
mandauimus. suscipientes ipsi dignā sententiam.
cuius Instar actionis ad tuam frnītatem direxi
mus. ut relecta In puincia francorū omnis scis
maticus audiens taliter a scā dī catholica & aplica
eclesia iudicatum a sensus sui prauitate resipiscat.
INtertia namque tua epistola Intimasti nobis de
alio seductore nomine geoleobo. qui antea false
episcopi honore fungebatur. & quia sine cuiuscūq;
consultu apud nos pperat. & dum aduenerit ut dn̄o
placuerit fi&; Tua autem reuerentia ut auxili
ante dn̄o cepit uicenīā uolumus ut omni anno apto
tempore In francorū puincia conciliū debeat
caelebrare. ut frequentia sacerdotū siue Institut
sacrorum canonum mediantibus. illuc quid ad
uersum nullomodo ualeat pullulare. sed magis
eclesiae dī unitas & disciplina catholica atq; aplica
ubique In illis pastibus dilatata cunctae populorū
turbae & iam In occiduis partibus ueri catholici
esse possint. & non amplius p falsos sacerdotes erro
ribus Inuoluti demergantur In Interitum.
Dum uero conciliū aggregaueris. si tua frnitas
conflictum habeat cum m&ropolitanis quos confir
mauimus de eo quod dixisti [illegible] ut nullus sine com
mendatieius suscipiatur epistolis. tamen & pro hoc
ipso & p omnibus francorū principibus commoniti
onis direximus litteras. ut [illegible] iam super iussati
sumus. De ciuitate namque illa quae nuper
agrippina uocabatur. nunc uero colonia
iuxta francorum petitionem per nostrae

auctoritatis praeceptum nomini tuo metro
polim confirmauimus & tuae scitati direxi
mus profuturis temporibus eiusdem metro
politanae ecclesiae stabilitatem. , Ds te incolome
custodiat reuerentissime & scissime frater. ,
Dat iiii kt nouembris. Imp dom pussimo
augusto constantino a do coronato magno
imperatore anno xxvii. imperii p eius anno v. indic
tione xiiima. , Epist zachariae papae ad bonifatium archiepm
REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRATRI
BONIFATIO COEPO. ZACHARIAS SERUUS
SERUORUM DI. , Egregius nos ammonet
beatus apostolus paulus in eo quod ait.
Imitatores mei estote sicut & ego xpi. hinc
ergo ut p spitale caritatis uinculum & si corpo
re absentes. spu uero semper fraternae scitati
tuae simus praesentes. ita ut nris uisceribus
te habentes carissimum frem & consacerdotem.
lic& peccatores tamen spe diuina fxi. assidue
in nostris orationibus memoriam tui agere
non desistimus. p&entes inmensam xpi di
nri diuinitatem ut in peragendum suum
te confirm& ministerium. quatenus in die
aduentus eius illam placabilem merearis ex
primere uocem. Ecce ego & pueri quos dedisti
mihi non p di di exeis quemquam. ita continuo
altisona & desiderabilis uox inter illos qui
ab initio ei placuerunt consonanter te in
illorum inuitatione submittat. in qua dic
turus est. Uenite benedicti patris mei pcipite

regnum uobis preparatum ab origine
mundi. His itaq(ue) habentibus agnoscas k(arissi)me
flagitasse a nobis pippinu(m) excellentissimum
maiorem domus gentis francorum per suu(m)
hominem nomine ardobanu(m) religiosum
pr(es)b(yteru)m aliquanta capitula de sacerdotali
ordine & quae ad salutem animaru(m) per-
tinent. simul etiam & p(ro) illicita copula qua
liter sese debeant custodire iuxta ritu(m) xpi
anae religionis & sacroru(m) canonu(m) instituta;
& quamquam de hoc iam experta sit tua fra
terna scitas quae a nobis sunt decreta. illius
tamen uotis aurem accommodantes in bre
ui eloquio conscripta apostolica documenta
direximus; pro quibus ut in sacerdotali col
legio lectioni pandatur. & tuam fr(ater)nam
s(an)c(t)itatem in ibi euocari dedimus in mandatis;
& dum p(ro) hac re fuerit aggregatum concili
um. ad medium deducantur sacrilegi illi & con
tumaces aldebertus & godolsacius & clemens
excepi ut eorum denuo subtili indagatione
cribitur causa.. quos si deuiantes a rectitu
dinis tramite usquequaque reppereritis
& conuicti fuerint inclinati a deuia conuersi
rectitudinis ut bonum atque placitum in
oculis u(est)ris paruerit cum principe pu incie
disponite secundu(m) sacrorum canonum
sancita. sin autem in superbia perstiterint
contumaciter p(ro)clamantes reos se non esse.
tunc cum probatissimis atq(ue) prudentissim(is)

sacerdotibus duobus uel tribus praedictos adnos
dirigatis uiros. ut p funda inquisitione coram
sede apostolica eorum inquiratur causa & iuxta
quod meruerint finem suscipiant. Age itaq;
dilectissime fr̄ in ministerio tibi commisso ut
ab omnipotente dō mercedis premium reci
piens aeternam uitam consequi merearis.,
Ds te incolomem custodiat reuerentissime
& scissime fr̄., Data nonas ianuarias Imp
domno piissimo augusto constantino a dō
coronato magno imperatore anno XXVIII;
Imp erii eius anno VI. Indictione quintadecima; 26

EPIST. ZACHARIAE PAPAE AD SCM BONIFATIU

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRATRI
BONIFATIO COEPISCOPO ZACHARIAS
SERUUS SERUORUM DI.,

Sacris liminibus beati apostolorū principis
pat̄ri & nr̄is obtutibus praesentatus praesens
burchart. dilectus nobis episcopus. fr̄nae
scitatis tuae nobis attulit affatos. p quorū
scriptum tenorem agnouim magnam
habere certamen. & sudoriose elaborare
fr̄nitatem tuā in praedicatione euangelii
xpi dni nr̄i. & exortatione scāe catholicae &
orthodoxe recte fidei. quā a redemptore nr̄o
dō & dn̄o ihū xpō . . ase instituitū beatū princi
pem apostolorum patrum & uas electionis
paulum omnesq; aplos traditā suscepimus.
quibus agnitis. & si peccatores extensis ad
aethera palmis omnipotenti dō inmensas

egimus gratias. p&entes eius ineffabile diuini
tatem ut multo amplius confirm& atque
corrobor& confraternitatis tue & sospem atq;
robustum corpore annuat permanere.
usquequo eius diuinitas te superstitem in hac
iusserat ee uita. adperficiendu ministeriu
tibi impositum & adpostandum lucru ani
marum in diem xpi ihu. ut illam merearis
audire desiderabilem uocem qua aditurus est
dns diligentibus se. Venite benedicti patris mei
pcipite regnum uobis paratum ab origine
mundi. Erant aut insesta in eisdem tuis affatib;
diuersa capitula. de quibus iuditiu & consiliu
atq; solaciu sedis aplicae tibi dirigi flagitasti.
primum capitulum p synodo in qua natus &
nutritus es. quam & in gente anglorum & saxonu
in brittannia insula primi predicatores ab apti
ca sede missi augustinus laurentius iustus &
honorius. nouissime & tuis temporibus theodorus
greco latinus arte philosophus & athenis erudi
tus. rome ordinatus. pallio sublimatus ad pfata
brittannia transmissus. iudicabat & gubernabat
in illa tale decretum & iudiciu firmissime pceptu
& diligenter demonstratum ee dinoscitur. ut
quicumq; sine inuocatione trinitatis lotus fu
iss& quod sacramentu regenerationis n habere&.
quod omnino uerum est. quia si mersus in fonte
baptismatis quis fuerit sine inuocatione
trinitatis. pfectus non est. nisi fuerit in nomine
patris & filii & sps sci baptizatus. De illo aut

p̄ quod quosdam adfirmari scripsisti. ut si euan
gelicis quis uerbis inuocata trinitate iuxta re
gulam a dn̄o positam quicumque mersus ess&
in nomine patris & filii & sp̄s s̄ci. q& sacramentū
sine dubio habera&. & tam fortiter uerbe euan
gelicis fuiss& consecratū baptismum. ut quamuis
sceleratissimus quisque her&icus uel scismaticus
aut latro. uel fur. siue adulter hoc homini pe
tenti ministrar&. tamen xp̄i e& baptismū
euangelicis uerbis consecratum. & e contra
lic& si minister iustus fiera&. & si trinitatem
iuxta regulam a dn̄o positā. in lauacro non
dixiss&. uerum baptisma non ess&. quod dedit
pillis itaque inmundis & incestis uiris her&icis
atq; scismaticis. qui in nomine trinitatis p̄acenter
baptizant. sed & de his qui sine inuocatione tri
nitatis merguntur in fonte baptismatis fr̄nitati
tuæ notū est quid de illis sacrorum canonum
series contin&. quod & tenere te firmiter horta
mur. scriptum quippe est dicente dn̄o. sciestote.
quō & ego scissum. quod suscepisti frater a nr̄o pre
decessore s̄cæ recordationis gregorio huius apti
cæ sedis pontifice. in eo permane&. ab euangelica
& apostolica seu s̄corum patrū tradita doctrina
nullo modo declines. sed indutus loricā fidei.
& galeam salutis. uiriliter contra nequitias
diabolicæ fraudis apostolicam presentando
uitā resiste. scriptum namque est. ecce dedi
faciem tuam potentem aduersus faciem eorū.
& constantiam tuā confortabo aduersus con

temtiones eorũ. & erit fortior p̄ te constantia
tua; Pro sacrilegis itaque presbiteris ut scrip
sisti qui tauros & hyrcos diis paganorũ immola
bant manducantes sacrificia mortuorũ habentes
& pollutum ministerium ipsiq; adulteri esse
inuenti sunt & defuncti. modo uero incognitũ
esse. utrum baptizantes trinitatẽ dixissent.
an non & timent illi qui uiui sunt quod in tali mi
nisterio non sint baptizati. quibus respondens
iussisti omnes baptizare. hoc quoq; obseruari
in supradicta synodo sacerdotes ut qui uel unam
de trinitate p̄sonam in baptismo non nominar&
illud baptismum esse non posse. quod procerto
uerum est. quia qui unũ ex scā trinitate confessus
non fuerit p̄fectus xpianus esse non potest.
qui enim confitetur patrem & filiũ. si con
fessus non fuerit & spm scm. nec patrem hab&
nec filiũ. & qui confessus fuerit patrem & spm
scm & filiũ non fuerit confessus. nec patrẽ hab&
nec spm scm. sed uacuus est a gratia diuina.
eos autẽ quos repperisse affata est fraternitas
tua pseudo sacerdotes multo maioris numeri
quam catholicos erroneos. simulatores sub no
mine episcoporum uel presbiterorũ qui nũquã
ab episcopis catholicis fuerint ordinati. in
ludentes populo & ministeria ęcclesię confun
dentes & confutantes. aut falsos gyrouagos
adulteros. homicidas. molles masculorum
concubitores. sacrilegos. ypochritas. & multos
seruos tonsuratos qui fugerunt dominis suis.

seruos diaboli transfigurantes se in ministros
xpi· qui sine episcopo proprio arbitrio uiuentes·
& populares defensores habentes contra episcopos·
ut sceleratos mores eorum non confringant·
seorsum populum consentaneum congregant·
& illud erroneum ministeriu͞ non in aecclesia catho
lica sed per agrestia loca per cellas rusticorum·
ubi eorum imperita stultitia celari episcopis
possit perpetrant· nec fidem catholicam paganis
praedicant· nec ipsi fidem rectam habent· sed nec
ipsa sollempnia uerba quae unusquisq; cati
cuminus si talis a&atis est ut iam intellectum
habeat sensu cordis sui percipere & intellegere nec
docent· nec quaerunt ab eis quos baptizare de
bent. id est abrenuntiatione satane & caetera·
sed neque signacula crucis xpi eos muniunt
quae praecedere debent baptismu͞· sed nec aliqua͞
credulitatem unius diuinitatis & scae trinitatis
docent neque ab eis quaerunt ut corde credant
ad iustitia͞ & oris confessio fiat illis in salutem·
hos itaque ministros satane & non xpi ubi
cumq; reppereris carissime nobis aggregato
prouinciali & sacerdotali collegio omnimodo
deuita & a sacerdotali honore priuatos sub re
gula monachica & penitentia summissos uitam
finire ordinabis· ut carne afflicti quandoq;
ad uiam redeant rectitudinis· & si corde credi
derint oris eorum uera confessio illis fiat in sa
lutem· si uero non fuerint conuersi tua prae
dicantis non peri& iustitia· habebis enim

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

solaciantem te contra nequitiā malignantium
scōrum apostolorum & caeterorum probabilium
patrum canonicam sanctionem. confortare
itaque reuerentissime mihi & praeuale in lege
in euangelio xpī. & praedicatione catholicae
ac orthodoxe fidei quia ipsa glorificabit te.
tribulatio enim corporis nrī temporalis est &
finem hab&. probatio aut spem. spes uero non
confundit ut ait apostolus. quia caritas di dif
fusa est in cordibus nrīs p spm̄ scōm qui datus est
nobis. Quis namque nos separabit a caritate xpi.
tribulatio. an angustia & caeteri. & si deicimur
frs̄ non perimus. conferamus aut mortem ihū
in corpore nrō. ut & uita ihū in die aduentus sui
in corpore nrō manifesta fiat. sicut per eius
diuinā edocati sumus uocē. beati qui persecutio
nem patiuntur ppter iustitiam quō ipsorum
est regnum caelorum. Confosta itaque & dilec
tissimos nobis omnes orthodoxos episcopos & sa
cerdotes atq; leuitas uel clericos religiosos abbates
& monachos seu gloriosissimos duces cunctos que
optimates xpiane legis seruatores ut uobis sint
adiutores contra aduersarios orthodoxe fidei.
omnesq; hereticos atque scismaticos qui tenus
& ipsi de fructu boni operis gaudere mereantur
in caelestibus regnis. sicut scriptum est. qui
uicerit faciā illū columnam in templo meo.
& scribam super illum nomen meū. Interea
scripsit reuerenda frn̄itas tua repperisse
quendam presbiterum genere scottum

nomine sanpson errantem a uia ueritatis di
centem & adfirmantē. quod sine mysterica
inuocatione. aut lauacro regenerationis posse
fieri catholicum xpianum p episcopalis manus
impositionem. hic autem qui dicit uacuus est
spu sco & alienus a gratia xpi. atque a consortio
sacerdotali abiciendus. qui enim nisi baptizet
iuxta praeceptum dni in nomine patris & filii
& sps sci. & sic p manus impositionem consecret.
potest ēē catholicus. hunc nequissimū uirum
talia praedicantem ab ecclesia dica condempna
tum expelle. illos autem uiros quod ab heretic
baptizati sunt & dubiet as tenet. quod in nomi
ne patris & filii & sps sci non sunt baptizati
inquisita rei ueritate. si ab erroneis sacerdotib;
baptizati sunt. hos sine dubio iuxta predecesso
ris nri beate memorię gregorii papę & sacror̄
canonum traditum tibi mandatum implere
non omittas. ne in aeternum pereant. sed potius
euangelica consecratione saluentur. In uti
autem sumus & uolumen a te directū uniuersis
episcopis. presbiteris. diaconibus. uel cęteris reli
giosam uitam degentib; de unitate fidei ca
tholicae & doctrinam apostolicam scriptam;
ual de nobis acceptabile ēē cognoscas. quō p sps
sci gratiā in te diffusā. carissime hoc operari
studuisti. Interea p alia scripta fr̄nitatis
tuae p(er)isti ut sacerdos a nobis dirigatur in par
tibus francię & galliae ad concilia celebranda.
sed dum dō ppitio tua scitas superstis existit.

qui sedis apostolicae. & nr̄am illic praesentias
uicem. alium illic dirigere necessariū non est.
quos autem repperens amantissime frater
habentes scientiam sacrae doctrinae. & scām te
nentes legem. atque orthodoxam sine dubio
defendentes fidem. hos mittere stude in quib;
praeuideris locis ad praedicandū uerbum
salutis. concilia uero aggregatis episcopis pro
uincialibus ut tibi & ubi tibi rectum uid&ur
celebranda p̄cura. & quos deuiantes inueneris
confunde facies eorum ignominia ut sint
coram omnib; sine honore. Dn̄s enim ds̄ nr̄
erit tecum. suscepimus uero & carta conscriptā
uere atq; orthodoxe professionis & catholicae
unitatis. quam cū dilectissimis nobis episcopis partis
francorum tua direxit reuerenda fraternitas.
quam reserantes nimio gaudio sumus repl&i. In
numerabiles gratias agentes dō patri omnipotenti
quia unanimitatem eorū ad soci&atem nr̄am
reuocare dignatus est. ut sp̄italis eorū mater scā
la&etur eclesia. Nr̄a autem uice carissime omnes
in osculo pacis xp̄i saluta. quia & nos dilectioni eorū
gratias agentes apostolicas missimus litteras.
Nam & hoc intimatū est a tua fraterna scītate.
quod uirgilius ille nescimus si dicatur presbiter
malignatus aduersum te pro quod confundebatur
a te erroneum se ēē a catholica doctrina inmissio
nes faciens otiloni duci bauuariorum ut odium
inter te & illum seminar& agens quod & a nobis
e& absolutus unus defuncti ex quattuor illis

episcopis quos tua illic ordinauit fraternitas
diocesim obtinere. quod nequaquam uerum
est. quia mentita est iniquitas sibi. De peruersa autem
et iniqua doctrina quae contra dominum et animam
suam locutus est. si clarificatum fuerit ita eum
confiteri quod alius mundus. et alii homines
subterra sint. seu sol et luna. hunc habito conci
lio ab ecclesia pelle sacerdotii honore priuatum.
Attamen et nos scribentes praedicto duci euoca
torias praenominato uirgilio mittimus litteras.
ut nobis praesentatus et subtili indagatione
requisitus si erroneus fuerit inuentus cano
nicis sanctionibus condempnetur. qui enim
seminant dolores ipsi metunt eos. sic enim
scriptum est. peruersae cogitationes separant a deo.
probata autem uirtus corripit insipientes. De sidonio
autem supradicto et uirgilio presbiteris quod
scripsit sanctitas tua agnouimus. illis quidem ut
condecebat comminando scripsimus. tuae autem
fraternitati plus credulitas quam illis admittetur.
si autem placuerit deo uita comite. sedi apostolicae
eos missis apostolicis litteris ut praelatum est
euocamus. docuisti enim eos et non susceperunt.
et factum est in illis sicut scriptum est in libro sapientiae.
qui docet et fatuum. quasi qui conglutinat
testa harenam et salem et massam ferri faci
lius est portare. quam hominem inprudentem
et fatuum et impium. quo qui minoratur corde.
cogitat inania. et uir inprudens et errans
cogitat stulta. Non ergo ad iracundiam prouocetur

cor tuum fr. sed in patientia tua ubi tales rep
perteris. ammone. obsecra. argue. increpa. ut
conuertantur ab errore ad uiam ueritatis. &
si conuersi fuerint. saluasti animam eorum.
si uero in duritia p manserint. mercedē minis
terii tui non perdes. illos autem iuxta aptli uocē
deuita. alia denique scripta tuae fraternitatis
continebāt. quod iam olim de agripina ciuita
te scripsisti. quod franci non pseuerauerint
in uerbo quod pmiserunt. & nunc moratur
tua frātitas in ciuitate mogontia. petisti aut
ut cū nrō consultu psup ueniente tibi senec
tute. & plena dierum & aete atq; inbecillitate
corporis. ut si inuenire potueris aliū. in eadem
sedem in qua praees ptui psona debeas collocare.
tu uero carissime legatus & missus eris ut fuisti
sedis apostolice. Nos uero adiutore dō consiliū
prebemus tuae reuerende scitati. ut pro salute
animarū rationabilium fautore xpō sedē quā
obtines scāe mogontinę eclesiae nequaquā
relinquas. ut impleatur inte dominicū pceptū
qui pseuerauerit usque in finē hic saluus erit.
Sin uero si dns dederit iuxta tuam petitionē
hominem pfectum qui possit sollicitudinē
habere & curam psalute animarū. ptui per
sonam illum ordinabis episcopum. eritque
in euangelio tibi credito & ministerio xpi
postanda. in omni loco requirens & confortans
eclesiam dī. Oramus itaq; dnm & redemptorē
nrm. ut sacris inter uentionibus sanctę suę

genetricis semper uirginis mariae dominae
nrae & beatoru principum apostolorum petri
ac pauli orantem pro uobis fraternam scitatem tuam
sospem & incolumnem conseruare dignetur.
Dste incolomem custodiat reuerentissime &
scissime frater. Data kl mai Imp dom piissi
mo augusto constantino a do coronato magno
pacifico Imp. anno uicesimo nono. ipsius ei anno
septimo Indictione prima; 27

Epist bonifatii ad zachariam papam

REUERENTISSIMO PATRI DILECTISSIMO DOMINO
cum timore & honore uenerando magistro
apostolici honoris priuilegio praedito pontifica
tus apostolicae sedis Infula sublimato zachariae.
bonifatius exiguus seruus urm licet Indignus &
ultimus tamen legatus germanicus deuotis
simus optabilem In xpo In marcescibilis caritatis salut.
Paternae pietatis urae scitatem subnixis precib;
obsecro ut hunc prbm meu portitorem litterarum
mearum nomine lul. grato animo clementer
suscipiatis. habet enim secreta quaedam mea
quae soli pietati urae pfiteri debet. quaedam uiua
uoce uobis dicere. quaedam per litteras notata
ostendere. de quibusdam uero necessitatibus
meis Inquirere & Interrogare. & mihi paterni
tatis urae responsum & consilium ex auctoritate
sci petri principis apostolor ad solaciu senectutis
repraesentare. ut his omnibus auditis & conside
ratis si quae sint quae uobis placeant facta ad au
gere do uolente studeam. si aut quid ut dicitur emdu est

displiceat ex praecepto sci apostolatus uri uel
Indulgentiam merear uel dignā penitentiā
persoluam. Antecessor &enim praedecessoris
uri uenerandae memoriae gregorius dum me
Indignum ordinauit & ad praedicandū uerbū
fidei germanicis gentibus misit sacramento
me constrinxit ut canonicis & iustis epis & prbis
In uerbo In facto In consensu adstipulator & adiu
tor fierem hoc cum diuina gratia Implere studui.
falsos autē sacerdotes hypochritas & seductores
populorum uel corrigerem ad uiam salutis uel
declinarem & abstinerem a communione ipsorū.
quod ex parte seruaui & ex parte custodire & Im
plere non potui. spiritaliter impleui sacramentū
quia In consensum & In consilium illorū non uenit
anima mea. corporaliter autē ab eis omnino
abstinere non potui. dum uenissem ad principē
francorum cogente ecclesiarum necessitate cum
tales ibi repperi quales nolui sed tm In scā com
munione corporis xpi illis non communicaui.
praecepit quoque mihi praefatus apostolicus
pontifex ut populorum quoscumque uisitassem
conuersationem amores apostolicae sedis ponti
fici Indicassem quod In dno confido ut fecissem.
De eo autē quod iam praeterito tempore de archi
episcopis & de palleis a romana ecclesia petendis
iuxta pmissa francorū scitati urae notum feci.
Indulgentiam apostolicae sedis flagito quia qđ
promiserunt tardantes non Impleuerunt.
& adhuc differtur & uentilatur quid Inde

perficere uoluerint ignoratur. sed in ea uolun
tate impleta esset promissio. Est praeterea locus
siluaticus in heremo uastissime solitudinis in
medio nationum praedicationis nostrae in quo
monasterium construentes monachos consti
tuimus sub regula sancti patris benedicti uiuen
tes uiros strictae abstinentiae absque carne et
uino absque sicera et seruis proprio manuum suarum
labore contentos. hunc locum supradictum per
uiros religiosos et deum timentes maxime carlo
mannum quondam principem francorum
iusto labore adquisiui et in honore sancti saluatoris
dedicaui. in quo loco cum consensu pietatis uestrae
proposui aliquantulum uel paucis diebus fessum
senectute corpus requiescendo recuperare et post
mortem iacere. quattuor etenim populi quibus
uerbum christi per gratiam dei diximus in circuitu
loci huius habitare dinoscuntur. quibus cum uestra
intercessione quamdiu uiuo uel sapio utilis esse
possum. cupio enim uestris orationibus comitan
te gratia dei in familiaritate romanae eclesiae
et uestro seruitio inter germanicas gentes ad quas
missus fui perseuerare. et praecepto uestro oboedire.
sicut scriptum est. iudicium patris audite filii
dilecti et sic facite ut salui sitis. et alibi. qui honorat
patrem suum uita uiuet longiore. et iterum.
honora patrem tuum ut superueniat
tibi benedictio a domino. et benedictio patris
firmat domus filiorum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Epist̄ zachariae papae ad bonifatium

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRATRI ·28· ·X·
BONIFATIO COEPISCOPO · ZACHARIAS
EPISCOPUS SERUUS SERUORUM DĪ ·
Benedictus ds pater dnī nrī ihū xpī qui dis
persa congregat · & congregata conseruat ·
augeatque fidem & fiduciam seruis suis ad pdi
candum uerbū euangelii ihū xpī dnī nrī ·
cum eodem patre & spū scō in unitate uiuenti
in saecula saeculorum · ipsi gloria & laus qui
adiutor & protector est in se credentibus ·
ipse enim dixit · qui credit in me uita uiuit &
& non morietur · quō ego sum uia uita & ueri
tas · laudamus & superexaltamus nomen scm eius
laeti gaudentes per harū gerulos & scae frnitatis
tuae litteris allatis superstitem in hac uita &
in dnō te ualere cognoscentes · precantes inmen
sam dni nri diuinitatē ut ad praedicandum
multo amplius euangelii atq; scae fidei eius
sacramentum longeuū te seruat · suaq; pro
tectione te muniat · & ab aduersantium insidiis
pie miserendo custodiat · Suggessit itaque
fraterna scitas tua in suis apicibus quod pre
decessor nr beatae memoriae gregorius
huius sedis apostolicae praesul · dū ad pdican
dū uerbū euangelii tuam misisset frnitatem
in germaniae partibus & gentib; illis paganis ·
uerbo pollicitationis a te ee munitum ita ut
orthodoxos episcopos · presbiteros · uel quosq;
repperire potuisses in uerbo exhortationis

pfectos amplius confirmares & eis communicares.
quod & factum est. si quos uero seductores epos
aut pseudo praesbiteros uel quosque a recto fidei
tramite deuiantes repperisses. nulli tibi cum eis
esset communio. quod te do solaciante usque ad
praesens spiritaliter seruasse confessus es. uel si
omnino propter principalem & humanum fauorem
gentis francorum dum ad eos accessisses corpora
liter abstinere non ualuisti. cogente necessitate
ecclesiarum di. & tamen in eorum consilio & con
sensu communionis anima tua non est coinquinata.
Itaque propter hoc quod cum eis conuersatus es
non consentiens iniquitati eorum. nullum tibi est
detrimentum coram do. te enim praedicante
si oboedirent salui essent. sin aut in iniquitate
sua permanerent ipsi peribunt. tu autem iuxta
prophetae dictum saluasti animam tuam.
De episcopis autem francorum & palleis scrip
sisti quod iuxta permissionem suam nondum
impleuerunt. qui si impleuerint iuxta uer
bum suum habebunt ex eo laudem. sin uero
aliter egerint. ipsi uidebunt. Nos enim diuina
gratia largiente quod gratis accepimus gra
tis damus. tua quidem propter hoc benigna
uoluntas a nobis suscepta est. Igitur & hoc
petisti ut monasterium in uastissima solitu
dine & in medio gentium quibus praedicas
constitutum & a te fundatum esse. atque in ho
nore saluatoris dni nri dedicatum. ubi etiam
& monachos sub regula beati benedicti degere

ordinasti. hanc uenerabilem monasterium
nomini tuo priuilegio sedis apostolicae mu
niri. quod uotis tuis adquiescentes ordinauimus.
iuxta desiderium & petitionem tuam. congru
it enim diuini ministerii praedicatorem opti
mumque ministrum ad desiderata pertingere.
& coeptum bonum opus usque in finem perficere.
sicut scriptum est in dominico praecepto. qui per
seuerauerit usque in finem hic saluus erit. &
beatus seruus ille quem cum uenerit dominus inuene
rit sic facientem. & enim super omnia bona sua
constituet eum. Interea praedictus tuus gerulus
lul. cum ceteris suis comitibus quae iniuncta fuerunt
a tua fraterna sanctitate. tam in uerbo quamque per
scripta omnia liquidius suggerentes innotuerunt
de quibus tam in uerbo responsum dantes &
per scripta tuae remisimus fraternitati. conti
nebant enim capitula in petitione ab eis por
recta quae inferius annexa sunt. de quibus flagi
tasti a nobis quae recipienda quaeue respuenda
sint. In primis de uolatilibus id est graculis &
corniculis. atque ciconiis. quae omnino cauen
dae sunt ab esu christianorum. etiam & fibri atque
lepores & equi siluatici multo amplius uitandi.
Attamen sanctissime frater de omnibus scripturis
sacris bene compertus es. de igne autem paschali
quod inquisisti a priscis sanctis patribus ex quo per dei
& domini nostri iesu christi gratiam & pretioso sanguine
eius ecclesia dedicata est. quinta feria pasche
dum sacrum crisma consecratur tres lampades

magnæ capacitatis ex diuersis candelis ecclesiæ
oleo collecto in secretiori ecclesiæ loco ad figuram
inferioris tabernaculi insistente indeficienter
cum multa diligentia inspecte ardebunt. ita
ut oleum ipsum sufficere possit usq; ad tertiu diem.
de quibus candelis sabbato sco p sacri fontis baptis
mate sumptus ignis p sacerdotem renouabitur.
De crystallis autem ut adseruisti nulla habemus
traditione. de his qui regio morbo uexantur in
quisisti siue homines siue equi sint quid fiendu
sit de illis. si homines ex natiuitate aut genere
huius morbi sunt. hi extra ciuitate comitari
debebunt. elemosinam uero accipiendam
a populo non deuitari. si autem contigerit
magnum uel paruu non natiuitate sed sup
uenientem egritudine uexari. non est piciendus
sed si possibile est curandus. ad tamen in ecclesia
dum ad communione uenerit post omnium
supletionem erit ingressurus ad participan
dum munus. equi uero qui prefato morbo
fuerint coinquinati. si curari non ualuerint
in puteis & foueis piciendi sunt. ne eiusdem
morbi contagione ceteri coinquinentur.
De animalibus autem quæ a furentibus id est rabidis
lupis & canibus fuerint lacerati. oportet a ceteris
separari. ne furentes & mordentes cetera coinqui
nentur. quod si pauca sunt ut supra diximus.
in foueis piciendi sunt. Nam & hoc inquisiuit
fraternitas tua si liceat scimoniales feminas
quemadmodu uiri sibi inuicem pedes abluere.

tam in cena dnī quamq; in aliis diebus hoc
dominicum praeceptum est. qđ qui per fidem
impleuerit habebit ex eo laudem. & enim uiri
& mulieres unū dnm habemus qui in caelis est;
Pro autem benedictionibus quas faciunt
galli ut nosti frī multis uitiis uariantur.
nam non ex apostolica traditione hoc faciunt.
sed per uanam gloriam operantur. sibi ipsis
damnationem adhibentes. dum scriptum est.
si quis uobis euangelizauerit praeter id quod
euangelizatum est. anathema sit. regulam
catholicae traditionis suscepisti frī amantissime.
sic omnibus praedica omnesque doce. sicut
a scā romana cuius dō auctore deseruimus ecta
accepisti; Inquisisti & iā & hoc si ante tricessi
mum annum liceat sacerdotem ordinari;
Bonum & congruum est carissime si fieri & in
ueniri potest ut prouecte a&atis & boni testi
monii uiri iuxta sacrorū canonū instituta
ordinentur sacerdotes. si autē minime reppe
riuntur & necessitas exposcit. a uiginti quinq;
annorum & supra leuitę & sacerdotes ordinan
tur. quemadmodum in lege dnī con tin&.
De milone autē & eiusmodi similibus qui ectis
di plurimum nocent ut a tali nefario opere
recedant. iuxta apti uocem oportune inportu
ne praedica. si adquieuerit ammonitionib;
tuis saluabunt animas suas. si uero ipsi per
ibunt obuoluti in peccatis suis. tu autē qui
recte praedicas. non perdes mercedem tuā;

Nam & hoc inquisisti post quantū temporis
lardus debeat comedi. nobis a patribus institutū
pro hoc non est. tibi autem petenti consilium
prebemus quod non oporteat eum mandi
priusquam super fumo siccetur aut igne coquatur.
si uero libet ut incoctum manducetur post pas
chale festiuitatē erit manducandus. Eps autē
condempnatus de quo inquisisti qui pugnator
& fornicator existit. atque res ecclesiae post degra
dationem sibi uindicare nititur. hic omnino
ac detestabiliter respuendus est. quae enim
postio in fideli cum infidele. atque quae communio xpō
& belial. hos scōrū patrum traditiones & scōrū
canonum instituta condempnauerunt.
De ordinatione etiam presbiterorū & diaconorū
quos cogente necessitate & paupertate [illegible]rogan
tium non legitimis temporibus & diebus ante
prouenerunt. si aliquam haberes ex hoc offensione
insinuasti. dicimus autē tibi frāt bene nosti quod
sacri canones docent. aptis temporibus sacer
dotes ordinandos. attamen in eo quod antē ppt
zelo fidei actum est. a dnō dō nrō indulgentiā
postu[illegible]lemus. De censu autē ecclesiarū id est solidū
decassata suscipe & nullā habeas estitationem.
dum ex eo poteris elimosinā tribuere & opus per
ficere scārum ecclesiarum iuxta canonū instituta.
si quos uero presbiteros qui de laicis promoti
fuerunt & antea criminalibus causis obuoluti
celantes peccatum suum ordinati sunt. post mo
dum uero manifestata est eorū inquinatio.

hos a sacerdotali habitu priuatos paenitentiae
summitte. Non enim odit d(eu)s peccante(m) & con
fitentem. sed peccantem & negantem. Nam &
hoc flagitasti a nobis si liceat persecutionem
paganorum fugiendi (fugere) an non. & p(ro) hoc frater
salutare consilium damus; si fieri potest. &
locum inueneris insta ad praedicandum. si autem
suppostare non ualueris eorum p(er)secutionem.
habes praeceptum dominicum ut in aliam ingre
diaris ciuitatem. Nam & hoc inquisisti quid fi
endum sit de excommunicato ep(iscop)o & apostolica
auctoritate neglegenti; hic d&estabilis est
coram d(e)o & hominibus. cuius condemnati
oni incondemnatus non communicauit.
ipsi enim condemnabuntur in die irae & reue
lationis d(omi)ni & saluatoris n(ost)ri ih(es)u xp(ist)i dum sederit
ad iudicandum genus humanum. sicut scriptum
est; superbis ergo resistam dicit d(omi)n(u)s. & enim
de sclauis xp(ist)ianorum terram inhabitantib(us); si opor
teat censum accipere interrogasti fr(ate)r. hic q(uo)q(ue) de
consilium non indiget. dum rei causa est mani
festa. si enim sine tributo sederint. ipsam
quandoque p(ro)priam sibi uindicabunt terram.
si uero tributum dederint. norunt dominato
rem ipsam habere terram. Nam & hoc flagi
tasti a nobis scissime fr(ate)r. in sacri canonis predi
catione quot in locis cruces facere debeant.
tuae significemus scitati. uotis autem tuis
clementer inclinati in rotulo dato p(er) dicto
lul. religioso presbitero tuo p(er) loca signa

scē crucis quantę fieri debeant infiximus.
his autem ita se habentibus dnī depraecamur clementiam.
lic& peccatores ut suo te muniat & confort&
auxilio nosque annuat prosperitatis tuę semper
lęta suscipere nuntia. Ds te incolomē custo
diat reuerentissime frater.
Data prid nonas nouemb imp domno piissimo
augusto constantino a dō coronato magn imp
anno tricesimo secundo. īperii ei anno undecimo.
indictione quinta. Epist zachariae ad bonif
29 ZACHARIAS PAPA BONIFATIO EPO SCAE ECLAE
MAGONTIAE ET PER EUM EADEM UENERA
BILI ECLAE PERPETUAM SALUTEM.
Qualiter dns ds nr propitiatus sit & laboribus
scissime fraternitatis tuae cooperator extiterit
per singula edicere longum est. tam ut haec
quae obicimus confirmemus quae ex parte te
narrante prospeximus. Igitur dū in ger
mania puincia tua fraterna scitas ad pdican
dum fuiss& directa a scae recordationis prae
decessore nrō domno gregorio papa; & post
inchoatum opus & aliqua ex parte spiritaliter
aedificatum roma reuersus ab eo episcopus ordi
natus. & illic ad praedicandū denuo remissus
es & elaborasti dō praeuio nunc usque p annos
XXV. in eadem praedicatione ex quo episcopatū
suscepisti. sed & puincia francorum nrā uice
concilium (habuisti) & iuxta canonū instituta dō eis an
nuente omnes flexi sunt oboedire. & dū in
his piis operibus occupata ess& tua scā frnitas.

nunc usque cathedralem sedem sibi minime uindicauit.
ad ubi uero deus predicationem tuam auxit obtinere
ut tibi cathedralem ecclesiam uel successoribus tuis confir
mare debeamus. iuxta eorundem filiorum francorum petitio
nem; et idcirco auctoritate beati petri apostoli sancimus.
ut supra dicta ecclesia mogontina atque etiam perpetuis
temporibus tibi et successoribus tuis metropolis sit confir
mata. habens etiam sub se has. v. ciuitates. id est. tungris.
coloniam uuormaciam spiratiam et trectis et omnes germa
niæ gentes quas tua fraternitas per sua predicatione xpi
lumen cognoscere fecit. Has a nobis definitas. huius nostræ
confirmationis paginam in tua ecclesia perpetuis temporibus per sui
confirmatione conseruandam esse mandamus.
BENE VALETE. Data pridie non nouemb Imp domno
piissimo augusto constantino a deo coronato magno imp.
anno tricesimo secundo. imperii eius anno undecimo.
indictione quinta.

Epist zachariæ ad bonifatium.

ZACHARIAS PAPA BONIFATIO EPISCOPO. 30
ET PER EUM IN MONASTERIO AB EO CONSTRUC
TO SUCCESSIM ABBATIBUS IN PERPETUUM.
Quo semper est concedenda quæ rationabilibus congru
unt desideriis. oportet ut deuotioni conditoris
piȩ constructionis auctoritas in priuilegiis
prestandis minime denegetur. Igitur quia
postulasti a nobis. quatenus monasterium salua
toris a te constructum in loco qui uocatur
boconia erga ripam fluminis uultaha priuilegii
sedis apostolicȩ infulis decoretur. ut sub iuris dicio
ne sanctæ nostræ cui deo auctore deseruimus eclesiae

constitutum. nullius alterius ecclesiae iuris
dicionibus submittatur. pro qua re piis
desideriis fauentes hac nostra auctorita
te id quod exposcitur effectui mancipa
mus. et ideo omnem cuiuslibet ecclesiae
sacerdotem in praefato monasterio
dicionem quamlibet habere aut auctorita
tem praeter sedem apostolicam prohibe
mus. ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit
inuitatus. nec missarum ibidem sollempni
tatem quispiam praesumat omnimodo
celebrare. ut profecto iuxta id quod
subiectum apostolicae sedi firmitate
priuilegii consistit. inconcusse dotatum
permaneat locis et rebus tam eis quas moder
no tempore tenet uel possidet quam quae
futuris temporibus in iure ipsius monasterii
diuina pietas uoluerit augere ex donis et ob
lationibus decimisque fidelium. absque ullius
personae contradictione firmitate perpetua
perfruatur. Constituimus quoque per huius decreti
nostri paginam ut quicumque cuiuslibet ecclesiae praesul
uel quacumque dignitate praedita persona hanc nostri
priuilegii cartam qua auctoritate principis apostolorum
firmamus temerare temptauerit anathema sit.
et iram dei incurrens a coetu sanctorum omnium ex-
torris existat. et nihilominus praefati monas
terii dignitas a nobis indulta perpetualiter
ter inuiolata permaneat apostolica auctori
tate subnixa BENE VALE.

Ep. s. Zachariae papae ad principes francorum missa

XIII. VIRIS MAGNIFICIS FILIIS THROANDO. SANDRADO. NANTHERIO. LIUTFRIDO. STERFRIDO. GUNDPERTO. AGNO. HAALDO. RANIULFO. ROTPERTO. BRUNICHONI. ROTHARDO. ROCGONI. UEL OMNIBUS MAGNIS ET PARUIS. INGENUIS ET SERUIS. ZACHARIAS PAPA.

Gratias ago dō & dn̄o ihū xp̄o unico patris filio & sp̄u s̄co qui uiram omnium xp̄ianitate ita dirigit confirmans corda uīa in eius ambulare mandatis & oboedire praeceptis; dum enim insonuit in auribus nr̄is fides & bona uīa conuersatio atque amor quem erga spiritalem matrē uram scām catholicam & ap̄licā di ecclesiam eiusq; sacerdotes habere dinoscimini. ualde gauisi laetisumus effecti in dn̄o. cuius potentiam & nos peccatores depcamur ut magis ac magis confirmet corda uīa & corroboret ad faciendam eius uoluntatem. ut de fructib; bonorum operū optimam adipisci mereamini in caelestibus regnis postionē. qua praeparauit ds̄ diligentibus se. Admoneo uos carissimi filii praecepta dn̄i custodite. & testimonia & iustitias eius quascumq; praecepit facite. quod bonū & placitum est ante dn̄m. ut bene sit uobis. nihil aliud credentes nisi quod dn̄s in sacro scis euangelius locutus est. & scorum canonū acpbabilium continent decreta. Non ad commoda eis aures falsis sacerdotibus aut his qui mendacia adnuntiant.

qui ueniunt ad uos in uestitu ouium. intus
autem sunt lupi rapaces. sed potius illis credi
te qui uiam regiam incedentes orthodoxam
& catholicam fidem uobis predicantes adnun
tiant. ut obsequium urm acceptabile ee inue
niatur in conspectu dni nri. odientes malum
iuxta apti uocem. adherentes autem bono.
contemnentes ea quae huius saeculi sunt & dili
gentes ea quae di sunt. ut pretiosa fides ura
clareat in cunctis. & boni ura conuersatio in caelis
& in terris laudabili fama. non enim ignoratis
quae scriptura dicat. abraham credidit do &
reputatum est illi ad iustitiam. Ammoneo uos
dilectissimi dm timere. sacerdotes honorifi
care. reddentes eis debitum sanctitatis. ut uobis ad
iuuantibus ipsi inconturbati ualeant atque
securi salutaria predicare. & regulam atque uigore
eclesiasticum conseruare. ita ut clerici omnes
suis subiaceant episcopis. & ab illis doceantur
sacram scripturam. praeceptum quippe est a dno.
reddite quae sunt caesaris caesari & quae di sunt do.
Apostolicum praeceptum uobis mando ut nullus
saecularis clericum in suum obsequium habeat. sed illi
cuius signaculum in capite hab& mente deseruia&
& corde. edoctus in his quae a suo praecipit epo.
Detestabile est enim & iniquum opus clericum
in ludis inueniri. aut cum acceptoribus uel uena
tionibus degere uitam. tantisque scenicis causis
sauciatum ad episcopatum aut prbi uel quodlib&
sacerdotalem officium accedere. non bonis sed

malis uitiis plenum. Scriptum namque est.
Qui diligitis dominum odite malum. Nam et hoc
hortamur xpianitatem uestram ut iuxta scorum
canonum instituta ut nec in ecclesiis a uobis funda
tis non aliunde ueniens prb suscipiatur. nisi
a uestrae ecclesiae fuerit epo consecratus. aut ab eo per
commendaticias litteras suscipiatur. Multi
enim sibimet ipsis mendaces multotiens serui
cuiuis quam fugam arripientes dominis suis semet
ipsos quasi consecratos presbiteros adnuntiant.
et sunt ministri diaboli et non di. et qui eos sus
cipiunt similiter. quia scriptum est. uidebas
furem et cum eo currebas et cetera. Nullus ergo
ex uobis carissimi sine consultu sui epi in quam
cumque ecclesiam intromittat prbm. nisi prius
a uestro epo origo et conuersatio eius fuerit con
probata. Monasteria autem quae constructa
sunt a uobis. uel construuntur ex deuotione
fidelium. oportet. ut si monachus uel scimo
nialis femina de propria cognatione ibi consti
tuitur praeesse. ut ab epo ciuitatis consecretur.
siue abbas siue abbatissa. Et si congregatio
ibidem fuerit post illius abbatis aut abbatissae
decessum et a congregatione quilibet eligatur.
ab epo tamen consecretur. et non a fundatore
monasterii. quia quod do semel fuerit obla
tum in tactum debet persistere sub regula epi con
stitutum. Oportet autem ut is qui ordinatur
abbas siue abbatissa prius edoceatur omnem
diuinam legem et sacram scripturam. ut dum

subee didicerit. post modū moderate p ee sciat., Decimas uero fideliū quę in eclesiis offeruntur. non sint in potestate offerentis ad destribuendū. quos scōx patrū constituta conti nent. quattuor & inde ab epō debere fieri portiones; Quis enim iuxta praeceptum dnī ponens manū super aratrum retrorsū respici ens aptus est regno dī. De peccunia uero ecłastica ita sanctitum est ut in epī sit potestate dispo nenda cum clericis qui in eius obsecundant eclesia. scriptum est enim; de altare debet uiuere quisquis se altari mancipatur., Inde enim elymosina pauperibus subministrari debet. Inde aedificia ee eclesiarū. Inde cooperto ria altarium. Inde ornamenta p unāquaq; ectam ut habuerit accessum; presbiter autē aut diaconus nulla consecrari debet ratione. nisi ante ei requiratur origo & conuersatio con probetur. & si dignus fuerit inuentus ut supra scriptum est. ab epō consecretur; Ingenui autē aut ex seruili genere nequaquā sacerdotium accipiant. uel ecta illis ad regendū credatur;

epistola zachariae papae ad bonifatium archi epm

REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRI BONI
FATIO COEPISCOPO ZACHARIAS SERUUS
SERUORUM DI. Suscipientes scissime
fraternitatis tuae litteras p praesentem geru
lum & relegentes quae in eis continebantur:
In extasi quadam incidimus & admiratione
magna. eo quod nimis repertae sint dissonare
ab eis syllabis quae a tua directe sunt frnitate
p elapsum augustu mensem. ubi nobis indi
casti quod & concilium adiuuante do & carlo
manno praebente consensu & concertante
factum est. & qualiter falsos sacerdotes qui di
uinum non erant digni attrectare ministeri
um a sacro munere suspendisti. & quia tres
archiepos p singulas metropolim ordinasses
reseruisti. id est grimonem in ciuitate quae dr
rodoma. secundum uero abel in ciuitate quae
dr remorum. tertium denique hartbertum
in ciuitate quae dr sennis. qui & apud nos fuit.
& tua nobis pariter & carlomanni atque pip
pini detulit scripta. p quae suggessistis ut tria
pallea hisdem tribus prenominatis metropo
litanis dirigere deberemus. quod & largiti
sumus p adunatione & reformatione eclesi
arum xpi. Nunc autem denuo tuas suscipien
tes syllabas ualde sumus ut diximus mirati.
eo quod antea nobis una cum memoratis prin
cipibus galliarum pro tribus palleis suggessistis.
& postea p solo grimone. sed uolumus ut nobis

tua indic& fraternitas. cur nobis ita direxisti. antea p tribus & postmodum p uno. ut & nos certi redditi ex hoc nulla in nobis sit ambiguitas.

Repperimus etiam in memoratis tuis litteris quae nimis nrós animos conturbauit quod talia a te nobis referantur. quasi nos corruptores simus canonum & patrum rescindere traditiones queramus. ac p hoc quod absit cu nris clericis in simoniacam heresim incidamus. accipientes & compellentes quibus pallia tribuimus ut nobis premia largiantur. exp&entes ab illis pecunias. sed carissime frater hortamur scitatem tuā ut nobis deinceps tale aliquid minime tua frnitas scribat. quia fastidiosum a nobis & iniuriosum suscipitur. dum illud nob ingeritur. quod nos omnimodo d&estamur; Absit enim a nobis & a nostris clericis ut donum qd p sps sci gratiā suscepimus praecio uenundemus. dum & illa tria pallia quae te suggerente ut praediximus sum largiti nullum ab eis quispiam commodū exp&iit. Insuper & chartę quae secundū morē anrō scrinio p sua confirmatione atq; doctrina tribuuntur de nro concessimus nihil ab eis auferentes absit. uel siquidem a tua frnitate criminis nob simoniaci obiciat nomen. anathematizamus. Namq; omnes quicūque ausi fuerint donū sci sps praecio uenundare.,

Suggessisti etiam nobis p alia tua scripta quod in baioaria unū repperisses falsū sacerdotem

qui & adfirmabat quod a nobis fuissÅ epis
ordinatus. & tua hoc fraternitas optime, agit
deinon credidit. quia falsus homo omnia
false suggessit. & falsum repperiens. sacerdotio
suspendi. sic & enim auctoritate beati petri
apostolorum principis tibi praecipimus. utque
cumque repperieris sacris canonibus deuiare.
nulla ratione patiaris sacrū ministerium
obtrectare. & quia si deberes in buoaria prouin
ciam ius habere praedicationis sciscitasti. an non
quā a decessore nro habuisti concessam. nos
denique auxiliante dō de ea quae tibi largitus
est decessor & praedecessor nr non minuimus
sed augemus. & non solum buoariā sed & iam
omnem galliarum prouinciā donec te diuina
iusserit super esse maiestas. nrā uice praedicatio
nem tibi iniunctam quae repperieris contra
xpianam relegionem uel canonū instituta.
spiritaliter stude ad normā rectitudinis reformare
Dns te incolumem custodiat reuer & scissime fr..
Data nonas nouemb imp dom piissimo augusto
artauasdo a dō coronato magno imp anno .ii.
imperii ei anno tertio sed & nicaphoro mag imp
eius filio anno tertio indictione tertia decima.
epist zachariae ad bonifatiū de grimone abel et hartberto metropolitanis confirmatis 33
REUERENTISSIMO ET SCISSIMO FRATRI
BONIFATIO ZACHARIAS..
Legimus in libro actuum apostolorū
scm spm apostolis praecepisse. separate mihi
barnaban & paulum in opus quod adsumpseri eos.

id est ut per praedicationem christianae religionis et eidem
spiritus sancti gratiam mundum illum inluminarent
uniuersum. quorum inluminatione praedicationis
atque doctrinae christi praesidio mansit et manet
catholica dei ecclesia praefulgens. horum et beati
apostolorum principis petri inluminata doctri
nis, et eorum sequipedem ex inspiratione
diuina tuam sanctissimam fraternitatem in partibus
illis esse credimus destinatam. ut et iam instar
eorum idem spiritus sanctus in eodem te adsumpserit opere
ad inluminationem gentium illarum. unde
nimis exultamus in domino. et eius omnipotentiae
inmensas referimus laudes. Dum uero et series
syllabarum tuarum nobis panderetur per singula.
multo amplius laetati sumus in domino. qui tibi
suam gratiam ita largiri dignatus est. ut sic
durae gentis corda linires. quatenus libenti
animo inclinarentur ad oboediendum fidei.
et diuinis obtemperarent praeceptis. Indicasti
etenim nobis quomodo et qualiter tetigisset deus
corda excellentissimorum filiorum nostrorum pippini
et carlomanni ut tibi in praedicatione socii et
adiutores esse niterentur ex inspiratione diuina.
quorum merces copiosa manet in caelis quo bene
dictus homo per quem benedicitur deus. De episcopis
uero metropolitanis. id est grimone quem nos iam
conpertum habemus. abel siue hartbercto quos
per unamquamque metropolim per prouincias con
stituisti. hos per tuum testimonium confirmamus.
et pallia dirigimus ad eorum firmissimam

stabilitatem & ecclae di augmentum ut in meli
ori proficiant statu; qualiter enim mos palliu
sit uel quomodo fidem suã exponere debeant
hi qui palliũ uti licentia conceduntur eis direximus.
Informantes eos ut sciant quid sit pallii usus.
& subiectis uiam praedicare salutis In ecclesiis
& ecclesiastica disciplina eorum Inmutilate ser
uetur & maneat Inconcussa. & sacerdotiũ quod
In eis fuerit non pollutũ ut antea fuit. sed mun
dum & acceptum dõ ee possit. quantũ humana
condicio ualet. ita ut nullus repperiri possit
sacris deuiare canonibus. & sacrificiũ mundũ
deo ab eis Immoletur. ita ut ds In eorũ pla
cetur muneribus & populus di purificatis men
tibus ex omni squalore sincerum exhibere uale
ant xpianae religionis officiũ; Retulisti etiam
nobis carissime fr quod duos pseudo pphetas In
eadem francorũ prouincia repperisses. quos non
pseudo pphetas. sed magis pseudo xpianos appel
lare debemus. Ex quibus unum quidẽ & nouum
simonem iuxta tenorem tuarũ syllabarum rep
perimus. qui etiam sibi & sacerdotiũ uindicabat
& a luxoria se minime continebat. seducens
populũ & Inania praedicans non solũ suã animã
iuri diabolico tradens sed & populorum corda
In Interitum demergens. & seducẽs populum
p falsitates ita ut eum ab ecclã di subtraheret. &
a xpiana lege discordaret. & cruces statuens In
campis & oratoriola illic populũ seducebat
relinquens ecclesias publicis concurrens ad illa.

signa quae ab eo false fiebant & sc̄itatis nomine
se uocari censuit & in suo nomine ecclesias consecrauit.
adfirmans se etiam nomina angelorum scire
quorum in tuis syllabis nob conscripta direxisti.
quae nomina nos non angelorū sed magis demon
orum adfirmamus. Alium uero ita luxoriae
deditum ut concubinam haberet & duo ex ea fi
lios procrearet & tamen sacerdotium sibimet uin
dicabat. adfirmans hoc iustum ēē iuxta tra
ditionem ueteris testamenti & defuncti fratris
superstes fr̄ ducat uxorem. & quia xp̄s resurgens
ab inferis nullū ibi reliquisset sed omnes inde
abstraxisset. Quae omnia haec detestabilia &
scelesta iudicamus; Bene enim tua sc̄a fr̄nitas
iuxta ecclesiasticam regulā eos dampnauit & in
custodiam misit. & optime uocauit antixp̄i
ministros & praecursores. De cetero detesta ki me
& uiriliter age. & pugil pmane in ministerio xp̄i
ut amplius quam amplius xp̄i grex augeatur.
& tibi praemiū aeternae retributionis maneat
copiosum. & cum scīs & electis dī ut credimus esse
inueniaris particeps. & apostolorum consors.
D s̄ te incolumem custodiat reuerentissime frater.
D ata x kl̄ noū. imp̄ domno piissimo aug̃ artauasdo
a dō coronato magno imp̄ anno. iii. p̄ cons anno. iii
sed & nicaephoro mag̃ imp̄ anno. iii. indictione. x.

Ep̄la benedicti ep̄i uice domni sedis apostolicae

34 DOMINO SC̄ISSIMO ATQUE AMANTISSIMO
NOBIS IN XP̄O PATRI BONIFATIO ARCHIEP̄O
BENEDICTUS EP̄S ET UICEDOMNUS SC̄AE

SEDIS APOSTOLICAE; Praesens lul uenera
bilis prb̄ paternae scitatis urae missus honoran
dos nobis attulit tuos affatus. quorum textus
continebat multis te necessitatibus & turbini
bus esse tristatum per homines non timentes dm̄.
& falsos episcopos atq; pseudo praesbiteros & for
nicatores clericos. eorumq; iniquas
actiones. prauasque immissiones.
iamque & inimicantiū & persequentiū gentiū
quorum psecutio iniqua finem habebit interi
tus sempiterni., & enim scissime pater omnes
sci quanta passi sunt tormenta ut secum possi de
rent uitae aeternae palmam. habemus consola
torem egregiū apostolū paulum qui doc&.
oport& nos p multas tribulationes intrare in
regnum dī. Magna tibi est merces o scissime
pater & corona gloriae coram omnipotente dō.
dum omnia toleranter sustines propter diui
num mandatū & praedicationem euangelii
ihū xpi dn̄i dī & saluatoris nr̄i. cuius lic& pec
cator potentiam depraecor. ut domino meo
beato apostolorū principi p&ro intercedente
cuius & uicem agis inter feroces & indomitas gen
tes. ut ipse te sua pi&ate custodiat. & decursum
ministerii tui in die aduentus eius copiosum
fructū adferre ualeas. & a conditore omnium
dō remunerationis praemiū centuplū accipias.
& uitam possideas aeternam. & enim meipsum
scis tuis orationibus commendans. ut ualui in
uerbo & opere praedicto tuo misso adiutor

apparui; Benedictionem deniq: urā beatitu
dine missam sicut a patre meo suscepi & omnipo
tenti dō gratias egi. & urae scissime paternitati.,
& enim beatissime pater paruū munusculū sctitati
uestrae direxi. sabanum unum. & facitergium
unum. & modica thymiamata. que pdo ut absq;
Iniuria uestra honoranda paternitas
suscipere non dedignetur.,
UALE IN XPO SEMPER AMANTISSIME PATER;
epist theophilacti diac ad bonifa
33 AEGREGIO PATRI ET DOMINO SUPERNIS FASCI
BUS DECORATO BONIFATIO ARCHIEPISCOPO
THEOPHYLACTUS INDIGNUS ARCHIDIACONUS
SCAE SEDIS APOSTOLICAE; Inter sua quidam
peritissimus dudum enigmata sic promulgat;
Uerba sapientium quasi stimuli & quasi claui
In altum defixi. quia culpas delinquentiū nesciunt
palpare sed pungere. unde actenus non sine graui
dauitica illa ex intimo cordis merore conpulsus
sum cantica decantare. Adnuntiaui & locutus sū.
multiplicati sunt super numerum. & quod multi
ad fidem uenunt. & pauci ad electorum numerum
perducuntur. hoc ipsū dno promulgante. multi
sunt uocati. pauci uero electi; Nos quidem egregie
& sacerdotale praefulgidū apex. ut Inlustre per
pagina exarando notescendo notescitis. distincte In
cursa & uigilantius In quo angelicas & beati do
mini mei & singillatim protulimus aures. & iuxta
roseum illud & angelicū optatum desideriū deside
ratum ante latus dns ter beatus In apostolica uos

adpraesens dignatur informatione firmari.
qualiter non solum de scismaticis & hereticis
illis. seu excommunicatis & ab orthodoxe fidei
regula nequiter oberrantibus censeatis ut con
uenit. uerum etiam francorū & galliarū gen
tes fidei tramitē solitae amplectentes exuberā
tenentes. & uiro sc̄o sub tempore non tantum
occidua. sed usquequaque floreant nationes.,
scriptum namq; est. multum ualet dep̄catio iusti
adsidua. & dauid similia. nisi moyses stetisset in
conspectu dn̄i ut auerteret iram ei ne disp̄deret eos;
Nos etenim priscum sodalitatis retinentes amo
rem quamuis uariae linguosq; nationes & maria
diuidant. tamen scriptum est. aquae multae
non potuerunt extinguere caritatem nec flumi
na obruent illam; Benedictionis etenim mun
culū ob recordationis nr̄i memoriam. cinnamo
mum. costum. piper. & incensū pariter direximus
obsignatum. quod minimū etenim ut p̄ magno
excipere debeatis impensius postulamus. scriptū
namq; est. omnis gloria ei filiae regum ab intus. &
omni habenti dabitur. Quia quisquis caritatem
p̄fectam habet etiam cuncta dona sc̄o spū ministran
te p̄meretur accipere; Omnips etenim rerum
opifex & arbiter ds̄ qui uiro sc̄o sub tempore occi
duos & circumquaq; populos commorantes ad
uitae beatae praedicationis facundiā in catholi
cae & apostolicae scae sedis fidei florere faciat
perenniter ut optamus.,

item epist theophilacti diac ad bonif. item

EGREGIO PATRI ET DOMINO AETHERIIS DECO
RATO FASCIBUS BONIFATIO ALMO ARCHIEPŌ
THEOPHYLACTUS INDIGNUS ARCHIDIACONUS
SCAE SEDIS APOSTOLICAE. Inter amoena
prata fraglantium florū sepe spinis circū uallatur
rosa. ita inlustrante scō spū praefulgidus plerūq;
rutilat arbiter. uelut roseus flos. & melliflua
dogmata salutis aeternae habunde eructuat
nimirum laudabilis in aruis. O beatissime in
aetheris. talenta &enim tuae credita egregiae
beatitudini. non solū dupla uerum &iam & ses
cupla xp̄o a te redduntur inustris. arcanaque
uox ope carmine xp̄i dicentis. euge serue bone &
fidelis quia in inter pauca fuisti fidelis sup multa
te constituā. intra in gaudium dn̄i tui; deniq;
ob uīrī laboris crementum sedule una cum scō
coangelico patre urō domno apostolico totius
scae eclae nrae sacerdotalis uel populo nauiter dn̄i
di nr̄i exoramus clementiam. ut urae scissimae
paternitatis inluminatos doctrinis atq; e riuo
potatos fonte simul cū eorundem satore confirmare
ac conseruare in scāe ac orthodoxae fidei tramite
clementer iubeat. & eorū qui credituri sunt. corda
aperire atque a taetro detegere uelamine. inflam
manteq; eosdem scō spū intrepidi la&antes ad fidem
xp̄i puenire festinent. quemadmodū dominica
sanxit clementia. & alias oues habeo quae non sunt
ex hoc ouile & caetera. Itaq; domine ac scissime pater
quaesumus urām a dō sanctitatem ambrosia bonitatē.
ut scissimū nimisque nob dilectū lullum benedictū

archidiaconū urm carissimum atq; dulcissi
mum sodalem & frēm nrm omnibus pio mo
dis fauore ppt dm & nrae pussillitatis amicitiam
commendatū habere dignemini. Nra ÷ scilic&
In eo tata dilectio. pro eo quod urae alme paterni
tati magnis decoratae Infulis fidelibus ác lepidis
ministrat seruitiis. & ob hoc poplite identidem
flexo uram depcamur togatam prudentiam ut
eum multo amplius talionem habere n̄ dedigne
mini pnicter obnrīmq; paruitate cum dno do
crebro refunditis praeces memoriam facere n̄
omittatis. quia scriptum est. multū uale& dep
catio iusti adsidua; His uero plibatis salutamus
uram a do iuuatam scissimam nectareamq; pater
nitatem. & optamus ut do fauente perennis ca
piatis temporibus praemia. & desideratū ob urae
sospitatis suffragium potiatis effectum. Denique
uero direximus paruam benedictionē ex largi
tate beati p&ri apostoli propter dm grato ani
mo dignemini suscipere. costum. cinnamomū.
& xerostyracem. , Epist gemmuli diaconi

DOMINO SCISSIMO APOSTOLORUMQUE ME
RITIS DECORATO BONIFATIO ARCHIEPO GEM
MULUS INDIGNUS DIACONUS SCAE SEDIS
APOSTOLICAE. Summis & dō amabilib; apicib;
acceptis cum magno & omni quo condec&' honore
& ueneratione relegi. & quia post tot tempora
merui & uris syllabis uisitari omnipotenti do
nro gratias egi. qui me Indignū famulū suū
& iam de ura laetificauit Incolomitate; Igitur

ad bonifatiu archiepiscopum 37

omnia quae nobis per nunc directas litteras
praecepistis ut dn̄s uires donare dignatus est
adimpleuimus. sed et ea quae domno apostolico
suggessistis p nos sunt suscepta et adnuntiata
atque relecta. et nos exper tractantes om̄ia scripta
quae uob ab eo directa sunt a nobis ēē dictata.
iuxta urām uoluntatem cognoscite. sed et qd uos
non sperabatis fieri suggessimus et facta est syno
dus sacerdotū presedente domno apostolico
et relecta sacrilegu illius aldeberti nefandissi
mi uita. et omnia opuscula ei coram synodo
pariter et ep̄ta scissime paternitatis urāe ubi de
illo et de clementis dementia suggessistis et sic
gesta peracta: sententia anathematis in eis pro
mulgata est. uel in omnib; qui eorū nefandam
secuti fuerint sectam cuius instar uob a domno
apostolico directa est. et haec coram presentia
praesentis fr̄s nr̄i deneardi uenerabilis p̄bi acta
sunt et ipse uobis ore pprio poterit enarrare qd
omnia ista p nos acta sunt. Nam pro certo cognos
cite scissime pater quia in omnib; me paratū offero
ur̄is obtemperandum praeceptis. tantummodo
peto ut p nobis orare iubeatis. scio enim quia ur̄is
orationibus adiuuatus erit ut ssum a temptatio
nibus inimici. et misertus dn̄s suo famulo medelā
tribuit et diuersis infirmitatibus circumdatus
quanquā indignus illud apli sequor consolatio
nis dictū quo ait. dū infirmor tunc potens sum.
et libenter gloriabor in infirmitatibus meis ut
inhabitet in me p ur̄as scās praeces uirtus xp̄i..

Venerandas namque sorores nostras & di ancillas
quae apud limina scorum principu aplorum
properauerunt quas & iam nobis uestra sca pater-
nitas commendare iussit. In quantum dns ui-
res donare dignatus fuerit curam earu habe-
mus pp turam scam praeceptionem. Benedicti
onem & enim quam nobis direxistis suscepimus
id: poculu argenteu & sindonem unam quam
In duplici suscepim benedictione eo qd a tanto
patre meruimus uisitari. & licet retribuere
non ualeamus. tamen ad uicem caritatis cum
magna reuerentia direximus cinnamomu
uncias. IIII. costum uncias. IIII. piper lib. II.
cozumbrem lib. I. qua pro ut absque iniuria sus
cipere iubeatis. & ut p nobis orare dignemini om
nimodo deposco. Incolumem scissimam pater
nitatem uram diuina conseruet maiestas orante
pro nobis domine & meritis aploru decorate pater.

Item epist gemmuli diac ad scm bonifatiu 38.

DOMINO SCISSIMO ET NIMIUM DESIDERAN
TISSIMO ATQUE CUM OMNI AFFECTU CARI
TATIS RECOLENDO PATRI BONIFATIO ARCHIEPO
PROUINCIAE GERMANIAE GEMMULUS INDIGNUS
DIACONUS SCAE SEDIS APOSTOLICAE.
Venerabilib; scissime paternitatis urae syllabis
susceptis per praesentem gerulu deneardum
uenerabilem uiru missis cu omni ut decat uene
ratione atque caritatis affectu suscepisse insinuo.
simul & benedictione quam mihi misistis. quae
apud paruitatem mei super aurum & argentum

acceptae est eo quod mei memorem esse in sanctis suis orati-
onibus almitatis uestrae coronam cognoui. quem con-
cedere mihi diuina patiatur maiestas incolumem
quamdiu me superna uoluerit clementia super esse.
ut uestris sacris interuentionibus inuictus exercitator in-
ueniar deo propitio aduersus antiqui hostis insidias re-
pugnare. Interea insinuastis mihi quod uobis de illis
epistolis sancti gregorii mitteremus. sed nunc minime potui-
mus sanctissime paternitatis uestrae praeceptis parere. eo quod
nimis attritum atque in podagrico humore et dolore
fatigatum memoratus uir presbiter per tempus cognouit.
itauit in eo me dolore afflictum relinqueret quod ore
uobis proprio intimabit. sed si uita comes fuerit et uira
mihi oratio non defuerit. quae iussistis dum saluti fuero
plenius restitutus. sanctissime paternitatis uestrae obtempe-
rabo iussionibus. ut dum alia uice hic uirum missum direx-
eritis quae praecepistis impleta esse repperiantur. ut
absque tarditate quae desideratis expleantur.
Transmisimus enim per praedictum uirum presbiterum aliquan-
tum cozumbri quod incensum domino offeratis temporibus
matutinis et uespertinis siue dum missarum sollemnia
celebratis miri odoris atque fraglantiae. sed peto ut
absque iniuria suscipiatis quod pura caritate dirigitur.
salutans uestram sanctissimam paternitatem in domino. et ut
pro nobis orare iubeatis deposco. sed et omnem ecclesiam
quae uobiscum est per uos saluto. et ut ipsi pro me exoretis.
multum enim ualet deprecatio iusti adsidua. Nam et ego
licet peccator existam tamen uestri memoriam ante
sacras confessiones apostolorum faciens orationi incubo.
his praemissis optamus sanctitatem paternitatis uestrae

in dño bene ualere atque in opere quo adsumptus
es multo amplius fructum boni operis pullulare
concedat. & ad incrementum perducere patiatur
diuina maiestas; Trinitas indiuisa scitatem uram
conseruet orantem pro nobis., Epist bonifatii epi ad stephanum papam.

DOMINO EXCELLENTISSIMO ET CETERIS PONTIFI
CIBUS PREFERENDO ET AMANDO SCI APOSTOLA
TUS PRIUILEGIO PREDITO STEPHANO PAPAE. BONI 39
FATIUS EXIGUUS EPS DISCIPULUS ROMANE ECLAE
OPTABILEM IN XPO CARITATIS SALUTEM.

Scitatis urae clementiam intimis ac uisceralibus
obnixe flagito precibus. ut familiaritatē & unitatē
scē sedis apostolice ab almitatis clementia uestrae
impetrare & habere merear. & in discipulatu pie
tatis urae sedi apostolice seruiendo seruus ur. fide
lis ac deuotus permanere possim. eodem modo quo
ante sub tribus praecessoribus uris apostolicae sedi
seruiebam. uenerabilis memoriae duobus gregoriis.
& zacharia. qui me semp hortatione & auctoritate
litterarum suarū muniebant & adiuuabant. quod
& pietatem uram agere deprecor. ut praeceptū pater
nitatis urae eo melius pficere & implere possim.,
Nam si quid in ista legatione romana qua per xxx.
& sex annos fungebar utilitatis eclae prefatae peregi.
adhuc implere & augere desidero. si autem minus
perite aliquid aut iniuste a me factum uel dictum
repperitur. iudicio romane eclie prompta uoluntate
& humilitate emendare me uelle spondeo. Interea
deprecor ut pietatis domini mei non indignetur.
quia tam tarde missum meū & litteras ad psentiā

uitam direxi. sed hoc idcirco contigit. quia praeoccupa
tus fui in restauratione ecclesiarum quas pagani
incenderunt. qui per titulos & cellas nostras plus quam xxx
ecclesias uastarunt & incenderunt. & haec fuit occa
sio tarditatis litterarum & appellationis paterni
tatis uestrae. & non aliqua neglegentiae incuria.

Item epist bonifatii ad stephanum papam

VENERANDO AC DILIGENDO DOMINO APOSTOLATUS
PRIUILEGIO PREDITO STEPHANO PAPAE. BONIFATIUS
EXIGUUS LEGATUS UEL MISSUS GERMANICUS CATHOLI
CAE ET APOSTOLICAE ROMANE ECCLESIAE OPTABILEM IN XPO
CARITATIS SALUTEM. Nam tempore sergii apos
tolicae sedis pontificis uenit ad limina sanctorum
apostolorum presbiter quidam mirae abstinentiae
& sanctitatis generis saxonum. nomine uuilbrod.
& alio nomine clemens uocatus. quem prefatus
papa episcopum ordinauit. & ad predicandum paganam
gentem fresorum transmisit in littoribus oceani
occidui. qui per l. annos predicans prefatam gentem
fresorum maxima ex parte conuertit ad fidem xpi.
fana & delubra destruxit. & ecclesias construxit.
& sedem episcopalem. & ecclesiam in honore sancti
saluatoris constituens in loco & castello quod dicitur
traiectum. & in illa sede & in ecclesia sancti saluatoris.
quam construxit predicans usque ad debilem senec
tutem permansit. & sibi corepiscopum ad ministerium
implendum substituit. & finitis longeuae uitae
diebus in pace migrauit ad dominum. princeps autem
francorum carlmannus commendauit mihi
sedem illam ad constituendum. & ordinandum episcopum.

quod & fecit. Nunc autem coloniensis eps illam sedem
praefati episcopi clementis a sergio papa ordinati
sibi usurpat. & ad se pertinere dicit. propter funda
menta cuiusdam destructae a paganis ecclesiolae
quam uuilbrordus dirutam usq; ad solum in castello
traiecto repperit. & eam proprio labore a fundamento
construxit. & in honore sci martini consecrauit. &
refert quod ab antiquo rege francorum dagoberto
castellum traiectum cum destructa eclesia ad colo
niensem parrochiam donatum in ea conditione
fuisset. ut eps coloniensis gentem fresorum ad fidem
xpi conuerteret. & eorum predicator esset quod a
ipse non fecit. non predicauit non conuertit fre
sos ad fidem xpi. sed pagana permansit gens fresorum
usque quo uenerandus pontifex romane sedis
sergius supradictum seruum di uuilbrordum epm
ad praedicandum supradictae genti transmisit.
qui illam gentem ut praefatus sum ad fidem xpi
conuertit. & modo uult coloniensis eps sedem sup
dicti predicatoris uuilbrordi sibi contrahere. ut
non sit episcopalis sedis subiecta romano pontifici
praedicans gentem fresorum. cui respondebam ut
credidi quia maius & fortius fieri debeat preceptum
apostolicae sedis & ordinatio sergii papae & legatio
uenerandi praedicatoris uuilbrordi. ut & fiat
sedis episcopalis subiecta romano pontifici praedi
cans gentem fresorum. quia magna pars illorum
adhuc pagana est. quam destructae eclesiolae
fundamenta dirruta & a paganis conculcata &
per neglegentiam episcoporum derelicta. sed ipse

non consentit; sed modo paternitatis uestrae iudicio
mihi intimare dignemini. & si hoc iustum sit responsum
& uobis placeat quod illi coloniensi episcopo reddidi. uestra
auctoritate roborate. ut praeceptum sergii papae & sedis
illa stabilis permaneat; sic enim potestis nos si uobis
placet adiuuare. si de scrinio uestrae ecclesiae exemplare
iubeatis & mihi transmittere. quicquid praefato
episcopo uuilbrordo ordinato sanctus sergius praeciperet
& conscriberet. ut ex auctoritate sanctitatis uestrae contra
dicentes conuincere & superare ualeam; si autem
aliter iustius sanctitati uestrae uideatur. consilium
paternitatis uestrae insinuare mihi dignemini.
ut sequar.. Epistola danielis episcopi sancto bonifatio

41 PIISSIMIS AC CLEMENTISSIMIS REGIB; DUCIBUS
uniuersis reuerentissimus & dilectissimus episcopis
religiosis necnon abbatibus praesbiteris & spiri
talibus filiis Christi nomine consignatis. daniel dei
famulorum famulus. Dum uniuersis fidelib; deuoti
one sincerissima diuina mandata sunt obseruanda
quantum sit hospitalitatis munus quamq; acceptabile
deo humanitatis officium uiantib; exhibere. sanctis scrip
turis attestantibus demonstratur. dum & beatus
abraham propter hospitalitatis misericordiam sanctorum
angelorum praesentiam suscipere meruit. &
uenerando eorum colloquio potiri. Loth quoq;
per huiusmodi ministerium pietatis de sodomorum
flammis ereptus est. saluabit eum hospitalitatis gra
tia de flammarum interitu mandatis caelestibus
obsequentem; ita & uestrae dilectioni perueniat dum horum
postitorem religiosum presbiterum undiq; omnipotentis

famulū suscipientes uuynfridum · caritatem ei
quam ds & diligit & precipit exhibeatis; recipientes
ergo di famulos · eum recipietis cuius in uestitu de-
seruiunt · ita pollicente · qui uos suos recipit · me reci-
pit; haec itaque cum cordis deuotione facien-
tes & di mandata peragitis & de diuine pmissionis
oraculo confidentes · mercedem apud eum habe-
bitis sempiternam. Incolumem eminentiam
uram superna gratia custodiat; 42

Epist̄ karoli in regno suo miss[a]. Ad omnibus q̄ solum fiatio. Adius tra in oboedire.

DOMINIS SCIS ET APOSTOLICIS IN XPO PATRIBUS ·
episcopis · ducibus · comitibus · uicariis · domesticis ·
uel omnibus agentibus iunioribus nris seu missis
decurrentibus & amicis nris · Inluster uir carlus
maior domus bene cupiens ur. Cognoscatis qua-
liter apostolicus uir in xpo pater bonifatius eps
ad nos uenit · & nobis suggessit quod sub nro mun-
deburgio uel defensione eum recipere deberem̄.
qd ita nos gratante animo hoc fecisse cognoscite;
pr inde nos taliter uisi fuimus ei manu nra roborata
dare · ut ubicumq; ubi & ubi ambulare uid&ur ·
cum nro amore uel sub nro mundeburgio uel &
defensione quie&us uel conseruatus ee debeat in ea ra-
tione ut iustitiam reddat & similiter iustitiā acci-
piat & si aliqua causatio uel necessitas ei aduene-
rit quae per legem non definiri non potuerit ·
usq; ante nos quie&us uel conseruatus ee debeat quot
tā ipse quam qui per ipsum sperare uidentur ut ei nullus
ullam contrarietatem uel damnationē aduersus
eum facere n̄ debeat · nisi ut omni tempore sub nro

mundeburgio uel defensione quietius uel conser
uatius residere debeat· & ut certius credatur· manu
propria subter firmauit & de anulo nro subter sigil
lauimus· Sinodus quā sci bonifatii temp karlo[manna] com

43. IN NOMINE DNI NRI IHU XPI EGO CARLMANNUS DUX
& princeps francorū anno ab Incarnatione xpi sep
tingentessimo xl ii. xi kl mai cum consilio seruorū dei
& optimatum meorū episcopos qui In regno meo sunt
cū praesbiteris & concilium & sinodū ptimore xpi
congregaui. id ē bonifatium archi epm. & burg
hardum· & regenfridū & uuintanū & uuilbaldum
& dadanū & eddanum cum praesbiteris eorū ut mihi
consilium dedissent quomodo lex dī & ecclesiastica
relegio recuperetur quae In diebus praeteritorum
principum dissipata corruit & qualiter populus xpi
anus ad salutem animae peruenire possit· & per falsos
sacerdotes deceptus non pereat· & p consiliū sacerdotū
& optimatū meorū ordinauimus p ciuitates epos·
& constituimus sup eos archi epm bonifatium qui ē
missus sci petri· Statuimus p annos singulos sinodū
congregare· ut nobis praesentibus canonū decreta
& ecclae iura restaurentur & relegio xpiana emen
detur· & fraudatas pecunias ecclesiarum ecclesiis
restituimus & reddidimus· falsos presbiteros & ad
ulteros uel fornicatores diaconos & clericos de pecu
niis ecclesiarū abstulimus & degradauimus & ad
penitentiā coegimus· seruis dī p omnia omnibus
armaturā portare uel pugnare aut In exercitum
& In hostem pergere omnino prohibuimus· nisi
illi tantum modo qui propter diuinū minis triū

missarū sollempnia adimplenda & scorū
patrocinia portanda adhoc electi sunt. id est unū
uel duos episcopos cum capellanis prbis princeps
secum habeat. & unusquisque prefectus unum
prbm qui hominibus peccata confitentibus iudi
care & indicare paenitentiam possint. Necnon
& illas uenationes & siluaticas uagationes cum
canibus omnibus seruis dī interdiximus. similit
ut acceptores & falcones non habeant. Decreuim
quoque scōrum canones sequentes ut unusquisq; presbit
in parrochia habitans epō subiectus sit illi in cuius
parrochia habitat. & semp in quadragesima rati
onem & ordinem ministerii sui. siue de baptismo
siue de fide catholica. siue de precibus & ordine
missarū episcopo reddat & ostendat. & quando
cumque iure canonico eps circuierit parrochiam
populos ad confirmandos. presbiter paratus sit
semper ad suscipiendū epm cum collectione & ad
iutorio populi qui ibi confirmari debet. & in
cena dni semp nouū crisma ab epō querat ut eps
testis assistat castitatis & uite & fidei & doctrine
illius. Statuimus ut secundū canonicā cautelam
omnes undecumq; superuenientes ignotos epos
uel presbiteros ante pbatione sinodalem in ecle
siasticū ministerium ñ admitteremus. decreui
mus ut secundū canones unusquisque episcopus
in sua parrochia sollicitudinem adhibeat ad
iuuante grauione qui defensor ecle est ut po
pulus dī paganias non faciat. sed ut omnes spur
citias gentilitatis abiciat & respuat siue sacri

ficia mortuorum siue sortilegos uel diuinos siue
filacteria et auguria siue incantationes siue
hostias immolaticias quas stulti homines iuxta ecclesias
ritu pagano faciunt sub nomine sanctorum martyrum
uel confessorum deum et suos sanctos ad iracundiam prouocantes
siue illos sacrilegos ignes quos nied fyr uocant siue
omnes quaecumque sunt paganorum obseruationes di
ligenter prohibeant. Statuimus similiter ut post hanc
synodum quae fuit XI kl. mai. ut quisquis seruorum
dei uel ancillarum christi in crimen fornicationis lapsus
fuerit quod in carcere poenitentiam faciat in pane
et aqua. et si ordinatus presbyter fuisset duos annos in car
cere permaneat et antea flagellatus et scorticatus
uideatur et post episcopus adaugeat. si autem clericus
uel monachus in hoc peccatum ceciderit post ter
tiam uerberationem in carcerem missus uertentem
annum ibi paenitentiam agat. similiter et nonnae
uelatae eadem penitentia conteneantur et radantur
omnes capilli capitis eius. Decreuimus quoque ut
presbyteri uel diaconi non sagis laicorum more sed ca
sulis utantur ritu seruorum dei. et nullus in sua
domo mulierem habitare permittat. et ut mona
chi et ancillae dei monasteriales iuxta regulam sancti
benedicti ordinare et uiuere uitam propriam
gubernare studeant. DE ALIO SYNODALI CONUEN
TU

++ Modo autem in hoc synodali conuentu qui con
gregatus est ad kalendas martias in loco
qui dicitur liftinas omnes uenerabiles sacer
dotes dei et comites et praefecti prioris synodus decre
ta consentientes firmauerunt se implere uelle

& obseruare promiserunt. & omnis eclesiastica ordi
nis clerus. episcopi & presbiteri & diaconi cum cleri
cis suscipientes antiquorum patrum canones. promiserunt
se uelle eclesiastica iura moribus & doctrinis & mi
nisterio recuperare. Abbates & monachi receperunt
sancti patris benedicti regula ad restaurandam normam regu
laris uitae. fornicatores & adulteros clericos qui
sancta loca uel monasteria ante tenentes coinqui
nauerunt. precipimus inde tollere & ad peni
tentiam redigere. & si post hanc diffinitionem
in crimen fornicationis uel adulterii ceciderint
prioris synodi iudicium sustineant. similiter
& monachi & nonnae. Statuimus quoque cum
consilio seruorum dei & populi christiani propter
imminentia bella & persecutiones ceterarum gen
tium quae in circuitu nostro sunt. ut sub precario &
censu aliquam partem eclesialis pecuniae in adiu
torium exercitus nostri cum indulgentia dei aliquanto
tempore retineamus. ea conditione ut annis sin
gulis de unaquaque cassata solidus id est xii denarii
ad eclesiam uel monasterium reddatur. eo modo ut
si moriatur ille cui pecunia commodata fuit.
eclesia cum propria pecunia reuestita sit. & iterum
si necessitas cogat ut princeps iubeat precarium
renouetur & rescribatur nouum. & omnino obser
uetur ut ecclesiae uel monasteria penuria & pauper
tatem non patiantur. quorum pecunia in prae
cario prestita sit. sed si paupertas cogat eclesiae
& domui dei reddatur integra possessio. similiter
precipimus ut iuxta decreta canonum adulteria

& incesta matrimonia quae non sint legitima pro
hibeantur & emendentur episcoporum iudicio.
& ut mancipia xpiana paganis non tradantur.
decreuimus quoque quod & pater meus ante praecipie
bat. ut qui paganas obseruationes in aliqua re
fecerit multetur & damnetur quindecim solidis.

INCIPIT EPISTOLA BEATI BONIFACII ARCHIEPISCOPI AD NITHARDUM

CARISSIMO SODALI ET AMICO DILECTISSIMO
quem mihi non temporalis caducum auri
muneris nec mellitate pblandimenta adulantium
uerborum faceta urbanitas adsciuit sed spiritalis
necessitudinis famosa adfinitas in marcescibilis
catena caritatis nuper copulauit. nithardo
uuinfredus supplex in xpo ihu ppetuae sospitatis
salutem. humillimis mediocritatis meae apicibus
inlustrem pubertatis tuae indolem precor frater
carissime ut tibi sapientissimi salomonis sententiae
minime recordari pigeat dicentis. in omnib; ope
ribus tuis memorare nouissima tua & in aeternum
non peccabis. & alibi. currite dum lumen uitae habetis.
ne tenebrae mortis uos comprehendant. quia cuncta
uelociter transitura sunt instantia. & in aeternum
mansura cito adfutura. & uniuersa mundi huius
pretiosa siue in specimine auri & argenti siue in
stellantium uarietate gemmarum uel in luxoriosorum
ciborum aut comptorum uestimentorum adquisita
diuersitate simillima collatione rerum ut umbra
praetereunt. ut fumus fatiscunt. ut spuma mar
cescunt. iuxta ueridicam psalmigrafi sententiam
dicentis. homo sicut foenum dies eius & sicut flos agri

ita floret. & alibi dies mei sicut umbra declina
uerunt. & ego sicut foenum arui. & haec de re
uniuersi aut flegi ambrones apotogiam maton
agius frustratis adflicti inseruire excubiis & fragi
lia aranearum incassum ceu flatum tenuem siue pul
uerem captantia. texendisse rexia dinoscuntur.
quia iuxta psalmistam. thesaurizant & igno
rant cui congregent illa. & dum ex altrychnusi
plutonis mors uidelicet cruentatis crudeliter
frendens dentibus in limine latrat. tunc tre
mibundi & omni diuino suffragio destituti
animam pariter pretiosam & fallacem gazam
cum auari die noctuq; sollicite inseruiebant subi
to amittentes perdent. & exinde diabolicis rapti
manibus teterrima subeunt claustra erebi
aeterna lucturi supplicia. his autem omnibus
absque scrupulo falsitatis ita se habentibus precib;
caritatis inter letus obnixe flagitantibus te im
plorare procuro ut his uniuersis ueraciter per
spectis resuscitare festines gratiam ingenii
naturalis quae in te est & liberalium litterarum
scientiam & diuini intellectus flagrantem spiri
taliter ignem aquoso luto & humido terrene
cupiditatis puluere non extinguas. sed memor
psalmi grafi de beato uiro sententiam proferentis.
In lege domini fuit uoluntas eius. meditabitur die ac nocte. & in lege
& alibi quomodo dilexi legem tuam domine. tota die
meditatio mea est. & moyses in deuteronomio.
non recedat liber legis de ore tuo & meditabe
ris in ea diebus ac noctibus omnibus. nisi futuris

aliarū rerum obstaculis porro abolitis studium
scārum litterarum mentis intentione sequi nitaris.
& inde gloriose acuere pulchritudinis uenustatē
adquirere. id: diuinam sapientiam quae est splen
didior auro. speciosior argento. ignitior carbun
culo. candidior christallo. pretiosior topazio. &
secundum sanctionem ingeniosi contionatoris
omne pretiosum non ē ea dignum. Quid enim fr̄
carissime a iuuenibus decentius queritur. aut
quid a senibus demum sobrius possidetur. quā
scientia scārum scripturarum. quae sine illo
naufragio periculosę tempestatis nauem animę
nr̄ę gubernans deducet ad amoenis similitus
paradisi & ad perpetua supernorum gaudia ange
lorum. de qua supradictus sapiens dixit. sapientia
uincit malitiam. attingit ergo usque in finem
fortiter & disponit omnia suauiter. hanc amaui
& exquesiui a iuuentute mea & amator factus sum
formę illius. generositate clarificat contuberniū
habens dī. sed & omniū dn̄s dilexit illam. doctrix
est enim disciplinę dī. propterea si dn̄s omnipotens
uoluerit ut aliquando ad istas partes remeans sicut
propositum habeo. piam spospondeo me tibi in his
omnibus fore fidelem amicū & in studio diuinarū
scripturarū in quantum uires subpeditent deuo
tissimum adiutorem.

Vale frater floribus. Iuuentutis cū uiribus.
Ut floreas cum dn̄o In sempiterno solio.
Quam astri res in cuneo Regem canunt aethereo
Prophete apostolicis. Consonabunt & laudibus.

Quae rex regum pp& uo · Ciues ditat in saeculo ·
Iconisma sic cherubin · Ut & gentes cu seraphin
Editus apostolorum · Filius proph&arum ·
Nitharde nigerrima · In micosmi contagia ·
Temne fauste tartarea · Haec contra hunc supplicia
Altaq; supera & hera · Rimari p&ens agmina ·
Dnq; semp caeli colis · Uerum comunit angelicis
Summa sede ut gaudeas · Unaq; simul fulgeas ·
Excelsi regni premia · Lucidus captes aurea ·
In quo throno a&hereo · Xpm laudes pretonio ·

ITEM EPISTOLA BONIFACII ARCHIEPISCOPI

VENERANDE AC DILECTISSIME SORORI BUGGAN 46
bonifatius qui & uuinfredus seruus seruorum di
optabilem in xpo caritatis salutem. O soror carissima
postquam nos timor xpi & amor peregrinationis lon
ga & lata terrarum ac maris intercapedine separa
uit multorum relatu audiui tempestates tribu
lationum quae tibi in senectute do permittente
superuenerunt. merore contristatus ingemui repu
tans quia postquam quidem contemplatiuae uitae
quaerendo maiores monasteriorum sollicitudines
abiecisti frequentiores & ualidiores tribulatio
nes occurrerunt. Nunc autem soror ueneranda
tribulationibus tuis conpatiens fraternas & hor
tatorias & consolatorias beneficiorum tuorum
& antiquarum amicitiarum memor litteras ad te
transmitto rogans ut mente non excedat senten
tia ueritatis quae dicit. In patientia uestra posside
bitis animas uestras. & uerbum sapientissimi salomo
nis. quem diligit dns corripit. omnem filium quem recipit. castigat

& psalmigraphi sententia. multę tribulatio
nes iustorū & de his omnibus liberabit eos dns.
& alibi. sacrificium dō sps contribulatus. cor con
tritum & humiliatum ds non spernit. & recordare
apostolicę sententię qua dixit. p multas tribula
tiones oportet nos intrare in regnum dī. & alibi. glo
riamur in tribulationibus. scientes quod tribulatio
patientiam operatur. patientia autē probationem.
probatio uero spem. spes autē non confundit. de
ista spe soror carissima semp gaude & laetare quia
non confunderis. & tribulationes mundanas tor
mentis annisu contemne. quia omnes milites xpi
utriusque sexus tempestates & tribulationes in
firmitatesque huius seculi dispexerunt p nihiloq;
dixerunt. scō paulo attestante qui ait. quando in
firmor tunc potens sum. & alibi. quis nos separabit
a caritate xpi. tribulatio & reliqua. ipse qui nos di
lexit. qui pater & amator castę uirginitatis tuę ae
quę primeuo tempore iuuentutis tuę paternę
dilectionis uoce ad se inuitans filiam uocauit dicen
do p prophetam. audi filia & uide & inclina aurem
tuam & obliuiscere populū tuū & domum patris tui
quia concupiuit rex speciem tuā. ipse est qui modo
in senectute tua laboribus & tribulationibus speciē
& pulchritudinem animę tuę decorare & adorna
re desiderat. tu autem carissima de futura here
ditate patriae cęlestis in spe gaudens contra omš
aduersitates siue cordis siue corporis. scutū fidei
& patientię obpone. ut & xpo sponso cooperante
turris euangelicę ędificiū quod in bona iuuentute

coepisti in senectute bella ad gloriam di per
ficias. ut cum xpo ueniente cum sapientibus uir
ginibus lampadem cum oleo fulgente in obuiam
portare merearis. Interea in intimis obsecro preci
bus. ut memor promissionis antique pro me orare
digneris. ut dns qui est redemptor nr & salus
omnium de istis multifariis periculis animam meam
eripiat in fructu spiritali. Uale in xpo. ITEM EPIS
TOLA BONIFACII ARCHIEPISCOPI AD DANIELEM EPS.

DOMINO DILECTISSIMO DANIELO EPISCOPO 47
bonifatius seruus seruorum di optabilem
in xpo caritatis salutem. Consuetudo apud ho
mines esse dinoscitur cum aliquid triste & onero
sum quid acciderit anxiete mentis solatium
uel consilium ab illis quaerere de quorum maxi
me amicitia. uel sapientia & foedere confi
dunt. Eodem modo & ego de paternitatis
urae probabili sapientia & amicitia confi
dens. uobis fessae mentis angustias expono. &
urae pietatis consilium & solatium quaero.
sunt enim nobis iuxta dictum apli non solum
foris pugnae & intus timores. sed & etiam intus
pugnae simul cum timore. maxime semper per
falsos sacerdotes & hypochritas qui & deo aduer
santur & sibi perduntur & populum per plurima
scandala & uarios errores seducunt. dicentes
populis iuxta dictum prophetae. pax pax. & non est
pax. & semen uerbi quod de sinu catholicae
& apostolicae ecclesiae sumptum & nobis com
mendatum seminare aliquantulum studemus.

illi cum lolio sup seminare & suffocare nituntur.
uel in herbam pestiferi generis conuestere. & qd
plantamus non inrigant ut crescat. sed euellere
student ut marcescat. offerentes populis & do
centes nouas sectas & diuersi generis errores.
quidam abstinentes a cibis quos d̄s ad pcipiendū
creauit. quidam melle & lacte proprie pascen
tes se. panem & cæteros abiciunt cibos. quidā autē
adfirmant quod plurimū populo noce& homi
cidas uel adulteros in ipsis sceleribus pseueran
tes fieri tn̄ posse dī sacerdotes. populi autē iuxta
dictum apostoli sanam doctrinam n̄ sustinent.
sed coaceruant sibi magistros secundum sua
desideria: & retq; Nos quidem patrocinatus
auxilium in palatio francorū querentes a talium
corporali communione abstinere & segregare
nos iuxta preceptum canonum non possumus.
nisi hoc tantum quod p sacra missarum sollem
nia in sacris misteriis corporis & sanguinis dn̄i
cum eis non communicamus. sed & consensum
& consilium illorum deuitamus; Nam talibus
& cum paganis & cum permixta & plebeia
multitudine n̄ri labores & pugnę forasticae
uidentur esse; Intimi uero quando quis de
gremio matris ecclesiæ presbiter uel diaconus
clericus uel monachus discedit a fide & ueri
tate. tum deinde prosumpit cum paganis
in contumelias filiorum ecclesiae. & erit ob
staculū horrendum euangelio gloriae xp̄i;
De his namque omnibus ut sine detrimento

animę cursum ministerii nri implere possi
mus inprimis paternitatis urae apud dm in
tercessionem quaerimus. & intimis p dm
& obsecramus precibus. ut pro nobis interce de
re dignemini. ut pius laborantiu consolator
ds. inter tales turbines diuersarum causaru
animas nras inlesas & sanas a peccatis custodire
dignetur. De supra dicta autē dictoru sacer
dotum communione salubre consiliu urm
audire & exaudire inhianter desidero. sine
patrocinio principis francorum nec populum
ecclesiae regere. nec presbiteros. uel clericos. monach
uel ancillas di defendere possum. nec ipsos pa
ganorum ritus. & sacrilegia idolorum in ger
mania sine illius mandato & timore pro
hibere ualeo; cum autem ad illum de istis
causis auxilium quaerens peruenero. a talium
communione abstinere canonicę nulla te
nus corporaliter possum. nisi tantum a consen
su illorum; Nam ego de illa communione cul
pam timeo. quia recolo me ordinationis meae
tempore iuxta praeceptum gregorii papae
iurasse in corpore sci petri talium communione
me declinaturum si eos ad uiam canonicam
conuertere nequiuerim. & timeo magis damnum
de praedicatione quam populis inpendere
debeo. si ad principem francorum non uenero;
De istis quid paternitas ura tristi & dubitanti
filio decernere & iudicare & mandare ad con
silium uoluerit indicare dignemini mihi

enim maxima ex parte ab illis segregatus esse
uideor. si ab illis uoluntatis consilio & consensu
& ecclesiastico ministerio ubi canonici non sunt
abstinuero; Praeterea paternitatis uestrae cle-
mentiam de imo solatio peregrinationis meae
intimis praecibus diligenter rogare uelim si prae-
sumam. id est ut librum prophetarum quem ue-
nerande memoriae uuinbertus abbas & magister
quondam meus cum de hac uita ad dominum migrauit
dereliquid. ubi sex prophetae in uno corpore claris
& absolutis litteris scripti repperientur mihi
transmittatis. & si hoc deus cordi uestro facere inspira
uerit. maius solacium uitae meae senectuti &
maius uobis praemium mercedis transmittere
non potestis. quia librum prophetarum ta
lem in hac terra qualem desidero adquirere
non possum. & caligantibus oculis minutas litte
tas ac connexas clare discere non possum. & propterea
de illo libro supra dicto rogo. quia tam clare
discretis & absolutis litteris scriptus est;
Interea per forthereum presbiterum litteras & parua
munuscula propter indicium purae caritatis
transmitto uobis. id est casulam non olosiricam.
sed caprina lanugine mixtam & uillosam ad
tergendos pedes dilectionis uestrae. Nuper quoque
reuelante presbitero quia uestra praesentia ad germa
niam uenit corporalis orbitatis uobis conti
gisse cognoui. sed ut uos domine melius scitis
qui uel per quem dixit. quem diligit deus corripit
& cetera. & paulus apostolus quando infirmor.

tunc potens sum & iustus in infirmitate perficitur.
& psalmigraphus. multae tribulationes
iustorum & reliqua. habes pater mi sicut antonius
de didimo fertur dixisse oculos sicut quibus potest
dominus uideri & angeli eius & supernae hierusalem glo
riosa gaudia speculari. & propter hoc de sapientia
tua & patientia confidens. credo quia hoc deus ad
profectum iustitiae & ad augmentum meritorum
tibi dedisset. & ut eo magis spiritalibus oculis ea
conspicias & desideres quae praecipit & diligit
deus. & eo minus respicias uel concupiscas quae non
amat. sed interdixit deus. quid enim sunt isto
periculoso tempore corporales oculi nisi ut ita
dicam maxima ex parte ueraciter fenestrae
peccatorum. per quas aut ad peccata & ad peccan
tes aspicimus. aut quod peius est ad nos ipsos fla
gitia considerantes & concupientes contrahi
mus. ualere sanctitatem uestram. & pro me orare
in xpo diligenter opto.

DOMINO REVERENTISSIMO ET MERITO AB +8
omnibus orthodoxis amplectando multiplici
scientia uariarumque uirtutum gratia
insigniter decorato bonifatio archiepiscopo.
daniel dei plebis famulus sincerissimam in domino cunc
ta caelorum culmina praeeminenti salutem.
Lectis litteris a tua fraternitate transmissis.
multum merore commoti sumus. quia
hoc amantibus intollerabile uisum fuerit
sibi si a quibus amantur aliquid incommodi

contigerit. quandam tamen consolationem
sepius reuoluentes inuenimus. in eo quod hostis
callidi inextricabilis astutia nequaquam ritus
relegionis urae. tanta uiolentia et tam uariis
bellorum seu errorum oppositionibus per sublimes
sacerdotum uel ceterorum quorumcumque
reproborum personas expugnare temptauerit.
nisi etiam in illa maioris meriti excellentiam
agnosceret. unde uos operam dare primitus
oportet. ut inceptio gloriosa quae est itar btior
apostolicis coequanda certaminibus nullatenus
propter illorum deseratur insidias qui dolis
instructi salutiferae solent resistere doctrinae.
sed tanto libentius inlatae difficultates ferendae
sunt. quanto certius comperimus sanctorum esse
ac martyrum in mundo pressuras. in caelo autem
copiosissimam domino promittente mercedem.
quem et hic auxiliatorem stantium in tribula
tionibus tollerantiae non tedeat et illic cum
iustis gauisuri remuneratorem mereamur
habere. Quapropter cum caritas excellentiae
tuae consilium sibi a nostra paruitate petere
dignata sit. hoc existimamus profuturum.
quatenus inuicta patientia perferre stude
at quod absque dei prouidentia peruenire
non nesciat. quamuis ergo forasticae pugnae
pernicies se uasit. ipsaque atrocius intestinae
formidanda ferocitas noceat. quod utique
non miror cum Christus Ihesus olim fratrem a fratre
in mortem esse tradendum testatus est.

& filium a patre. & parentes a nepotibus propt
nomen suum necandos. Sic & inpugnantes per
escarum superstitiosissimam obseruationem
di opus destrui quaerunt. quae propemodum
in ipso usu hominis pari detrimento peribunt.
aut si turpe lucrum sectantes adulationis gra
tia uel etiam ipsorum laudis. uitae uero uitupe
rationis. falso securitatem populis pnuntiant.
ac ficta blanditiae pacis appellationem inge
minent. & secundum esaiae uaticinantis
praesagium dicentes malum bonū. & bonum
malum & retq. uel si segetem uitae uenerabili
tati commissam sterile lolium interserendo
suffocare conentur. quia utiq; ante messis
maturitatem in quodam commate comper
etur euelli. de quo uberius infra dicemus. Sic &
in quam altenus inaudita proferant dogma
ta ad decipienda minus intellegentiū corda.
quae uos in diuinis uoluminibus optime
eruditos. neque ad horam introducta latent.
neque etiam ea quae eis oportune possint ob
poni. sed ne te diutius morer ducendo p sin
gula. dicam breuiter. quanquam uniuersa
nefandae factionis argumenta ad expugnan
dos & affligendos uos exerceant. tamen secdm
pcedentiū scorū exemplar. qd corrigendo curari
nequit. saltim sustinendo portate. De sacerdotio
aut homicidarū. & adulterorū. qui absq; ulla
resipiscentia in peccatis suis pdurare psumunt.
Satis tibi sacratissimi canones ac decreta

pontificum persuadent; fugitur homicidis iugiter
agentibus penitentia circa exitum uitę profectio
id est communionis xpi gratia conceditur. Incorrec
tis qua ratione cura regiminis xpianę conuer
sationis iniungitur. Adulter uero qui nec sero
suę inpudicitiae penituit. qua consequentia sibi
sacerdotale officium usurpabit. quando secundum
statuta innocentii papae caeterorumq; qui uiduam
aut secundam duxerit uxorem non modo a ministerio
ecclesiasticae dignitatis. uerum etiam a clericatu co
ercetur. cum et haec pp carnis fragilitatem indul
genter concessa sunt. adulteria uero ab omnib;
perfectissimis prohibentur. A communione autem falsorum
fratrum siue sacerdotum quale consilium est. tam idoneum
ut te in rebus corporalib; separatim disiungat.
nisi forte de hoc mundo exire incipias. quando
isti ubiq; et semper subintroire nituntur. A quibus se
periculis implicatum paulus apostolus adserebat et
caeteri xpianę religionis conditores. idipsum aut se
passos. aut posteris patiendum fore fatentur.
Dicis enim te ab illis in sacris oblationum libamini
bus remotissimum esse. ne sanctum canib; dare uidereris.
de hoc quid sentiat et sanctus augustinus inter caetera
subtus insinuabimus. Insuper non sponte. nec con
sensu. neq; ex uoluntate. sed sola necessitate cogente
non numquam te inter ipsos habitantem; Nempe hie
ronimus ait in euangelio, uoluntas quaeritur.
quae si etiam effectum non habuerit. tamen premium non
amittit; quod sibis coniungeris. uerbi gratia in per
ceptione ciborum. uel in cohabitatione loci. nonne

ille qui non uenit uocare iustos & reliq. ibat ad
conuiuia peccatorum ut occasionem haberet
docendi. ut in eo quod mixtim adire regem
interdum debetis. & pro pace ecclesiastica parite deprecari
quia ipsi ut ueri pastores plerumque pro ouibus inter-
uenire se fingunt. Primum ergo implendum est
quod scriptum est sciamus. subditi estote omni humanę
ordinationi & reliq. & omnibus potestatibus sublimi
oribus & reliq. Deinde considerandum est qua apposita
est similitudo tritici & zizaniorum de permixtione
malorum atque bonorum. & munda & inmunda
animalia ut ait augustinus introisse in arcam le-
guntur. neque enim quacumque libuit intrauerunt
inmunda animalia arcę conpage confracta sed et
integra per unum atque idem ostium quod artifex fecerat.
Non enim inquit per has similitudines & pronuntiati
ones consilium desidiae bonis datum est quo neglegant
quod prohibere debent. sed pacientiae. qua perferant salua
doctrina ueritatis quod emendare non ualent. Tenen-
dum est cum ergo inueniam in ecclesia malos quos ecclesiastica
disciplina corrigere aut coercere non possum. tunc
ne ascendat in cor nostrum impia & perniciosa presumptio
qua existimemus nos ab his esse separandos ut peccatis eorum
non inquinemur. atque ita post nos trahere conemur
uelut mundos sanctosque discipulos ab unitatis conpage
quasi a malorum consortio segregatos. ueniant in mentem
illae de scripturis similitudines quibus demonstratum
est. malos in ecclesia permixtos bonis usque ad finem seculi
tempusque iudicii futuros. & nihil bonis unitate ac
participatione sacramentorum quia eorum factis non

N

consenserint obfuturos. cum uero eis per quos recta regitur
ad est pace salua potestas disciplinae aduersus reprobos
aut nefarios exercendae. tunc rursus ne socordia
segniciaque dormiamus. aliis aculeis praeceptorum quae ad seueri
tatem coercionis pertinent excitandi sumus. ita est etiam
ratio dissimulandi et tolerandi malos in ecclesia. et est rursus
ratio castigandi et corripiendi. non admittendi et a com
munione remouendi. ut nec patientiae nomine tor
pescamus nec obtentu diligentiae seuiamus. Dicam quoque
quod et ex operibus antiquorum excerpsi doctorum et utiliter
in tam pernitiosa barbarie ad memoriam debet reduci.
si forte in praefata condiscensione a quolibet calumniaris
de aliquo simulandi siue etiam fingendi genere. legi
mus quod utilis simulatio adsumenda sit in tempore.
unde et cephas subtrahebat et segregabat se timens eos
et reliqua. Et uas electionis totondit caput et timotheum
circumcidit. ipse quoque dei filius finxit se longius ire. et
nescire quae sciebat. ut est in euangelio quis me tetigit.
et ubi posuistis eum. Sed et psalmista inmutauit uultum
suum coram abimelech. et ioseph ludens fratribus locutus est.
necnon et israel hedinis pellibus membra contexit. hoc fecit
ut putaretur esse qui non erat. Et si diligenter et fideliter
adtenditur. non est mendacium sed misterium. per hedinas
quippe pelles peccata. per eum uero qui eis se operuit ille
significatur qui aliena peccata portat. Haec tuae cari
tati non quasi priscae auctoritatis ignarae uel nostrae rus
ticitatis admonitione indigenti ne quid tuis rogatibus
derogassem trepidanter scripsimus. pro eo quod te cum
maioribus contraxisse negotium comperimus amore tamen
atque oboeditione amplius incitati quam aste et audacia

t releuando
fr̄i tantū reuelando ñ &iam imperando prelatu
diximꝰ ne forte in aliquo his qui ultra modū excellenti
ores sunt aduersari uideremur; exhortatoria pfec
to tuę suggessionis monita de instanti corporis mo
lestia pferenda satis libenter suscipimꝰ & inquantū
uires sufficiunt ipso dn̄o auxiliante qui pro sua mise
ricordia monuit nos tuis salutaribus obtēperabi
mus dictis; Hoc quoq; cognoscat ura beniuola di
lectio quia licet terrarū spacioso sequestremur inter
uallo ac maris inmensitate nimia & cęli inequali
climmate dirimamur. pariter tn̄ tribulationum
deprimimur fasce. eadē est enī operatio satanę hic
& ibi. pp qđ diligentissime depcor ut nos oratio
onū mutua uicissitudine iugiter muniamini remi
niscentes sermonis quē dixit dn̄s. si consenserint ex uob
duo aut tres & retq; Uale uale centupliciter k̄me
mihi & alia manu. Item epistola danihelis

Uenerando et amando antestiti bonifatio
daniel plebis dī famulus. quamuis imf̄r consacer 49
dosq; carissime te primam iustitię pmereri gau
deam palmā qui saxa sterilia q; actenus gentiliū
corda fidei magnitudine fretus fiducialiter ig
grediendo uomere euangelicę praedicationis
infatigabiliter subiens in glebas fertiles cottidia
no labore conuertere niteris. ut uere tibi aptari
pphęticū euangelicumq; dictū possit. uox claman
tis in deserto & cę. tamen secundę portio palmę
n̄ incongrue ipsis &iā prestabitur qui tam pio tamq;
salubri operi congratulando quibus ualent
subsidiis fauent. eorumq; indigentiam cōpetentib;

adminiculis suppleret. quo alacrius ceptum praedicationis
opus exsequentes. christo generare filios studeant. unde et
deuota beniuolentia pauca tuae suggerere prudentiae cu
raui quo magis aduertas secundum meum sensum qua potissimum
ratione obstinationem agrestium conuincere promptius queas.
neque enim contraria eis de ipsorum quamuis falsorum
deorum genealogia astruere debes. secundum eorum
opinionem quos libet ab aliis generatos per conplexum maris
ac feminae concede eos asserere ut saltim modo hominum
natos deos ac deas homines potius non deos fuisse et cepisse
qui ante non erant probes. cum uero initium habere
deos utpote alios ab aliis generatos coacti didicerint.
Item interrogandi utrum initium habere hunc mun
dum an sine initio semper extitisse arbitrentur.
si initium habuit quis hunc creauit. cum procul dubio ante
constitutionem seculi nullatenus genitos deos inueni
unt subsistendi uel habitandi locum. mundum enim
non hunc uisibilem tantum caelum et terram. sed cuncta
etiam extenta locorum spacia quae ipsi quoque pagani suis
imaginare cogitationibus possunt. dico quod si sine initio
semper extitisse mundum contenderint. quod multis
refutare ac conuincere documentis argumentisque
stude. tamen altercantes interroga quis ante natos deos
mundo imperarit. quis regerit. quomodo autem suo sub
dere dominatui. uel sui iuris facere mundum ante se
semper subsistentem potuerunt. unde autem uel a quo.
uel quando substitutus aut genitus primus deus aut dea
fuerat. utrum autem adhuc generare deos deasque alios
aliasque suspicantur. uel si iam non generant quando
uel cur cessauerunt a concubitu et partu. si autem adhuc

generarant infinitus iam deorũ effectus numerus est.
Et quis iam inter tot tantosq; potentior sit incestum
mortalib; est. Et ualde cauendũ ne in potentiorẽ quis
offendat. Utrum autẽ p temporali ac presenti an potius
pro aeterna et futura beatitudine colendasint ar
bitrantur. si p temporali in quo iam feliciores paga
ni xpianis sunt dicant. quid autẽ se suis conferre
sacrificiis lucri dus suspicantur pagani cuncta sub potes
tate habentib; uel cur in potestate sibi subiectorũ
fieri pmittunt ipsi dii quid ipsis tribuant si talib;
indigent. cur non ipsi magis potiora elegerunt.
si autẽ ñ indigent supflua iam talib; hostiarum
conlationib; placere se posse deas putant. haec et
his similia multa alia quae nunc enumerare
longũ est ñ quasi insultando uel inritando eos.
sed placide ac magna obicere moderatione debes.
Et p interualla nrĩs id est xpianis huiuscemodi com
parandae sunt dogmatũ superstitiones et quasi
e latere tangendae. quatenus magis confusi
quã exasperati pagani erubescant p tam obsurdis
opinionib; et ne nos latere ipsorũ nefarios ritus
ac fabulas estimarent. hoc quoq; inferendũ si omni
potentes st dii [illegible] et benefici et iusti non solum
suos remunerant cultores. uerũ etiam puniunt
contemptores. Et si hęc utraque temporaliter fa
ciunt. cur ergo parcunt xpianis toto pene orbe
ab eorum cultura auertentib; idolaq; euertentib;.
Et cum ipsi id est xpiani ferales terras uiniq; et olei
feraces et ceterisque opib; abundantes possident
prouincias. ipsis autẽ id est paganis frigore semp

.rigentes terras cū eorum dis reliquerunt. In quib;
iam tm̄ toto orbe pulsi falso regnare putant. Inferen
da quoq; sepius eis est orbis auctoritas xp̄iani. In quo⁊
comparatione ipsi paucissimi in uanitate antiqua
adhuc pseuerant. & ne quasi de legitimo semp a prin
cipio sup ipsas gentes deorū iactitent imperia. Intiman
dum eis cunctū prius mundum idolo⁊ dedit ū cultura
donec xp̄i gratia ueri omnipotentis conditoris. rectoris.
uniusq; di d̄n̄i notitia inluminatus. uiuificat⁹ reconcilia
tusque dō est; Nam quod aput xp̄ianos fideliū cotidie
baptizantur filii. quid aliud faciunt nisi a sorde & re
atu gentilitatis quo totus olim constitutus mundus ÷
per singulos eos purgant; Haec caritatis intuitu fr̄i mi
breuiter tuae commemorare libuit dilectioni. & qui
corporali praegrauatus languore laboro. ita ut congrue
illud psalmistae dicere possim. cognoui dn̄e quia iustū
iudiciū tuū & uere me afflixisti. unde obnoxius tuā p xp̄o
reuerentiā. quatenus cū his qui tecū xp̄o in sp̄ū seruiunt
pro me supplicationū fundere preces digneris. ut dn̄s
qui me uino conpunctionis potauit. cito suā etiā anticipet
misericordia; ut qui iuste corripuit. clementer ignoscat.
pphaeticumq; illud sua faciat pietate. me quoq; gratu
labundū posse cantare. secun[...]dū multitudinem
dolorū meorū in corde meo consolationes tuae dn̄e
laetificauerunt animam meā; Opto ut in xp̄o bene ua
leas & mei memineris consacerdos carissime.

50 DILECTISSIMO AC REUERENTISSIMO ERICBERTHO
archiepō. bonifatius seruus seruorū dī. legatus germanicus
sedis apostolicae. sincera in xp̄o spitalis germanitatis sat.
Caritatis tuę muneribus & libris susceptis erigens

ad superna palmas. magnas omnipotenti do gratias
egi. qui mihi longe peregrinanti talē inuenire
concessit amicū. qui me & in rebus terrenis adiutoriū.
& in spiritalibus oratione & unitate cōmunionis diui-
num solacium transmisit; Nunc aut intimis pre
cordiorum precib; almitatis tuę clementiā obsecro ut
uraē frnitatis sinodo una cum seruis dī mecū labo
rantib; adunatus eē merear. & sis mihi consiliari-
us & adiutor in inquirendis & inuestigandis re
gulis ecclesiasticis iudiciorum dī & ut me non ludi
uaga sermonum uoce. sed serie rogantem ac di
centem eē scias. & me non arrogantem uel supbū.
aut pprio iudicio plus iusto placentem estimes.
Nam catholica & apostolica romana eclesia
quando indignum & uilem praedicatorem
ad praedicandum germaniae erroneis uel pa
ganis gentibus direxit. praecepit mihi ut
ex auctoritate romani pontificis si alicubi uide
rem inter xpianos pergens populos erroneos.
uel ecclesiasticas regulas mala consuetudine depra
uatas. uel homines per ingenium a catholica fide ab
ductos. ad uiam salutis inuitare & reuocare totis
uiribus niterer; hoc praeceptum seruare cupiens.
admonitoriā uel precatoriam eptam, a&hilbaldo
regi mercionū cū consilio & consensu episcoporum
qui una nobiscum sunt transmisi. quā psentare fr
nitatis tuae obtutibus iussi. ut si qua in ea praue posi
ta sint emendes. & quae iusta sint sale sapientiae tuę
condias. & auctoritate confirmes. & si radicē ali-
quam flagitiorum de quibus in illa epistola

contra regem mercionum disputatum in gente tua
germinare uelle uideas. sicut prudens & sapiens colo
nus cum falce dominicae auctoritatis in tempus praecidas.
& radicitus euellas ne floruerit. fiat ex uinea sodo
morum uitis eorum. & propagine eorum ex gomorra. & sit
furor draconum uinum eorum & furor aspidum insana
bile. Inauditum enim malum est praeteritis
saeculis & ut hic serui dei gnari scripturarum dicunt
in triplo uel in quadruplo sodomitanam luxuriam
uincens. ut gens christiana contra morem uniuerse
terrae. Immo contra praeceptum dei despiciat
legitima matrimonia & adhereat incestis lux
uriis & adulteriis & nefanda stupra consecrata
rum & uelatarum feminarum sequatur.
Praeterea ut mihi de opusculis bedae lectoris sancti
aliquos tractatus conscribere & dirigere digne
ris quem nuper ut audiuimus diuina gratia spiri
tali intellectu ditauit. & in uestra prouincia ful
gere concessit. & ut candela quam uobis dominus largi
tus est nos quoque fruamur. Interea ad in
dicium caritatis fraternitati tuae direxi
exemplaria epistolarum sancti gregorii quas de scri
nio romanae ecclesiae excepi quae non rebar
ad brittanniam uenisse. & plura iterum si man
daueris remittam quia multas inde excepi.
& corporalem pallium & uillosam unam ad ter
gendos pedes cum laueris seruorum dei.
ualere beatitudinem tuam & sacris uirtutibus
proficere in christo optamus. IIII EPIS
TOLA BONIFACII ARCHIEPISCOPI

DILECTISSIMO AC REUERENTISSIMO FRI 57
huetberhto abbati & uniuersis fribus
scae congregationis eius bonifatius exiguus
seruus seruorum di in xpo fraternae caritatis
sal. fraternitatis urae pietatem intimis obsecra
mus precibus ut nos interferas & ignaras gen
tes germaniae laborantes & grana euangelica
plantantes uris sacro scis orationib; adiuue
mur & pcibus scitatis urae in nobis seuus ba
bylonicae ardor restinguatur flammae & spar
sa sulcis ad fructu multiplicata surgant semi
na. quia iuxta dictu apostoli neque qui plan
tat neq; qui inrigat est aliquid. sed ds qui
incrementum dat. & detur nobis sermo in
apertione oris. & sermo dni currat & clari
ficetur. Interea rogamus ut aliqua de opus
culis sagacissimi inuestigatoris scripturarum
bedan monachi. quem nup apud uos in domo
di uice candellae ecclesiasticae scientia scrip
turaru fulsisse audiuimus conscripta nobis
transmittere dignemini. & si uobis laboriosu
non sit. ut cloccam unam nobis transmittatis. gran
de solacium pegrinationis nrae transmittitis.
Ad indicium quoque intimae caritatis lectister
nia caprina sicut hic uocant uob direximus.
quae petimus licet digna non sint ut p memo
ria suscipiatis. Alma trinitas & una diuinitas
fraternitatem uram & hic scis uirtutibus
pficientem ac ualentem augeat & custodiat.

et in futura beatitudine inter splendida ange
lorum agmina gaudentes remunerando glorificet.

ITEM EPISTOLA BONIFACII ARCHIEPISCOPI

52 DILECTISSIMO AC REVERENTISSIMO FRATRI HEREFRIDO
presbytero. bonifatius servus servorum dei aeter
nam in Christo caritatis salutem. Almitatis tuae clemen
tiam intimis obsecro precibus ut in tuis sacro
sanctis orationibus mei memor esse digneris. Etiam
sic narrantibus et a te venientibus iam fecisse fra
ternitatem tuam et facturam esse non dubito.
ut sancti iacobi apostoli sententia in nobis impleatur
qua dixit. orate pro invicem ut salvemini. Et mul
tum enim valet deprecatio iusti adsidua. Praeterea
nos octo episcopi qui ad unam synodum conveni
mus quorum nomina subter adnotavimus in
commune et fratre carissime deprecamur ut ver
ba ammonitionis nostrae aethbaldo regi merci
orum interpretando et recitando adnunties et
eo modo et ordine quo ad te scripta transmit
timus sollicite enumerando et praedicando illi
indicaveris. Audivimus enim quia pro timore
dei personam hominis non timeas. et quod supra
dictus rex aliquantulum quibusdam temporibus
audire dignetur monita. Et notum sit cari
tati tuae quia haec verba ammonitionis
nostrae ad illum regem propter nihil aliud di
reximus. nisi propter puram caritatis amici
tiam. et quod de eadem anglorum gente nati
et nutriti hic per praeceptum apostolicae sedis
peregrinamur. bonis et laudibus gentis nostrae

laetamur et gaudemus. peccatis autem eius
et uituperationibus eius tribulamur et con
tristamur. obprobrium namque generis
nostri patimur. siue a christianis siue a paga
nis dicentibus quod gens anglorum
spreto more caeterarum gentium et de
specto apostolico praecepto immo dei consti
tutione legitimas uxores dedignentur
habere. et luxurientium equorum consue
tudine. uel rudentum asinorum more
luxoriando et adulterando omnia turpi
ter fedat et confundat. Igitur si hoc
scelus maximum uerum sit frater carissi
me. rogemus omnes communiter supra
dictum regem ut semet ipsum cum populo
corrigat. ne tota gens cum principe hic
et in futuro pereat. sed ut uitam propriam
emendando et corrigendo exemplis suis
iterum gentem propriam ad uiam salutis
dirigat. et unde peccatum ante contraxit
de
in mercedem mereatur aeternam. Praeter
partem
ea timiamatis et sabanum per benedictione
et signo purae caritatis tibi direximus. scis
operibus florentem et probatis moribus perfici
entem fraternam dilectionem tuam atque
bene ualentem sancta trinitas aeternaliter
custodiat. Item epistola bonifacii archiepiscopi

VENERANDO FRATRI IMMO DILIGENDO PEHTHELMO
coepiscopo. bonifatius exiguus seruus seruorum dei 53
optabilem in christo caritatis salutem. Paternam

scitatis uestrae clementiam intimis obnixe
flagitamus precibus· quia nobis opus est per
iclitantibus ut uestris deo dignis orationibus
adiuuemur· & quia germanicum mare
periculosum est nauigantibus· uestris precibus
& deo gubernante· ad aeternae tranquilli
tatis litus sine macula uel damno animae
perueniamus· & dum caecis proprias tenebras
ignorantibus & aspicere nolentibus lumen
euangelicae ueritatis offerre nitimur·
tenebris propriorum peccaminum non
inuoluamur· & non in uacuum curramus
aut cucurrissemus· sed uestris intercessionib;
fulta ad aeternitatis lumen inmaculati
& inluminati tendamus· praeter ea parua
munuscula pro indicio caritatis uobis direxi
mus· idest corporale pallium albis stigma
tibus uariatum· & uillosam ad tergendos
pedes seruorum dei· quae petimus ut pro me
moria accipere non dedignemini· de una
quoque re uestrum consilium & responsum au
dire desideramus· affirmant sacerdotes
per totam franciam & per gallias necnon &
p̄his maximi criminis reum esse hominem
qui in matrimonium acceperit illam uidu
am· cuius antea filium in baptismo adopti
uum suscipiebat· quod peccati genus si ue
rum est actenus ignorabam· & nec in anti
quis canonibus· nec in decretis pontifi
cum patres· nec in calculo peccatorum

apostolos usquam enumerasse cognoui;
qua de re si aliquid uspiam in ecclesiasti-
cis scriptis disputatum inuenissetis nobis
indicare curate & quid uobis uideatur
nosse uellemus; sospitatem uram scis uirtu
tibus proficere & longo tempore
ualere cupio in xpo. 54

Itē epist bonifacii archiepiscopi [illegible]

DOMINO REUERENTISSIMO ET DILECTIS
simo aethelbaldo regi mertionum
bonifatius seruus seruorum di intimae
caritatis salutem. Obsecramus celsitudi
nis tuae clementiam. ut istum missum
meum nomine ceola presentem harū
litterarū in necessitate nra & itineris
sui. & in quocumque illi necessitas contige
rit solacium prebere & adiuuare digne
mini. & mercedem pro dō habeas de missis
nris qui praeterito anno ad uos uenerunt.
quia eis in omnibus adiutorium ut refe
rebant prestitistis. Inter ea pro signo
ueri amoris & deuotae amicitiae direxi
mus tibi. accipitrem unum. & duos falcones.
duo scuta & duas lanceas. quae rogamus licet
digna non sint munuscula tamen pro ca
ritate benedictionis suscipere digneris;
finem loquendi omnes pariter audiamus;
dm̄ time. & mandata eius obserua. Peti
mus quoque ut si alterū nuntiū uerba nra
ad presentiam tuam scripta peruenerint.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

auditum tuum adcommodare digneris.
& sollicite audire cures. Vale in xpo.

ITEM EPIST BONIFACII ARCHIEPISCOPI

55 AUREO SPIRITALIS AMORIS UINCULO AMPLEC
tende & diuino ac uirgineo caritatis
osculo stringendae sorori eadburge abba
tisse. bonifatius epis legatus romanae ecclae
in xpo salutem. Dilectionis urae clementiam
intimis inploramus precibus. ut pro nobis
intercedere apud auctorem omnium dig
nemini. ut non ignoretis causam huius pet.
sciatis quia nris peccatis exigentibus con
uersatio peregrinationis nrae uariis tem
pestatibus inliditur. undique labor. undi
que meror. foris pugnae. intus timores.
qd qre super omnia grauissimum. quod uincunt
insidiae falsorum frm (que uincunt) malitiam infideliu
paganoru. Rogate ergo pium defensorem
uitae nrae & unicu salutare laborantium re
fugium. agnu di qui abstulit peccata mundi.
ut nos inter taliu luporum cubilia lustrantes
dextera sua protegente inlesas custodiat. ut
ubi debuerunt esse speciosi pedes portantiu
lucernam pacis euangelicae. non inueni
antur tenebrosa errantiu apostataru
uestigia. sed magis pater piissimus accinctis
lumbis nris. pficiat lucernas ardentes in
manibus nris. & inluminet corda genti
liu ad contemplandum euangelium glorie
xpi. Interea precor ut intercedere

pietas ura pistis paganis qui nobis ab
apostolica sede commissi sunt dignetur.
ut eos saluator mundi ab idolorum cultu
ra eripere dignetur. & aggregare uici
nę matris catholicę filiis ecclesię. ad lau
dem & gloriam nominis sui. qui uult omnes
homines saluos fieri. & ad agnitionem ueri
tatis uenire. Uale

ITEM EPIST BONIFATII ARCHIEPISCOPI 56

DILECTISSIMĘ SORORI ETIAM DUDUM SPIRI
TALIS CLIENTELLĘ ppinquitate conexę
eadburgę abbatissę bonifatius seruus ser
uorum di perennem in xpo salutem. caris
simam sororem remunerator aeternus ius
torum operum in superna laetificet curia
angelorum. quae scorum librorum munera
transmittendo exulem germanicum spiritua
li lumine consolata est. quia qui tenebrosos
angulos germanicarum gentium lustrare
debet. nisi habeat lucernam pedibus & lumen
semitis suis uerbum dni. in laqueum mortis in
cidet. Praeterea de caritate tua diligenter
confidens obsecro. ut p me orare digneris.
quia peccatis meis exigentibus. periculosi
maris tempestatibus quatior. rogans ut
ille qui in altis habitat & humilia respicit.
indulgens flagitia. praestet mihi uerbum
in apertione oris mei. ut currat & clarifice
tur inter gentes euangelium gloriae xpi.

Item epist bonifacii archiepiscopi

57 DOMINO DILECTISSIMO SUMMI PONTIFICA
tus infula predito nothelmo archi
epo. bonifatius exiguus seruus seruorum
di optabilem in xpo aeternę caritatis sal.
Almitatis urae clementiam intimis obsecro preci
bus. ut mei in uris sacris scis orationibus memores
esse dignemini. et nauem mentis meae uariis
germanicarum gentium tempestatum fluc
tibus quassatum precibus uris inportunę
firmę petrę stabilire studeatis. et ut communi-
oni fraternae non aliter quam ut mihi uenerande
memoriae antecessor ur berhtuualdus archieps ex
reverentia patria concessit uobiscum adunatus sim
nexu spiritali et glutino caritatis coniunctus. simul
cum fraternis comitibus peregrinationis meae catholicae
fidei unitate et spiritalis amoris dulcedine semper
sociatus uobis esse merear. similiter et diligen
ter obsecro. ut illius epistolae qua continetur
ut dicunt interrogationes augustini pontificis
ac predicatoris primi anglorum. et responsiones
sci gregorii papę exemplar mihi dirigere cu
retis. in qua inter caetera capitula continetur
quod intertia generatione propinquitatis fideli
bus liceat matrimonia copulare. et ut scrupu
losa cautela diligenter inuestigare studeatis
si illa conscriptio supra dicti patris nri sci grego
rii esse conprobetur an non. quia in scrinio roma
nae aeclae ut adfirmant scrinarii cum caeteris
exemplaribus supra dicti pontificis quaesita

non inueniebatur. Praeterea de uno peccato
commisso urm consilium audire desidero.
qd cuidā homini In matrimonio concedendo
nesciens commisi. qd hoc modo contigit.
homo quidam sicut multi solent alterius filium
de sacri baptismatis fonte eleuans. adoptauit
sibi in filiū. cuius matrem postea uiduatam
marito. duxit uxorem. quod romani peccatū
esse adserunt. & capitale peccatū. ita ut In
talibus diuortia facere precipiant. & adfir
mant regnantibus xpianis Imperatoribus illius
matrimonii scelus capitali sententia multandū.
uel peregrinatione ppetua delendum. ut si
hoc In catholicorū patrū decretis. uel canonib;.
uel etiam in sacro eloquio p tam magno pecca
to computatum esse Inueniretis. indicare mihi
curetis. ut & ego intellegendo cognoscā cuius
auctoritas sit in illo iudicio. quia nullatenus
intellegere possū quare In uno loco spirita
lis ppinquitas In coniunctione carnalis copulę
tam grande peccatū sit. quando omnes In
sacro baptismate xpi & eclesiae filii & filiae.
frs & sorores esse conprobemur. similiter
rogo ut mihi studeatis indicare. in quoto
anno ab incarnatione xpi pdicatores primi
missi a sco gregorio ad gentē anglorū uenissent.
Uale. Item EPISTOLA BONIFATII ARCHIEPISC 58

REUERENTISSIMAE ET DILECTISSIMAE ANCILLAE XPI. N.
bonifatius supplex seruus seruorū di in xpo sin
ceram caritatis salutē. caritatis urae clementiā

Intimis obsecramus precibus· ut pro nobis peccato
rib; apud dnm intercedere curetis. quia multis
& uariis tempestatu turbinibus   concussi
& quassati sumus. siue a paganis   siue a fal
sis xpianis· seu a fornicariis clericis· siue a pseudo
sacerdotibus· & maxime ut timemus nris me
ritis exigentibus tribulamur; sed ut console
mur & eripiamur orationib; uris depcamur.
& confidimus in dno ihu· quia p orationes urae
dilectionis & uenia peccatoru· & tranquillita
te tempestatum inuenire mereamur. quia
fidelis pmissor iacobus apostolus dixit· confi
temini alter utrum peccata ura ut salue mi
ni· multum enim ualet depcatio iusti assidua.
& ioh euangelista in prima epistola ait·
scimus quo audit nos quidquid petierimus·
scimus quo habemus petitiones quas postula
mus ab eo. & quia iam ante de hoc ipso depre
catus sum· rogo ut non indignemini. eo quod
raro petere non debeo· quod sine intermis
sione semp fieri desidero. quia cotidiana
tribulatio· diuina solamina frm ac sororu
me querere admonet· Preter ea quia
timemus easdem temptationes satane ibi
esse quae hic sunt· secundu dictu apostoli
stabiles estote & immobiles· habundantes
in opere dni· semp scientes qd labor ur
non est inanis in dno. & alibi· uigilate & state
in fide· uiriliter agite· & confortamini· omnia
ura cum caritate fiant. & si egestas tangat·

dicti euangelici nolite obliuisci. beati pau
peres spu quo ipsorum est regnu cælorum.
si tribulatio ueniat. memores estote ueritatis
dicentis. In patientia ura possidebitis animas
uras. & In psalmo. patientia pauperum non
peribit in finem. si infirmitas corporis. pauli
apostoli sententia proferatur qua dix. quando
Infirmor tunc potens sum. & uirtus In infir
mitate pficitur. Item epistola
Bonifatii archiepiscopi.

CARISSIMIS FILIIS TATUUINO ET UUIGBERTO PRBRIS 59
bernhardo & hiedde hunfrido & styrme. bonif
seruus seruorum di perennem in dno salutem.
Paterno amore dilectionem uram obsecro ut eo
maiore monasterialis normam uitæ custodire stu
deatis quo pater nr uuigbertus defunctus est.
Uuigbertus prbt & megingotus diaconus regulam
uram uobis insinuent. & spirtales horas & cursu
eclesiæ custodiant. & ceteros admoneant & ma
gistri sint Infantu. & predicent uerbu di fribus.
hiedde sit ppositus. & seruos uros addmoneat.
& hunfridus adiuuet illum ubi cumque opus sit.
styrme In coquina sit. bernhardus operarius sit
& ædificet domunculas nras ubi opus sit. & de omni
bus ubi cumq; uobis necesse sit. tatuuinum ab
batem Interrogate. & quod cumque uobis in
sinuet hoc facite. & unusquisq; studeat secun
dum uires suas & pprios mores In castitate con
seruare. & in communi uita ura alterum
adiuuare. & in fraterna caritate

permanere usque ad presentiā reuersionis nrē. In di uoluntate. & tunc simul laudantes dnm̄ in omnibus gratias agamus. Valete In xpō. ITEM EPIST BONIFATII ARCHIEPISCOPI

6. REVERENTISSIMO ET DILECTISSIMO FILIO gemmulo archi diacono. bonifatius exiguus seruus seruorū dī. amabilem in xpō aeterne caritatis salutem. Sepe spiritaliter caritas iungit. quos corporaliter longa intercapedo disiungit. & haec non minima peregrinationis erumna esse dinoscitur. quod amicus amicum quem ardenter diligit longe disiunctū tristis & merens memorat. & aduersantem inimicū prope tribulatorem & molestum difficulter patitur. Utinam te frā peregrinationis huius consolatorem prope habeam. tuo scō consilio utar. consolatione gaudeā. aspectu care faciei laetar. & scā exhortatione reficiar. Sed quia hoc fieri uitae mortalis conditio. & rerum ratio non permittit. faciat uera caritas solum & maximum quod concedit & precepit dš. dicendo. hoc est pceptum meū ut diligatis inuicem & cet. Amet in dō ueraciter absentē. quem corporaliter psentem tenere nequit. & sic scs augustinus dix. licet unus sit in oriente. & alius in occidente. conglutinata caritate numquā ab inuicem separantur. & saluator mundi in hoc cognoscent. usque ad inuicem.

ergo iuxta iacobum qui dixit· oratio fidei
saluabit infirmum· & post pauca· orate
p inuicem· ut saluemini· oremus pro
inuicem· ut saluemur· & pietas dni quae
nos in terra separauit, gaudentes in cae
lorum culmine congreget·

[illegible] 51

DOMINO CARISSIMO ET IN XPI AMORE CE
teris regib; pferendo inclita anglo
rū imperii sceptra gubernanti æthilbaldo
regi bonifatius archieps legatus germani
cus romanae eclesiae. & uuera. & burghart.
& uuerberht· & abel· & uuilbald coepi pen
ne in xpo caritatis salutem.

Confitemur coram dō & scis angelis quia
quando cumq; prosperitatem urām & fidem
in dō & opera bona corā dō & hominibus
p nuntios fideles audimus quod inde gaudentes
& p uob orantes laeti gratias agimus dō postulantes &
obsecrantes saluatorem mundi ut uos sospites & in fide
stabiles & in operibus coram dō rectos in principatu
xpiani populi longo tempore custodiat· quando
autem aliqua dilectionis urae iniuria de statu reg
ni ui uel euentu bellorū facta aut quod maius est
de salute animae periculosū damnū pp&ratū pau
ditū ad nos usq; puenerit merore & tristitia nos
cruciat· quia gaudio urō in dī uoluntate con
gaudemus· & aduersitate contristamur· Audi
uimus enī quod elemosinarū plurima facias & in
hoc congratulamur· quia qui elemosinas minimis

fr̄ibus indigentibus tribuunt iuxta ueritatē
euangelicam in die iudicii clementē sententiā
a dn̄o audituri sunt dicente. quā diu fecistis
uni ex minimis fr̄ib: meis mihi fecistis. Venite bened
patris mei pcipite regnū qđ uob paratū est ab ori
gine mundi. Audiuimus quoque quod furta
& iniquitates piuria & rapinas fortiter
prohibeas & defensor uiduarum & paupe
rum esse dinosceris & pacem stabilitam in
regno tuo habeas. & in hoc quoque lau
dantes dm̄ gauisi sumus quia ipsa ueritas &
pax nr̄a quae xp̄s dicebat beati pacifici quō
filii dī uocabuntur. Sed inter haec una malae
aestimationis fama de uita pietatis ur̄e ad
auditum nr̄m puenit. qua audita contrista
ti sumus & illam optamus non fuisse ueram.
Multis enim narrantibus conptū est nob qđ
nūquam legitimā in matrimoniū uxorē duxisses
qđ a dn̄o dō ab ipso mundi primordio consti
tutū est quod ēt͞iā apostoli paulū pceptū & itera
tum. ē. docentē atq; dicentem. pp̄ter fornicati
onē autē unusquisque suam uxorē habeat
& una quaeq; uirum suum. Nam si hoc causa
castitatis & abstinentiae facere uoluisti ut ab
uxoris coniunctione p timore & amore dī ab
stinuisses & hoc uerū & impletū pro dō comp
bauerıs & in hoc gaudemus quia non ē reprehen
sibile sed magis laudabile. Si autem qđ absit ut
multi dicunt nec legitimam accepisti uxorem
nec castitatis abstinentiam p dō restruxisti;

sed libidine dominante in scelere luxorie
& adulterii famam glorie tue corā dō & ho
minibus confuderis in hoc ualde contristamur
quia & in conspectu dī flagitiū & corā homini
b; fame urę confusio esse dinoscitur. & ad
huc quod peius est qui nobis narrant adici
unt quod hoc scelus ignominiæ maximæ cū sci
monialibus & sacratis dō uirginibus p monasteria
commissum sit. Nam hoc peccatū duplex ēē. non du
biū est ut uerbi gratia dicamus cuius uindictæ
reus sit puer apud dominū suum qui uxorē domi
ni sui adulterio uiolauerit. quanto magis ille qui
sponsam xpi creatoris celi & terræ putredine suæ
libidinis commaculauerit. dicente beato paulo.
Anne scitis quia corpora ura templa sunt sps sci.
& alibi. nescitis quia templum dī estis & sps dī habi
tat in uobis. si quis autem templum dī uiolauerit
disp& illum ds. templum enim dī scm est qđ
estis uos. & iterum idolatriæ seruitути adulteros
& fornicatores in sermone & numero peccatorū
iungit dicens. An nescitis quia iniqui regnū dī non
possidebunt. nolite errare. neq; fornicarii. neq;
idolis seruientes. neque adulteri. neq; molles. neq;
masculorū concubitores. neq; fures. neq; auari. neq;
ebriosi. neque maledici. neq; rapaces regnū dī pos
sidebunt. apud grecos enim & romanos quasi
blasphemiā dō inrogasset qui hoc reus sit ut p̄prie
de hoc peccato ante ordinationē interrogatus. &
si reus inuentus fuerit ut cum uelata & conse
crata dō nonna concubuisse & ab omni gradu dī

sacerdotii prohibeatur. propter hoc fili carissime
sollicite considerandum est quanti ponderis
hoc peccatum esse iudicetur ante oculos aeter-
ni iudicis. quod facientem inter idolatriae
seruos constituat. et a diuino ministerio
altaris abiciat. licet ante pacta poenitentia
reconciliatus sit deo. corpora enim per uotum propriae
sponsionis et per uerba sacerdotis deo consecrata
templa dei esse per sacram scripturam dicuntur. et
ideo uiolatores illorum iuxta apostolum filii perditionis
esse dinoscuntur. princeps autem apostolorum petrus
luxoriosos a libidine prohibens dixit. sufficit enim
praeteritum tempus et reliqua. dum praetium scorti
uix unius est panis. mulier autem uiri pretiosam
animam capit. et alibi. Non grandis est culpe cum quis
furatus fuerit. furatur enim ut esurientem im-
pleat animam. deprehensus quoque reddet
septuplum. qui autem adulter est. propter cordis
inopiam perdet animam suam. longum est enume-
rare quanti spiritales medici huius peccati uene-
num et horrendum uituperabant et terribiliter
prohibebant. quia pene omnibus peccatis grauior
et deterior est fornicatio. et ueraciter dici potest
laqueus mortis. et puteus inferni. et uorago
perditionis. propterea obsecramus et contestamur
fili carissime clementiam tuam per christum filium dei
et per aduentum eius et regnum ipsius. ut si hoc
uerum sit quod in isto scelere uerseris. ut uitam
tuam penitendo corrigas et purificando emen-
des et memor sis quia indecens esse comprobatur.

x.

ut imaginē dī quae in te creata ē. ꝑ luxuriā ad
imaginē & similitudinē maligni diaboli conuertas.
& tu quem non ꝓpria merita sed larga pietas dī regem
ac principē multorū constituit teipsū ꝑ luxuriā seruum
maligni spūs constituas. quia iuxta dictū apti. qd cuiq;
peccatū fecerit homo. huius seruus ē. qd non solum
a xpianis sed & iā a paganis in obpbriū & uerecundiā
deputatur. quia ipsi pagani uerū dm̄ ignorantes.
naturaliter quae legis sunt. & qd ab initio dš consti
tuit custodiunt in hac re. quia ꝓpriis uxorib; matri
monii foedera seruantes. fornicatores & adulteros
puniunt. Nam in antiqua saxonia si uirgo paternā
domū cū adulterio maculauerit. ł si mulier mari
tata ꝑdito foedere matrimonii adulteriū ꝑpetra
uerit. aliquando cogunt eā ꝓpria manu ꝑ laqueū
suspensam uitam finire. & sup bustū illius incense
& concrematę corruptorē eius suspendunt. aliquando
congregato exercitu femineo flagellatā eam mulie
res ꝑ pagos circūquaq; ducunt uirgis cedentes. &
uestimenta eius abscidentes iuxta cingulū. & cul
tellis suis totum corpus eius secantes. & pungentes
minutis uulnerib; cruentatā & laceratā de uilla
ad uillā mittunt. & occurrunt semp nouae fla
gellatrices zelo pudicitiae accinctae. usq; dum eā
aut mortuā aut uix uiuam derelinquant. ut
ceterę timorem adulterandi & luxuriandi habe
ant. & uuinedi quod est foedissimū & deterri
mū genus hominū tam magno zelo matrimonii

amorem mutuū obseruant. ut mulier uiro pprio
mortuo uiuere recuset. & laudabilis mulier
inter illos esse iudicatur. quae ppria manu sibi
mortē intulerit. & in una strue pariter arde
at cū uiro suo; Cū ergo gentiles qui dm̄ nesci
unt & legem non habent. iuxta dictū apost.
naturaliter ea quae legis sunt faciunt. & osten
dunt opus legis scriptum in cordibus suis.
Propterea fili carissime cum tu xpianus &
ueri dī cultor ēē cognominaris. si in iuuentute
adoliscentiae tuae putredine luxoriae inqui
natus. & foetore adulterii inuolutus. & uora
gine libidinis quasi puteo inferni demersus
fueras. iam tempus est ut memor dnī tui. a di
aboli laqueis resipiscas. & a foetore luxoriae
sordidatā animā laues. iam tēpus ē. ut pro
timore creatoris tui tale piaculū iterare
& te maculare ultra non psumas. tempus
est ut multitudini pereuntis populi parcas
quae sequendo exempla peccantis principis
cadebat in puteū mortis. quia quantoscumq;
t p bona exempla ad uitam caelestis patriae
contrahimus. t p mala exempla ad pditionē
sequentes p̄imus. de tantis pcul dubio ab eter
no iudice uel penas t p̄mia accepturi sumus;
Si enī gens anglorū sicut pistas puincias de
uulgatū est. & nob in francia & in italia in
properatur. & ab ipsis paganis inpperiū est.

spretis legalibus conubiis adulterando & luxu-
riando ad instar sodomitanae gentis foedam
uitam duxerit. de tali commixtione meretricum
aestimandum est degeneres populos & ignobiles
& furentes libidine fore procreandos. & ad extre-
mum uniuersam plebem ad deteriora & ignobiliora
uergentem. & nouissime nec in bello saeculari fortem.
nec in fide stabilem. & nec honorabilem hominib;.
nec deo amabilem esse uenturam. sicut aliis gentibus hispa-
niae & prouinciae & burgundionum populis contigit. quae
sic a deo recedentes fornicatae sunt. donec iudex omnipo-
tens talium criminum ultrices poenas per ignorantiam
legis dei & per sarracenos uenire & saeuire permisit. & no-
tandum quod in illo scelere aliud inmane flagitium subter
latet id est homicidium quia dum illae meretrices siue mo-
nasteriales siue saeculares male conceptas soboles in pecca-
tis genuerint. & saepe maxima ex parte occidunt. non
implentes xpi ecclesias filiis adoptiuis. sed tumulos corpo-
rib; & inferos miseris animab; satiantes. Praeterea
nuntiatum est nobis quod multa priuilegia ecclesiarum & mo-
nasteriorum fregisses. & abstulisses inde quasdam faculta-
tes. & hoc si uerum est. peccatum grande esse dinoscitur.
testante sacra scriptura quae ait. qui abstulerit
aliquid patri uel matri. & dicit hoc non est pecca-
tum. homicidae particeps est. pater noster sine
dubio deus est qui nos creauit. mater nostra ecclesia
quae nos in baptismo spiritaliter regenerauit.
ergo qui xpi peccunias & ecclesiae fraudauerit

uel rapi& homicida ante conspectū iusti iudicis
esse deputabitur. De quo quidā sapientū dicebat;
qui rapit pecuniā pximi sui iniquitatē facit. qui
autē pecuniam ecclesiæ abstulerit. sacrilegiū facit.
& dr qđ prefecti & comites tui maiorē uiolentiam
& seruitutem monachis & sacerdotib; inrogent.
quā ceteri ante xpiani reges fecissent. Igitur post
quā apostolicus pontifex scs gregorius ab apostolica
sede missis predicatorib; catholica fide gentem
anglorū ad dm̄ uerū conuertit. priuilegia ecclesiarū
in regno anglorū intemerata & inuiolata pman
serunt usq; ad tempora ceolredi regis mercionū.
& osredi derorū & berniciorū. hi duo reges haec
duo peccata maxima in puincis anglorum diabolico
instinctu suis exemplis sceleratis contra pcepta euan
gelica & apostolica saluatoris nri publice facienda
monstrauerunt. & in istis peccatis commorantes. id est
in stupratione & adulterio nonnarū. & fractura
monasteriorū. iusto iudicio dī damnati de culmine
regali huius uitæ abiecti. & inmatura & terribili
morte preuenti. a luce ppetua extranei. in pfundū
inferni & tartarū abyssi demersi sunt. Nam ceolredū
precessorē uenerandæ celsitudinis tuæ ut testati
sunt qui psentes fuerant. apud comites suos splen
dide epulantē malignus sps qui eū ad fiduciā dam
nandæ legis di suadendo pellexit peccantem subi
to in insaniā mentis conuertit. ut sine poeniten
tia & confessione furibundus & amens & cū diabolis

sermocinans· & di sacerdotes abhominans· de hac
luce sine dubio ad tormenta inferni migrauit.
Osredū quoque sps luxoriæ fornicantē & p mo
nasteria nonnarū sacratas uirgines stuprantem·
& furentem agitauit· usq; q ipse gloriosū regnū·
& iuuenilē uitā & ipsam luxoriosam animā con
temtibili & despecta morte pdidit; qua propt
fili carissime caue tibi foueam in quam uidisti
coram te alios cecidisse· caue tibi iacula antiqui
hostis· p quæ ppinquos proprios corā te uulne
ratos cadere uidisti! Adtende tibi a laqueo
insidiatoris· in quo notos & conmilitones tuos
uidebas strangulatos· & præsentem uitā &
futurā pdere; Noli taliū ad perditionē exem
pla sequi; tales enim iuxta prophetiā scæ scrip
turæ sunt qui angustiauerunt iustos· & qui
abstulerunt labores eorū· in die iudicii dicturi
sunt· errauimus a uia ueritatis· & iustitiæ lu
men non luxit nobis· & sol non est ortus in nob·
& uiā dni ignorauimus· & quid nobis profuit
supbia· aut quid diuitiarū iactatio contulit
nobis! transierunt omnia illa tamquam
umbra & tamquā nuntius præcurrens·
& tamquā nauis quæ pertransit· cuius non est
uestigiū inuenire· aut tamquam auis trans
uolans in aere· & post pauca· sic & nos nati
continuo desiuimus esse· in malignitate
nra consumpti sumus; talia dixerunt

Ininferno hi qui peccauerunt· quia spes impii tamquam lanugo est· quae auento tollitur· & tamquam spuma gracilis quae aprocella dispergitur· & tamquam qui auento diffusus est· & tamquā memoria hospitis unius diei praetereuntis· & alias· numerus dierū uitae hominis si multū centum anni· quasi paruula gutta de magno mari deputatur. ē· haec enim omā secundū auctoritatē scāe scripturae rerum conlatione simillima sunt· sic & iacob; fr̄ dn̄i & apl̄s deimpio d̄e uite disputans· dix· sicut flos foeni transibit· exortus· ē· enim sol cum ardore & are fecit foenum· & flos eius decidit & decor uultus eius deperiit· ita & diues initinerib; suis marcescit· & ipsa ueritas ineuangelio pponens· dixit· quid enim pderit homini si lucretur uniuersum mundū· animae uero suae detrimentum patiatur· nihil enim adiuuant opes terrenae indie uindictae· si eis homo male utens p̄sentem finierit uitam· cum post mortem corporis inpenam animae ceciderit aeternam· his ergo admonitionibus fili carissime inbutus rogo ut adquiescas sanis sermonibus legis di· & corrigas uitam tuam· desere uitia· & studiū inpende sacris uirtutibus adimplendis· sicq; inhoc mundo p̄spere uiues & in futuro praemium consequeris sempiternū·

Vale. ds omnips in meliorem statum uitam tuam
corrigat. et gratiam ab ipso dno inuenire mere
aris aeterna. ITē EPIST BONIFATII ARCHIEPI

DOMINE DILECTISSIME ET IN AMORE XPI 62.
omnib; ceteris feminini sexus praeferen
dae sorori buggan abbatissae bonifatius exigu
us indignus eps aeterna in xpo salutē. Notū sit
tibi soror carissima de illo consilio quo me indig
nū p litteras interrogasti qd ego tibi iter per
egrinū nec interdicere p me nec audenter sua
dere psumo. sed qd uisū est dicam. si enim sollici
tudinē quā erga seruos di & ancillas & monaste
rialē uitā habuisti ppt adquirendā quietem
& contemplationē di dimisisti quomodo debes nc
secularium hominū uerbis & uoluntatib; seruire
cū labore & tediosa sollicitudine. melius enī mihi
uidetur si ppter seculares in patria libertatē qui
etem mentis habere nullatenus possis ut pegri
natione libertatē contēplationis si uolueris &
possis adquiras. quem ad modū soror nrā
uuiethburga faciebat quae mihi p suas litteras
intimauit qd talem uitam quietem iuxta limi
na sci petri qualē longū tempus desiderando
quaesiuit. De isto autem tuo desiderio illa mihi
mandauit quia dete ad illam scripsi ut exspec
tes donec rebelliones & temptationes & mi
nae sarracenorum quae apud romanos nuper
emerserunt conquieuerint & quoadusque

illa dō uolente suas litteras inuitatorias ad te
dirigat. & hoc mihi optimū uidetur eē. &
pparēs tibi necessaria itineris & sustineas uerbū
eius. & post quod pietas dn̄i iusserit facias.
De conscriptione autē sententiarū de qua rogas
ti peccatis meis indulgere habes. quia ppt
instantes labores & itinera continua adhuc
pfecte conscriptū quod rogasti non habeā sed
cum inpleuero ad p̄sentiā dilectionis tuae trans
mittere curabo. De munerib; namq; & uesti
mentis quae misisti gratias agentes. dm̄ omni
potentē rogamus ut tibi p̄miū remunera
tionis aeternae cū angelis & archangelis in
alto caelorū culmine reponet. Obsecro igitur
p dm̄ sororē carissimam immo matrem ac
dominā dulcissimam ut adsidue pme orare
dignetur. quia ppeccatis meis multis tribu
lationib; fatigor. & multo maiore mentis
tribulatione & sollicitudine quam corporis
labore conturbor. fidem antiquā inter nos
numquā deficere sciās. Uale in xpo.

ITē epistola uuinfredi.

53 BEATISSIME UIRGINI IMMO DILECTISSIME
domine eadburge monasticae normulae
conuersationis emeritae. uuinfredus exiguus
in xpo ihu intimae caritatis salutē. Rogabas
me soror carissima ut admirandas uisiones de
illo rediuiuo qui nup in monasterio milburgae

abbatissę mortuus est. & reuixit. quae ei
ostensę sunt scribendo intimare & transmit
tere curare. quemadmodum istas ueneranda
abbatissa hildelida referente didici. modo
siquidem gratias omnipotenti deo reffero. quia
In hoc dilectionis tuae uoluntatem eo plenius
liquidiusq; deo patrocinium praestante Inple
re ualeo. quia ipse cum supradicto fratre
rediuiuo dum nuper de transmarinis partib;
ad istas peruenit regiones locutus sum. & ille
mihi stupendas uisiones quas extra corpus suum
raptus In spiritu uidit proprio exposuit sermone.
Dicebat quippe super uiolentis egritudinis
dolorem corporis grauedine subito exutum
fuisse. & simillimum esse conlatione. ueluti
si uidentis & uigilantis hominis oculi densis
simo tegmine uelentur. & subito auferatur
uelamen. & tunc perspicua sint omnia quae
antea non uisa & uelata & ignota fuerunt.
sic sibi abiecto terrenae uelamine carnis.
ante conspectum uniuersum collectum fuisse
mundum. ut cunctas terrarum partes & populos
& maria sub uno aspectu contueretur. & tam
magnae claritatis & splendoris angelos eum
egressum de corpore suscepisse. ut nullatenus
prae nimio splendore In eos aspicere potuisset. & qui
iucundis & consonis uocibus canebant. domine
ne in ira tua arguas me. neq; In furore tuo

corripias me. & subleuabant me dixit in aera
sursum. & in circuitu totius mundi ignem
ardentem uidebam. flammam inmense magni
tudinis anhelantem. & terribiliter ad superiora
ascendentem. non aliter pene quam ut sub uno
globo totius mundi machinam conplectentem.
nisi eam sanctus angelus inpresso signo sanctae crucis
xpi compesceret. quando enim in obuiam mina
cis flamme signum crucis xpi expresserat.
tunc flamma magna ex parte decrescens
resedit. & istius flammae terribili ardore
intollerabiliter torquebar. oculis maxime
ardentibus. & splendore fulgentium spirituum
uehementissime reuerberatis. Donec splen
dide uisionis angelus manus suae inpositione
caput meum quasi protegens tangebat. & me a lesi
one flammarum tutum reddidit. Praeterea
referebat illo in temporis spatio quo extra
corpus fuit. tam magnam animarum migrantium
de corpore multitudinem illuc ubi ipse fuit con
uenisse. quam totius humani generis in terris
non fuisse antea existimaret. Innumerabilem
quoque malignorum spirituum turbam. nec non & claris
simum chorum supernorum angelorum adfuisse
narrauit. & maximam inter se miserrimos spiritus &
sanctos angelos de animabus egredientibus de corpore
disputationem habuisse. demones accusando &
peccatorum pondus grauando. angelos uero rele

uando & excussando. & seipsu͂ audisse omnia flagitioru͂ suoru͂ ꝓpria peccata quę fecit aiu uentute sua. & ad confitendu͂ aut neglexit aut obliuioni tradidit. uel ad peccatu͂ ꝑtinere omnino nesciebat. ipsius ꝓpria uoce contra illu͂ clamitasse & eum durissime accussasse & specialiter unum quodq; uitium quasi ex sua ꝑsona inmedium se obtulisse dicendo. Quoddam ego su͂ cupiditas tua quę inlicita frequentissime & contraria pceptis di͂ concupisti. quodda͂ uero ego su͂ uana gloria qua te apud homines iactanter exaltasti. Aliud ego su͂ mendaciu͂ in quo mentiendo peccasti. Aliud ego su͂ otiosu͂ uerbu͂ quod inaniter locutus fuisti. Aliud ego uisus quo uidendo inlicita peccasti. Aliud ego contumacia & inoboedientia qua seniorib; spiritalib; inoboediens fuisti. Aliud ego torpor & desidia insco͂rum studioru͂ neglectu. Aliud ego uaga cogitatio & inutilis cura qua te supra modu͂ siue inecta siue extra eclesia͂ occupabas. Aliud ego somnolentia qua oppressus tarde ad consitendu͂ do͂ surrexisti. Aliud ego iter otiosum. Aliud ego su͂ neglegentia & incuria qua detentus erga studiu͂ diuinę lectionis incuriosus fuisti. & cętera his similia omnia quę indiebus uitę suę incarne conuersatus ꝑegit & confiteri neglexit. Multa quoque quę ad peccatu͂ ꝑtinere omnino ignorabat contra eu͂ cuncta terribiliter uociferabant. Similiter & maligni sp͂s in omnibus consonanter uitiis accussando &

Confessio

dulciter testificando & loca & tempora
nefandorum actuum memorantes eadem quę
peccata dixerunt conclamantes pbabant.
Vidit quoq; ibi hominem quendā cui iam in secu
lari habitu degens uulnus inflixit. quem adhuc
in hac uita sup ēē referebat ad testimoniū malorū
suorū adductū. cuius cruentatū & patens uulnus
& sanguis ipse propria uoce clamans. Inpperabat
& inputabat ei crudele effusi sanguinis crimen.
& sic cumulatis & computatis sceleribus antiqui
hostes adfirmabant eū reum peccatorē iuris
eorū & condicionis indubitanter fuisse.
E contra autē dixit excusantes me clamitaban
paruę uirtutes animę quas ego miser indigne
& inpfecte pegi. quędā dicit. ego sū oboedientia
quam senioribus spiritalibus exhibuit. Quędam.
ego sū ieiunium quo corpus suum contra desideriū
carnis pugnans castigauit. Alia. ego oratio pura
quam effundebat in conspectu dni. Alia ego obse
quium infirmorū qd clementer egrotantibus
exhibuit. Quędā ego sū psalmus quem pro otioso
sermone satis faciens dō cecinit. & sic unaqueq;
uirtus contra emulū suum peccatū excusando me
clamitabat. & hasilli inmense claritatis angelici
spūs magnificando defendentes me adfirmabant.
& istę uirtutes uniuersę ualde mactę & multo
maiores & excellentiores esse mihi uidebantur.
quā umquā uiribus meis digne pperfectę fuissent.

Inter ea referebat se quasi in inferiorib; in hoc mun
do uidisse igneos puteos horrendam eructan
tes flammam plurimos. & erumpente terra ter
ribilis flammā ignis uoltasse. & miserorū homi
nū sps̄ in similitudine nigrarum auium p flamā
plorantes & ululantes. & uerbis & uoce humana
stridentes. & lugentes ppria merita & presens
suppliciū. consedisse paululum herentes in margi
nibus puteorū. & iterū heulantes cecidisse in pu
theos; & unus ex angelis dixit. paruissima haec
requies indicat. quia omnipotens ds̄ in die futuri
iudicii his animabus refrigerium supplicii & re
quiem ppetuā praestaturus est. sub illis autē puteis
adhuc in inferioribus & in imo pfundo quasi in in
ferno inferiori audiuit horrendū & tremendum
& dictu difficilem gemitū & fletum lugentium
animarum; & dixit ei angelus; murmur & fle
tus quem in inferioribus audis. illarum est
animarum ad quas numquam pia miseratio
dn̄i perueniet. sed aeterna illas flamma sine fine
cruciabit. Uidit quoque mirae amoenitatis locū.
In quo pulcherrimorū hominū gloriosā multi
tudo miro laetabatur gaudio. qui eum inuitabant
ut ad eorū gaudia si ei licitū fuisset cum eis gaui
surus ueniret. & inde mirae dulcedinis flagran
tia ueniebat. quia beatorū alitus fuit ibi
congaudentiū spiritum. quem locum sci angeli
adfirmabant famosū esse di paradisum.

Necnon & igneū piceumque flumen bulliens &
ardens mire formidinis & teterrime uisionis
cernebat. sup quod lignū pontis uice positū erat.
ad quod scē glorioseque animę ab illo secedentes
conuentu pperabant. desiderio alterius ripe transire
cupientes. & quędam non titubantes constanter
transiebant. quędam uero labefacte de ligno
cadebant in tartareū flumen. & alię tingue
bantur pene quasi toto corpore mersę. Alię
autē ex parte quadā ueluti quedā usq; ad genua quę
dā usq; ad genua mediū. quędā uero usq; ad ascel
las. & tamen unaqueq; cadentiū multo clarior
speciosiorq; de flumine in alterā ascendebat ripam.
quā prius in piceū bulliens cecidiss& flumen. & unus
ex beatis angelis de illis cadentib; animab; dixit
hae sunt animę quę post exitū mortalis uitę
quibusdā leuibus uitiis non omnino ad purū aboli
tis. aliqua pia miserentis dī correctione indige
bant. ut dō digne offerantur. & citra illud flu
men speculatur muros fulgentes clarissimi splendo
ris. stupende longitudinis & altitudinis inmen
se. & scōs angelos dixisse. haec est enim illa
scā & inclita ciuitas cęlestis hierusalem. in qua
istę ppetualiter scē gaudebunt animę. Illas
itaq; animas & istius gloriose ciuitatis muros
ad quā post transitū fluminis festinabant. tam
magna inmensi luminis claritate & fulgore
splendentes esse dixit. ut reuerberatis oculorū

pupillis p nimio splendore. In eos nullatenus
aspicere potuisset. Narrauit quoque ad illū
conuentum inter alias uenisse cuiusdā hominis
animā qui in abbatis officio defunctus est quae
speciosa nimis & formosa esse uisa est. quā malig
ni sps rapientes contendebant sortis eorū &
condicionis fuisse. Respondit ergo unus ex cho
ro angelorū dicens ostendem uobis cito miserri
mi sps quia urae potestatis anima illa pbatur
non esse. & his dictis repente interuenit cohors
magna candidarū animarū quae dicebant seni
or & doctor nr fuit iste. & nos omnes suo magiste
rio lucratus est dō. & hoc pretio redemptus est & urī
iuris non esse dinoscitur. & quasi cū angelis contra
demones pugnā inirent. & adminiculo angelorū
eripientes illam animā de potestate malignorū
spūum liberauerunt. & cum increpans angelus
demones dixit. Scitote modo & intellegite qđ animā
istam sine iure rapuistis. & discedite miserrimi sps
in ignē aeternum. Cū uero hoc dixisset angelus.
ilico maligni sps leuauerunt fletū & ululatū mag
nū in momento & quasi in ictu oculi p nici uolatu
iactabant se in supradictos puteos ignis ardentis.
& post modicū interuallū emersi certantes in illo
conuentu iterū de animarū meritis disputabant.
& diuersorū merita hominū in hac uita com
morantiū dicebat se illo in tempore speculari
potuisse. & illos qui sceleribꝫ obnoxii n fuerunt

& qui sanctis uirtutibus freti propitium omnipotentem
deum habuisse noscebantur ab angelis semper tutos ac
defensos & eis caritate & propinquitate coniunctos
fuisse. illis uero qui nefandis criminibus & maculatae
uitae sordibus polluti fuerunt aduersarium spiritum
adsidue sociatum & semper ad scelera suadentem fuisse.
& quandocumque uerbo uel facto peccauerunt hoc iugi
ter quasi ad laetitiam & gaudium aliis nequissimis
spiritibus in medium proferens manifestauit.
& quando homo peccauit nequaquam malignus spiritus
sustinuit moram faciens exspectando donec iterum
peccaret. sed singillatim unumquodque uitium ad noti
tiam aliorum spirituum offerebat. & subito apud hominem
peccata suasit. & ilico apud demones perpetrata de
monstrauit. Interea narrauit se uidisse puellam
quandam in hac terrena uita molentem in mola. quae
uidit iuxta se iacentem alterius nouam colum sculptura
uariatam & pulchra ei uisa fuit. & furata est illam.
tunc quasi ingenti gaudio repleti quinque teterrimi
spiritus hoc furtum aliis in illo referebant conuentu.
testificantes illam furatricem & peccatricem fuisse.
Intulit quoque fratris cuiusdam qui paulo ante defunc
tus est animam tristem ibi uidebam. cui antea
ipse in infirmitate extatis sui ministraui & exequias
prebui. qui mihi moriens praecepit ut fratri illius
germano uerbis illius testificans demandarem.
ut ancillam quandam quam in potestate communi
ter possederunt pro anima eius manum mitteret.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

sed germanus eius auaritia impediente parti
tione ei non impleuit. & de hoc supradicta anima
palta suspiria accusans fratrē infidelē & increpans
grauiter querebatur. & similiter testatus est de
ceolredo rege mercionū quem illo tamen tēpore
quo haec uisa sunt in corpore fuisse ñ dubium est.
quē ut dixit uidebat angelico quodā umbraculo
contra impetum demoniorū quasi libri alicuius
magni extensione & suppositione defensum.
ipsi demones anhelando rogabant angelos. ut
ablata defensione illa ipsi pmitterentur crude
litatis eorū uoluntatem in eo exercere. & inputa
bant ei horribilem ac nefandā multitudinem
flagitiorū. & minantes dicebant illū sub durissimis
inferorum claustris claudendū & ibi peccatis pro
merentibus aeternis tormentis cruciandū ee.
Tunc angeli solito tristiores facti dicebant. p dolor.
quod homo peccator iste sem&ipsū plus defendere
non pmittit. & obius ppria merita nullū ei adiu
toriū possumus prebere. & auferebant suppositi
tutaminis defensionem. Tunc demones gauden
tes & exultantes de uniuersis mundi partib; con
gregati maiori multitudine quam omniū ani
mantium in saeculo fieri estimaret. diuersis eum
tormentis inaestimabiliter fatigantes lacera
bant. Tum demum beati angeli precipiebant ei
qui haec omnia extra corpus suū raptus spiritali
contemplatione uidit & audiuit. ut sine mora
ad propriū rediret corpus. & uniuersa quae illi
ostensa fuerunt credentib; & intentione diuina

Interrogantib; manifestare ñ dubitaret. Insultan
tibus autē narrare denegaret; Et ut cuidā muli
eri quae inde in longinqua regione habitabat eius
ꝑparata peccata pordine exponeret. Et ei intimaret
qđ omnipotentē dm̄ potuisset psatis factione reppica
aris sibi si uoluisset. Et ut cuidam pr̄bo nomine beggan
istas spiritales uisiones cunctas exponeret. Et postea
quemadmodū ab illo instructus fieret hominibus
pronuntiaret. propria quippe peccata quae illi ab
spiritib; inmundis imputata fuerunt confessa
supradicti presbiteri iudicio emendaret. Et ad in
diciū angelici praecepti pr̄bo testificari ē quiā per
plurimos annos zonam ferream circa lumbos
nullo hominū conscio amore dn̄i cogente habu
erat. proprium corpus dicebat se dum extra fue
rat tam ualde phorruisse. ut in omnibus illis uisi
onibus nihil tam odibile. nihil tam despectū nihil
tam durum foetorem euaporans. exceptis demo
nibus et igne fragrante uideret. quā pprīu corpus;
Et fr̄s eius conseruos quos intuitus ē exsequias corpo
ris sui clementer exhibere ideo phorruit. quia in
uisi corporis curam egerunt. Iussus tamen ab ange
lis primo diluculo redit ad corpus. qui primo galli
cinio exiebat de corpore; Rediuiuo autē in corpore
plena septimana nihil omnino corporalib; oculis
uidere potuit. sed oculi fisicis pleni frequenter san
guine stillauerunt; Et postea de presbitero relegi
oso et peccatrice muliere sicut ei ab angelis mani
festatū ē. ita illis psitentibus uerum ee pbauit;
subsequens autē et exitus scelerati regis exitus

quae de illo uisa fuerunt uera eẽ procul dubio pbauit.
Multa alia & his similia referebat sibi ostensa
fuisse quae de memoria labefacta p ordinẽ recorda
ri nullatenus potuiss&. & dicebat se post istas mi
rabiles uisiones tam tenacẽ memoriae ñ fuisse ut
ante fuerat. Haec autem quae te diligenter fla
gitante scripsi. qui tribus mecũ relegiosis & ualde
uenerabilib; fr̃ibus in commune audientibus
exposuit. qui mihi in hoc scripto adstipulatores
fideles testes eẽ dinoscuntur.

Uale uere uirgo uite. ut & uiuas angelicae.
rectorite & rumore regnes semp in a&here xpm.

Item epistola bonifatii archiepi

DILECTO FILIO DUDDO ABBATI. BONIFATIUS 64
qui & uuynfrithus seruus seruorum dĩ optabile
in xp̃o caritatis sal. Memorem te eẽ fili carme
desidero sapientis cuiusdam sententiae qui dixit.
serua antiquũ amicũ ut antiquae amicitiae quã
in pueritia iamolim coepimus & seruauimus
in senectute ñ obliuiscaris. sed recorderis patris
tui iam nunc decrepiti & membris omnibus ad
uiam uniuersae terrae uergentibus. & lic& parũ
doctus praeceptor fuissem. tamen tibi omnium
deuotissimus ut ipse testis es eẽ studui. illius
deuotionis memor. miserere iam senis germa
nici maris tempestatib; undiq; quassantibus
fatigati. hoc est ut orationib; ad dñm fusis me sub
leuare studeas. & in sacris scripturis adiuuare.
maxime in scõrum patrũ sp̃italib; tractatibus.
quia sp̃italis tractatus magister legentium

sacrum eloquiũ esse dinoscitur; Rogo ut mihi in
adiutoriũ diuinæ scientiæ partem tractatus
sup apostolũ paulũ quae mihi deest mittere dig
neris. Habeo enim sup duas epistolas tractatus.
id: ad romanos & ad corinth primã; similiter ut
quicquid in sacro scrutinio inueneris & mihi utile
ee arbitreris & me latere. uel scriptũ non habere
æstimes insinuare. sicut fidelis filius lic& rustico
patri. & rescripta beatitudinis tuę dirigere dignare.
& si tibi placuerit ut iusseris ambo inter nos ita
faciamus. Item quicquid tibi filius meus eaba prbr
gerulus litterarũ mearũ uerbo indicauerit de
matrimonio commatrũ quarũ filios in baptis
mo suscepimus. in scripturis quaere. unde iudi
c&ur capitale peccatũ ee apud romanos. & si
alicubi in scriptis ecclesiasticis de hoc peccato
disputatũ aliquid reperias. mihi manifestare
non dubites. ualere dilectionem beatitudinis
tuæ. & prosperis successibus proficere in xpo
optamus. ITEM EPISTOLA BONIFATII ARCHI EPI

65 VENERANDIS ET AMANDIS CARISSIMIS
sororibus leobgyuthe & dede. necnon & cu
nihilde. & omnibus in xpo diligendis sorori
bus uobis cohabitantibus. æternę caritatis sa
lutem. obsecro & pręcipio quasi filiabus caris
simis. quemadmodum uos iam incessanter fa
cere. & fecisse. & facturas ee confidimus.
ut uestris orationibus crebris dnm dep
cemini. ut liberemur iuxta dictum aposto
li ab inportunis & malis hominibus.

Non enim est omnium fides. & scitote quia
dm̄ laudamus. & tribulationes cordis nostri
dilatata est. ut dn̄s ds̄ qui est refugiū paupe
rū & spes humilium. de necessitatib; nostris
& detemptationib; huius saeculi nequam eripi
at nos. ut sermo dn̄i currat & clarifice&ur
gloriosum euangelium xp̄i. ut gratia dn̄i
in me uacua non sit. & quia ultimus & pessimus sū
omnium legatorū quos catholica & aposto
lica romana aecclesia ad praedicandum euan
gelium destinauit. ut omnino sine fructu
euangelii sterelis non moriar. & uacuus
filiorum & filiarum numero non reuertar.
ne de abscondito talento dn̄o ueniente reus ee̅
iudicer. nec peccatis exigentib; uice laboris
pro mercede ultionē infructuosi laboris
accipiam ab eo. qui misit me. multi enim
quod peius est quos oues in futuro iudicio ad
dexterā xp̄i ponendas fore censebam. uersa
uice pudidae & petulcae. & ad sinistrā statuen
dae capellae ee̅ dinoscunt. & pi&ate dn̄i p̄ca
mini. ut spū principali confirm& cor meū
ds̄. qui me indignū pastorem in populo
uocari uoluit. ut lupo ueniente more mer
cennarii non fugiam. sed exemplo boni pas
toris agnos pariter cum matribus aeccle
siam scilic& catholicam cum filiis & filia
bus suis. contra hereticos & scismaticos.
uel hypochritas. fideliter ac fiducialiter
defensare studeamus. praeterea quia.

dies mali sunt. nolite esse inprudentes. sed
intellegentes quae sit uoluntas dī. quamobrē
confortamini & state in fide. & uiriliter agite.
& confortamini. omnia ūra cum caritate
fiant. & iuxta euangelium in patientia ūra
possidebitis animas uestras. & recordamini
scōrum apostolorum & proph&arum q
multum laborauerunt in dnō. & ideo adepti
sunt praemia sempiterna. & iuxta psalmis
tam multae tribulationes iustorum. sed de his
omnibus liberauit eos. & iuxta euangeliū
qui autem perseuerauerit usque in finem hic
saluus erit. Itē epistola bonifatii archi epī

66 DILECTISSIMIS FILIIS GEPPĀ ET EOBAN
tatuuino & uuyigberto. & omnibus fra
trib; ac sororibus nostris. bonifacius ser
uus seruorum dī in xpō pure caritatis salt.
Notū sit caritati uestrae. & gratias agite dō.
quia cum prosperitate uenientes ad limina
beati p&ri principis apostolorum. gra
tanter nos cum gaudio apostolicus ponti
fex suscepit. & delegatione nostra l&a
responsa reddidit & consilium & praecep
tum dedit. ut iterum ad uos reuertamus.
& in certo labore persistamus. nunc autē
hic exspectantes sacerdotum concilium.
uel synodus consultum. adhuc ignora
mus quando hoc fieri faciat apostolicus
pontifex. sed eo finito dō uolente & uita co
mite ad uestrā p̄sentiam festinabimus.

hoc autem scientes nos cum fraterna caritate
& fidei unitate exspectate. alter alterius
onera portantes. & sic adimplebitis legem xp̄i.
& gaudium uestrum renouabitis. Uale & e
in xp̄o. & orate pro nobis.

Item epistola bonifatii archiepi 67

REUERENTISSIMAE AC DILECTISSIMAE SORORI
Eadbun abbatissae. Bonifacius exiguus
seruus seruorum dī in xp̄o optabilem cari
tatis salutem. Dn̄m omnipotentem retribu
torem & remuneratorem omnium bonorū
operū dep̄cor. ut tibi in caelestibus mansioni
bus & in aeternis tabernaculis omnium
beneficiorum tuorum quae mihi p̄stitisti
aeternalem mercedem & in supna curia bea
torum angelorum restituat. quia saepe
siue solamine librorū. siue uestimentorum
adiuuamine pi&as tua tristitiam meam con
solata est. sic & adhuc dep̄cor ut augeas
quod coepisti. id est ut mihi cum auro con
scribas epistolas domini mei sci petri apos
toli ad honorem & reuerentiā scārū scrip
turarum ante oculos carnalium in praedi
cando. & quia dicta eius qui me in hoc iter
direxit. Maxime semper in praesentia cupiā
habere. & ad scribendum hoc quod rogo
per eoban presbiterum destino. fac ergo
soror carissima de hac petitione nostra
sicut benignitas tua de cunctis praecibus
meis semp solebat. ut & hic opera tua

ad gloriam celestis patris aureis litteris ful
geant. Ualere te in xpo et scis uirtutibus ad meli
ora conscendenda proficere opto. Item epist bonifatii

68 CARISSIMO FILIO REGE BERHTO PRAE
fecto bonifacius seruus seruorum di in dno
aeternam salutem. dignitatis tuae clementiã
intimis obsecramus precibus. ut hunc missum littera
rum mearum romam p gentem propter
responsa ecclesiastica et orationũ causã per
uestros fines conseruatum transire permit
tatis. ut eum adiuuare in propriis necessi
tatibus dignemini sicut prioribus missis
nostris fecistis. quod mihi reuertentes referebant.
agite ergo de hac petitione ut merces uestra
coram dõ crescat et multiplicetur. uale in xpo;

Item epistola bonifatii archiepi

69 BONIFACIUS SERUUS SERUORUM DI DE
nehardo prbo in xpo salutem. mando tibi
carissime de praesente puero athalere silli
necessitas in sua causa contingat ut eum ad
iuuare studeas sicut ingenuum hominem.
et sic pro illo promittas amicis eius non quasi
per seruo. et ego sic conprobaui quia dispondi
sibi dispon et coniugem ut non timeat quod
seruus sit. uale in xpo. Item epistola bonifatii archiepi

70 UENERANDE XPI FAMULE ET CARITATE SIN
cerissima penitus continendae leobgythe.
bonifacius seruus seruorum di optabilem
in xpo salutem. Notum tuae sit scitatis dilec
tioni quia frater et conpbr noster nomine

tor lithat nobis referebat quod a te suis p̄cib, impe
trar& ut puellæ cuidā doctrinæ laborē sin' con
sensus licentiā tribuiss& tempore imperti aliquan
to; qua pp secundū qđ dilectio tua p suæ mercedis
augmemento de hac rē consultum putauerit. nr̄am
consentire & fauere uoluntatē Indubitanter
cognosce; uale In xp̄o. Ite epistola bugga

VENERANDO DĪ FAMULO ET PLURIMIS SPIRITA
lium carismatum ornamentis praedito bonifatio
siue uuynfritho dignissimo dī prb̄o. Buggā uilis
uernacula pp& uæ caritatis salutē. Notum sit
almitatis tuæ auctoritati quod gratias omnipo
tenti dō referre non desino. eo quod tibi sicut In scrip
tione beatitudinis tuæ agnoui multipliciter
misericordiam suam tribuit, ut te transeuntem
p ignotos pagos pijssime conduxit. Primum
pontificem gloriosæ sedis ad desideriū m̄tis tuæ
blandiendum Inclinauit. postea inimicū catho
licæ ecclesiæ rathbodum coram te consternit.
deinde p somniū t̄ m& ipsi reuelauit quod de
buisti manifeste messem dī metere. & congre
gare scārum animarum manipulos In hor
rea regni cælestis. idcirco eo magis confi
teor qđ nulla uari&as temporalium uicissi
tudinū statū m̄tis met Inclinare queat tā pro
posita caritatis tuæ custodia. sed ardentius uis
amoris In me calescit. dū p certo cognosco pa
rationū tuarū suffragia ad portū alicuius
quietis puenisse. ideo iterū humiliter moneo.

ut Intercessionum tuarum studia p mea paruitate dn̄o
offerre digneris. quatenus sua gratia me faciat
Incolumē cunctis uitę p̄fectionibus. simulq; sciat caritas
tua q̄d passiones martyrū quas p&isti tibi trans
mitti adhuc minime potui Impletrare. sed dū ualeā
faciā; & tu mi carissime dilege mea paruitati ad
consolationē q̄d p dulcissimas tuas litteras p̄misis
ti. idē congregationes aliquas scārū missarū scrip
turarū similiter deposco. ut scārū missarū oblatio
nes offerre digneris p anima mei ppinqui qui mihi
p̄ c&eris carus erat cui nomen. N. & p eundē portitorē
tibi transmitto nunc quinquaginta solidos. & palli
um altaris. quia maiora munuscula minime potui ad
ipisci. sed tamen hęc sunt cū maxima caritate direc
ta lic& sint parua In specie. uale In hoc seculo scē & in
caritate non ficta; epistola leobgitdię

7. DOMINO REUERENTISSIMO ET SUMMĘ DIGNITATIS
Infula p̄dito bonifatio atq; In xp̄o carissimo. & mihi
adfinitatis ppinquitate conexo. leobgytha ultima
leue iugū xp̄i portantiū famula. p enne sospitatis s̄lt.
Rogo tuā clemtiā ut memorare digneris prioris ami
citię quā iā dudū cū patre meo copulasti. cuius uocabu
lū ē dynne In occiduis regionib; qui nunc ante. uiii
annorū curriculū ab hac luce subtractus ē. ut p anima
illius p̄ces offerre dō n̄ renuęs. nec n̄ & matris meę
memoriam cōmendo tibi que cognominatur
aebbe quę tibi ut melius nosti consanguinitatis nexib;
copulatur. & adhuc laboriose uiuit & diu ualide ab
infirmitate obpressa ē. Ergo unica filia sum ambob;

parentibus meis. Et utinam liceret, sim indigna, ut merear te
in fratris locum accipere, quia in nullo hominum generis mei
tanta fiducia spei posita est mihi quanta in te. Hoc paruum
munusculum mittere curaui, non ut dignum esset tuae almitatis
aspectui, sed ut memoriam paruitatis meae retineas. Ne longa
locorum intercapedine obliuioni tradas, quin immo
uerae dilectionis ligatura reliquum nodetur in aeuum.
Hoc frater amande enixius efflagito, ut tuarum orationum
pelta muniar contra hostis occulti uenenata iacula. Illud
etiam precor, ut rusticitatem huius epistolae digneris emendare,
et mihi aliqua uerba tuae affabilitatis exempli gratia
transmittere non recusses, quae inhianter audire satago.
Istos autem subterscriptos uersiculos conponere nitebar
secundum poeticae traditionis disciplinam, non audacia confi
dens, sed gracilis ingenioli rudimenta exercitare cupiens,
et tuo auxilio indigens. Istam artem ab Eadburge magis
terio didici, quae indesinenter legem diuinam rimare non cessat.
Uale uiuens aeuo longiore, uita feliciore, interpellans pro me.
In regno patris semper qui lumine fulget,
Qua iugiter flagrans sic regnat gloria Christi,
Inlesum seruet semper te iure perenni. ITEM EPIST. CENE.
VENERANDO PONTIFICI BONIFACIO XPI AMATORI CENE 73
indigna serua. Iam fateor tibi carissime, quia licet te corpo
ralibus oculis raro intuear, quod te tamen spiritalibus cordis
luminibus iugiter aspicere non cesso. Et haec parua munuscula
magis indicia caritatis sunt quam ut tuae sanctitati digna
sint. Et hoc tibi notum facio, quod usque ad finem uitae meae te
semper in meis orationibus recordor. Et te rogo per creditam
amicitiam ut me et paruitati fidelissimus sis, sicut in te credo.

& ut mihi (me) in tuis orationib; adiuues ut ds omnipotens
uitā meā secundū suā uoluntatē disponat. & rogo ut si
umquā aliquis tuorū ad hanc puinciā ueniat ut meā paup
tatē in te pellat & si in aliqua re uel carnalis cōmodi t spiritalis
ammiculi tibi (te) uel aliquē tuorū possi adiuuare ut mihi
indic&. & ego ad magnā salt animę meę credo ut secundū
uires meas imperiū tuū atq; iussionē adimpleam.
Uale semper in dō. Itē epistola eangythę

74 BENEDICTO IN DO IN FIDE AC DILECTIONE UENERABILI
uuinfritho cognomento bonifatio presbiteratus
priuilegio pdito & uirginalis castimoniæ floribus
uelut liliorū sertis coronato necnō doctrinę scientia eru
dito eangyth indigna ancilla ancillarū dī & nomine
abbatissę sine merito functa & unica filia ethaburg
cognomto buggæ in scā trinitate aetnā salt. Adrefe
rendas gratias amplitudinis & dilectionis quas transmarinis
litteris p gerulus cedarū pi&atis tuæ transmisisti.
nullus oris nri sufficit sermo gratulandū ē si uera laus
ē qua laudati sum; timendū ē ualde ne magis uitupera
tio sit n merita laus quā laudatio. Amantissime fr
spiritalis magisquā carnalis & spiritaliū gratiarum
munificentia magnificatus tibi soli indicare uolum
& ds solus testis ē nob quas cernis inlitas lacrimis.
qd multis miseriarū molib; uelut grauissima sarcina
aut pssura pmite depssim (se) & secularium rerū tumultib;
taquā spumosi maris uortices uerrant & uelut undarū
cumulos conlisas saxis qnd uentorū uiolentia & pcella
rū tempestates seuissime in ormem euripū inpellunt.
& cymbarū carinæ sursū inmutatæ & malis nauis deorsū

duratur. haut secus animarum nostrarum naviculae magnis
misseriarum machinis. et multifaria calamitatum quan
titate quatiantur. et velud veritatis voce de evangelica
domo dicitur. descendit pluvia venerunt flumina flaverunt
venti et inpegerunt in domum illam et reliqua. Igitur primum
omnium ponitur et super omnia alia quae illa exterius ac
cedunt memorata innumerabilium concatenatio
criminum. et nullius boni plena et perfecta fiducia et non
tantum recordatio animarum nostrarum sed quod difficili
us est et multo gravius quod tum universarum commissarum animarum
promiscui sexus et aetatis et multorum in mentibus et diversis moribus
deserviuntur. et postea ante sublime tribunal Christi rationem
redditur. non solum pro manifestis peccatis gestorum sive dic
torum. sed simul pro occultis cogitationibus quae homines la
tent deo tantum teste et cum simplici acie adversus duplicem et cum
x. milibus adversus. xx. milia duellum ducitur. et additis an
imabus nostris. additur interea domesticae rei difficultas. et dis
putatio diversarum discordiarum quas seminat omnium bono
rum invisor. qui rancida corda mirorum inficit malitia
et inter omnes homines spargit. Maxime per monasticos
et monachorum contubernia. et scit quod potentes potenter tormenta
patiuntur. Augetur praeterea paupertas et penuria rerum temporalium.
et angustia cespitis ruris nostri. et infestatio regalis quae
accusamur apud eum ab illis nobis quibus invidetur ut quidam sapiens
ait. fascinatio et invidia obscurat multa bona. Similiter
servitium regis et reginae episcopi et praefecti et potestatum
et comitum quae omnia enumerare longum est. et facilius pos
sunt mente tractari quam sermone. additur his omnibus
miserius amisio amicorum et contribulium caterva pro
pinquorum et consanguineorum turba. non habemus filium

neq; fratrē patrē aut patruū nisi tantū unicā filiam.
penitus destitutā omnib; caris in hoc seculo p̄t̄ unā tantū
sororē ei. & matrē ualde uetulā & filiū fratris eorū
& illū ualde infelicē pp̄ ipsius m̄tis & q̄ rex n̄r ei gentē
multā exosā hab& & nullus ē alius qui n̄r sit necessarius.
sed diuersis casib; transtulit illos d̄s. alii obier̄t in patrio
solo. & corpora eorū in terræ pulueres qualentere quiescunt.
iterū resurrectura in die necessitatis qn̄d herilis tuba
concrepat. & humanū genus atris tubis emergerit ra
tionē redditurā. & sp̄s eorū angelicis ulnis euecti regna
turi cū xp̄o. ubi omnis dolor defici& & inuidia facescit.
& fugi& dolor & gemitus a facie scōrū. Alii patria lit
tora reliquer̄t & equoreis cāpis se crediderunt & scōrū
p&iuere apostolorū limina p&ri & pauli & multorū mar
tyrū uirginū atq; confessorū quorū numerū & nomina
d̄s scit. Pro his omnib; & huiuscemodi causis que uix uno die
enumerari possunt. quamuis uid̄r sextilis aut quintilis tēpora
p̄celerit aestatis tedebit nos uitæ n̄ræ & pene nob̄ p̄essū est
uiuere. Omnis homo in sua causa deficiens & in suis con
siliis diffidens. querit sibi amicū fidelē in cuius conciliis con
fidat qui in suis diffid& & talē fiduciā habeat in illo ut
omne secr&ū sui pectoris pand& & aperiat & uid̄r quid
dulcius ē quā habeas illū cū quo omnia possis loqui ut tecū.
& ideo plus dūtaxat omnib; miseriarū necessitatibus
que lacimoso sermone enumerabim; nob̄ necessariū fuit
ut quereremus amicū fidelē & talē in quē confidamus melius
quā in nosm& ipsis q̄ dolores n̄ros & miserias & paupertates
suas deputar& & conpatiens nob̄ fuiss& & consolaret nos &
sustentar& eloquiis suis & saluberrimis sermonib; subleua
r&. Diu quæsiuim; & confidim; q̄ inuenim; in te illū ami

cū quae cupim(vi)⁊ & optauim⁊ & sperauimus & si nob ds dedissꝫ ut p an
gelū suū sic am(b)bacū pph&a cū prandiis in lacū leonū ad danielē
uatē misit & p(lu)l(up)ū unū de septē diaconib; ad eunichū in illas t̄ras
& in illā pegrinationē possim(e)⁊ puenire ubi habitas & si liceret &
nob uiua uerba ex ore tuo audire. quā dulcia faucib; meis elo
quia tua dnē. sup mel & fauū ori nr̄o. sed q(a) hoc nr̄is meritis n̄
meruim⁊; sed longo interuallo t̄rae marisq; & multarū puinci
arū t̄minis diuid(a)mur. tam̄ p hac fiducia supramemorata.
Notū tibi facere uolumus frat̄ bonifacius q(a) multū tēporis
fluxit ex quo desideriū habuim⁊; sic plurimi ex necessariis
nr̄is & cognatis siue alienis. dominā quandā orbis romā
p&ere. & ibi peccatorū nr̄orū ueniā impetrare. sic alii
multi fecer̄t & adhuc faciunt. & ego maxime quę ablata
puectior sū. & multa plura in uita mea cōmisi & pp&ra
ui & huius meae uoluntatis atq; ppositi mihi conscia fuit
uuale abbatissa quondā mea & mat̄ spiritalis & unica filia.
Adhuc in annis iuuenilib; fuit. & huius rei desideriū querere
nesciuit. sed scim⁊ qđ multi sr̄ qui hanc uoluntatē uitupera(n)t.
& hunc amorē derogant & eorū sententiā his adstipulatio
nib; adfirmant qđ canones synodales pcipiant ut unusquisq;
in eo loco ubi constitutus fuerit & ibi uotū suū uouerit ibi
maneat & ibi dō reddat uota sua. sed q(a) uniuersi diuersa
uoluntate uiuimus. & nob incerta res (est) & occulta dī iudicia
sic ait pph&a. Iustitia tua sic montes dī & iudicia tua
abyssus multa. & eius secr&a uoluntas & dispensatio
in hac re nobis ualde occulta est. Pro his ergo incertis
& occultis ambę supplices atq; pstratis uultib; flagi
tamus ut sis nob aaron id ē mons fortitudinis. orati
onū(q;) tuarū nos suffragio fulc(i)as. & dirigas turibulū depr̄
cationū tuarū sic incensū in conspectu diuinitatis & eleua

tio manuum tuarum conparet sacrificio vespertino. uere enim
confidimus in deum et ei clementiam exoramus ut per supplicatio
nem oris tui et orationes medullatas ostendat nobis pre
quod pro futurum et utile iudicaverit sive in patrio solo vi
vere vel in peregrinatione exulare. similiter postulamus
pietate tua ut tua rescripta transpontanis dirigere
digneris et respondeas his quibus in his fartis carexa
mus rustico stilo et inpolito sermone. quoniam multam fidu
ciam habemus apud eos qui in facie gloriantur
et non in corde. de tua fide et caritate in deum et dilec
tione in proximum et illum fratrem supra memoratum
sive nomine necessarium amicum nostrum denewal
dum si deus disponat vel decreverit ut dirigat viam ei
in illas partes terrae et peregrinatione illa in qua
habitas tu illum caritate et dilectione suscipias. et
si voluntas ei vel desiderium flagitat cum tua be
nedictione et gratia et eulogia dirigere digne
ris ad venerabilem fratrem nomine berhtheri
presbyteratus gratia decoratum et confessionis ti
tulo notatum qui diu incoluit illam peregrinationem.
Vale frater spiritalis fidelissime atque aman
tissime et sincera et pura dilectione dilectus
et prosperis successibus polle in domino dilecto. Ami
cus diu queritur vix invenitur difficile ser
vatur. ora pro nobis ut non noceant nobis noxarum cri
mina amara. item epistola aethilberti regis ad

DOMINO BEATISSIMO ET PONTIFICALI INFULA
75 merito decorato archiepiscopo uuynfritho cognomi
to bonifatio aethilbertus rex cantiae in domino domi
norum salutem. Ante paucos namque annos uene-

rabilis abbatissa bugge postquā romanę ur-
bis loca sacratissima orationis uidelic& obtentu
adierat. & exinde huc rursus remeando ad pro
priū puenit patriā & ad monasteriū sci moni
aliū feminarū quod antea sub iure ecclesiastico
bene regebat. statim cū uenisse rogatus ad
eius conloquiū. Inter alia desiderabilia haec uel
maxime auditui nr̄o inculcare curauit. quod
dedisses ei licentiā familiariter loqui de rebus
scilic& sibi necessariis apud tuam affabilem a
mabilemque scitatē. Dū ambo uidelic& romę
estis & limina beatorū apostolorū frequenter
uisitando triuere n̄ presedistis. deinde continuo
intulit quia diligent paternitatē tuā similit
pro me supplex precibus obnixis conpellare cura
r&. utpote consanguinitate ppinquitatis nrę ad
monitat. quatenus sicut illa meruit presens tuis
salutaribus inbui pceptis & orationū tuarū bene-
dictione confirmari. ita & ego quoque quam-
uis absens & ignotus corporali presentia tam
in spū presens. hoc eodē munere mihi necessa
rio a tua solita beneficentia ditarer. cumq;
te hoc facturū promisisse indubitata fide
dicer&. uere fateor quod non facile uerbis ex-
plicare ualeo. quantum gaudii quantiq; con
solationis ex hoc habuerim. eoq; multo magis
ut assol& exhilaratus sū quod ex inopinata spes
subito tā pciosa dona ptulit. quocirca & tale mi
hi omnino ac conueniens esse uid&ur.
ut p fulgidā longe lateq; beatitudinē tuā

amicalium litterarum lectione seu fidelium legatorum
allegatione alloquar. quod quidem alio quolibet
in tempore melius efficatiusque adimplere me posse
non arbitror quam modo nunc cum sunt excellentiae
uestrae uiri religiosi qui a uobis huc in brittaniam ut
potte prudentes et fideles legatarii transmissi sunt
et nunc uidelicet ad uisionis uestrae placidam presentiam
deo adiuuante quantotius optant peruenire. unde
igitur mihi optime placuit. hunc presentem portito
rem litterarum istarum nomine Etheldun religio
nis scilicet habitu manachum. cum predictis uiris
hominibus quasi cautiore et tutiore cursu ad uos di
rigere. ac per eum haec salutaria caritati uestrae seu pre
catoria scripta porrigere. per que nos primo
declarantes omnes in commune omnipotenti deo
gratias uberiores rependere. qui tantam in uos mi
sericordiae suae gratiam contulit. ut innumerosam
multitudinem gentilium idolatriae uel uastissimo er
rore miserabiliter deceptam. ad christianae fidei normam
predicationis uestrae uerbo et labore conuertit.
unde plurima adhuc auxiliante domino speramus
et optamus certi quia qui per uos coepit operari maiora
perficere de die in diem non desinit. per hunc quoque
baiulum harum apicum reuerentiae uestrae direxit
deuotio mea. Magna cum caritate nonnulla
munuscula. id est caucum argenteum intus deaura
tum pensantem libras tres et semis et duo repte. et haec
xenia uobis non ea intentione neque occasione
direximus. ut terrestre lucrum aliquod aut retri
butionem quampiam temporalem per recipere

desideramine, sed multo magis genuflectens quod multo
magis necessarium est totis uisceribus efflagitans
mentis. ut quo dies mali sunt. et multiplicantur cotidie
uariae et inprouisae perturbationes in hoc saecu
lo scandalis pleno multis nos ac crebris orati
onum tuarum suffragiis adiuuare digneris. et ad hoc
ipsum agendum alios quoscumque iubendo uel suggerendo
possit prouocare auctoritatis tuae ueneranda dilec
tio semper sit inuaci memoria plena tamdum
adiuxisse me in hac mortali carne audias. quam et iam
post obitum meum sic tecum promerear habere superstitem.
his itaque breuiter summatimque prelibatis unam rem
preterea a uobis desidero mihi exhiberi quam uobis
adquirere ualde difficile esse iuxta quod mihi
indicatum est nullatenus reor. hoc est duos falcones quo
rum ars et artis audacia sit grues uelle libenter captan
do arripere et arripiendo consternere solo ob hanc
etenim causam de harum adquisitione et transmittarum
ad nos auium uos rogamus, quia uidelicet perpauci
huius generis accipitres in nostris regionibus hoc est
in cantia repperiuntur qui tam bonos producant foetus
et ad supradictam artem animo agiles ac bellicosi
educantur et edomantur ac doceantur. postremo autem
in fine epistolae precor ut ad scribenti mihi re
scribas et litteris tuis mihi manifestare digneris
ut ea que tibi direxi bene sint reddita.. orantem pro
nobis beatitudinem tuam longeuam diuina pietas
faciat. Item epistola torthelmi episcopi 76

DOMINO MEO DULCISSIMO ET SINCERISSIMO CA
RITATIS cultu et per caput dei gratia copioso semperque

In x̄p̄o pastoralis curæ regimina gubernante boni
fatio qui & uuynfrithus archiepiscopo. torhthel
mus episcopus seruus seruorū dī in dn̄o salutē. desi
derabiles litteras excellentiæ ur̄æ suscepimus. quas
relegentes cognouimus tuā piissimā deuotionē
feruentissimumque amorē quē habes pp beatā uitā.
ut lege extra dn̄i p̄cepte meditaris die ac nocte adsi
dē catholicā atq; apostolicā p uitæ animæ redemp
tione corda paganorū saxonū conuerti. quis
enim audiens hæc suauia non lætetur. quis non
exult& & gaudeat in his operib; quod gens nr̄a x̄p̄o
omnipotenti dō credat. pergerulū uero apicū
tuorū modicū tibi munusculū sed magni affectus
pignus transmitto. simul & indicans q omnia quæ a
paruitate nr̄a p̄ære dignatus es libentissime sus
cepim; hoc ē quod in sacris missarū celebrat op
tantes & obnixe deprecantes nr̄æ fragilitatis
conscii. hoc idem a ur̄a parte quanto meritis
excellentiores estis. tanto circa nos perfecti
us obseruari. festin& igitur ur̄a celsitudo
uti nouum x̄p̄o populum coaceruare & dedi
care. profecto enim hab&is protectorē
humani generis redemptorem dn̄m nr̄m
ihm x̄p̄m. fraterno itaque affectu sa
lutantes uestram excellentiam. & diui
nam deprecamur iugiter clementiam.
quę uos uestrosque omnes in om
nibus operibus auxiliare (adiuuare) dign&ur ut
cum x̄p̄o in futuro regn&is seculo.

tion epistola sigi . . di 77

Reuerentissimo psuli & piae paternitatis
prerogatiua deuulgando archi epo bon.
sigebaldus lic& Indignus & ultimus fa
mulorum di famulus optabilem In dno
salutem. Primitus submixis precibus acsi
progeniculans flexis poplitabus. ut Indulge
as obsecro p&itionem meam quam rogauite
per tuum ptrm nomine bobo. idest ut tibi
Indicaret meam p&itionem & desiderium. id est
ut tu meus esses eps cum meo epo danielo. pro
tua clementia hoc mihi cendebas. si ita fecis
s& sicut eum rogaui. putabam a te domi
nem aliquem consolationis sermonem
uenire ad me. Notum sit tibi quia ex eo tem
pore nomen tuum adscriptum habuisse
cum missarum sollemnia celebrarem.
simul cum nominibus episcoporum nos
trorum. & modo non cesso quamdiu subsis
tam. & si superuixero tibi. cum nomine pa
tris nri ercnuualdi epi tuum adscribo
nomen. & hoc tibi Intimare curabo quod
hoc scribens non quia de merito mei
peccatoris confidens sim. sed de misericor
dia di & spe tua quam habes In dno. ideo
deprecor ut tecum memoria mei secun
dum paruitatem meam & in psenti & in
futuro persistat. Uale In xpo.

istola . . elbuualdi 78

Domino gloriosissimo & cum omni hono
ris affectu uenerantissimo bonifatio
archiepiscopo elbuualdus qui est anglo
rum deo donante regia potestate fretur.
Simul & tota abbatum cum omni congre
gatione seruorum dei in nostra prouin
cia altithronum pro ecclesiarum in
colomitate die noctuque precibus pul
santem in deo remuneratore omnium
salutem. In primis itaque scire te uolumus
o dilectissime. quod gratanter accipi
mus nostram paruitatem uestris sanctis ora
tionibus commendatam. ut sicut uestra
benignitas de missarum sollemnitatibus
& orationum assiduitatibus deo instigante
dictauit. ita quoque nostra mediocritas
deuota mente implere conatur. Memo
riaque nominis uestri in septenis monas
teriorum nostrorum sinaxis perpetua
lege censeri debet. quia in septenario nume
ro perfectio saepe designatur. his itaque
bene compositis. & deo adiuuante de anima
rum regulis rite compositis. & de interio
ris hominis habitu apte condictis. Exteri
ora terrenaeque substantiae amminicula
quae sub nostra potestate deo largiente redacta
sunt. sub uestrae uoluntatis arbitrio contine
re uolumus. Ita tamen ut orationum nos
trarum adiutoria per beniuolentiam

almitatis uestrae in aecclesiis di frequentare
faciatis. & sicut te pastorem in populo suo prae
destinatio di fieri uoluit. ita & nos patronum
te sentire satagemus. nomina quoque defunc
torum & uiam uniuersalem ingredientium
prout oportunitas anni exigerit ex utraq;
parte adducemur. Quatenus ut ds deorum
& dns dominantium qui uos in episcopatus
regimen ponere uoluit. Suam plebem ad
indiuiduae trinitatis agnitionem. & unita
tis substantiam per uos adducere dign&ur.
uiuite felicibus finem clausuri calcibus.
praeterea opussime pater tibi in ti mandu
curemus ut gerulum praesentium littera
rum deuota mente a nobis transmissum
scias. & sicut fidelem tibi esse comperimus.
ita & eum tu ueridicum in omnibus no
bis inuenies. Karitatis lacertis amplec 79
tendo unico immo spitali germanitate
copulando fri summi pontificatus infula pdito
ecbto archiepo. bonifatius exiguus epr
legatus germanicus catholicae & apostolicae
ecclae florentem in xpo inextricabilis

DONA AC LIBELLOS DULCISSIMAE BEATITUDINIS cari
urae a uobis directa gratanti animo gau ta
denter suscepimus. suspensis ad ethera palmis. tis
supernum regem obsecrauimus. ut uobis sal
in superna angelorum curia florentia
mercedis pmia restituat. modo autem

scitatis uestrae clementiam. Intimis postu
lamus precibus. ut pro nobis laborantib;
& periclitantibus pietas., uestra exorare
dign&ur. Quia grandis nobis necessi
tas In min&. iustorum adiuuamina
exp&ere. quia scriptum est. multum ua
l& deprecatio iusti assidua. enarrare
autem omnia mala quae nos extrinsecus
& intrinsecus patimur. epistolaris bre
uitas prohib&. Modo enim Inhianter de
siderantes flagitamus. ut nobis ad gaudiū
memoris nri. Eo modo quo & ante iam
fecistis aliquam particulam. uel scintillā
de candella aecclesię quam Inluxit
sps scs In regionibus prouinciae uestrae
nobis destinare curetis. id est ut de tractati
bus quos spiritalis presbiter & inuestigator
scarum scripturarum beda referando
conposuit. partem qualemcumque trans
mittere dignemini. maxime autem si fore
possit quod nobis predicantibus habile &
manuale & utillimum esse ui d&ur super
lectionarium anniuersarium & prouer
bia salomonis. quia commentarios sup
illa eum condidisse audiuimus. Interea
maxima nos cogit necessitas uestri
consilii iudicium Inquirere. Nam dum
Inuenero presbiterum iam ante multa
tempora lapsum In fornicationem post

penitentiam in officium gradus sui a
francis iterum restitutus est. & nunc
habitans in latissimo pago fidelium. sed
errantium populorum sine aliis sacerdo
tibus solus ministrat baptismum. & solen
nia missarum celebrans. Modo autem
si talem secundum iustissimos canones ab
stulero. morientur sine sacro regenera
tionis fonte infantes propter raritatem
sacerdotum. si meliorem ad restaurandum
prioris lapsum non habuero. Iudicate ergo
inter me & inter populum erroneum utrum
melius sit uel saltim minus malum. utrum
talis ministerium sci altaris impleat.
An ut pagana moriatur multitudo po
puli. quia castiorem ministrum adquirere
nequiuerit. uel si inter multitudinem sa
cerdotum inuenero in eodem peccamine
lapsum. & iterum per penitentiam priori
gradui restitutum. De quo omnis mul
titudo sacerdotum & populorum bonę
opinionis confidentiam habuerunt. & si
ille modo degradatus fuerit secretumque
peccatum reuelatum fuerit. & scandaliza
tur multitudo plebium. & per scandalum
plurimę peribunt animę & detesta
tio erit maxima sacerdotum. & diffiden
tia ministrorum aecclesiae. ut omnes
perfidos nulli credentes despectui habeant.

quam obrem audacter presumsimus (p) patien
ter & consentientes illum in ministerio diui
no persistere existimantes leuius esse dubium
unius hominis periculum & laudatiam quā
ruinam & perditionem animarum pene to
tius populi. de istis autem uniuersis quid mihi
sustinendum sit necessitate cogente scan
dala uitandi quid ue refutandum scīm
consilium uestrum perscripta uidere &
audire omnino desidero. praeterea
celsitudini uestrae uice osculi duas uini cu
pellas per hunc portitorem litterarum
transmissimus petentes ut caritatis inter
nos precibus nostris in delectum diem cum
fratribus uestris faciatis. obsecramus igitur
ut de istis petitionibus nostris (satis) faciatis ut
mercedis uestrae praemia in celorum culmi
ne clarescant. bonifatius seruus seruo
80 dī gratia xpi eps carissimo consacerdoti
fulredo prb̄ perennē in xpo caritatis sat

FRATERNE DILECTIONIS TUAE SPIRITALEM
amicitiam quam sepe in necessitatibus meis
pro dī intuitu mecum fecisti. Dignas grati
as quantas meruisti persoluere non possum.
sed dn̄m omnipotentem deprecor ut tibi in alto
celorum culmine (mer) ṗcedis p̄mia in gaudio
angelorum aeternaliter retribuat. Nunc
autem in xpī nomine deprecor ut quod bono
initio cepisti cum bono dī fine (perficias) precipias

Id est ut meo uerbo gloriosum & amabilē
regem nostrum pippinum salutaueris. & illi
magnas gratias referas de omnibus pi&a-
tis operibus qui mecum fecit. & ut illi referas.
quod mihi & amicis meis similis ee uid&ur.
uid&ur ut uitam istam temporalem & cursum
dierum meorum per istas infirmitates cito de-
beam finire. Propterea deprecor celsitudinē
regis nri pro nomine xpi filii di ut mihi nunc
uiuenti indicare & mandare dign&ur circa
discipulos meos qualem sibi mercem de postea de illis
facere uoluerit. Sunt enim pene omnes peregri-
ni quidam presbiteri per multa loca ad mi-
nisterium ecclesiae & populorum constituti.
quidam sunt monachi per cellulas nostras.
& infantes ad legentes das litteras ordinati sunt.
& aliqui seniores qui longo tempore mecum
uiuentes laborauerunt & me adiuuabant.
De his omnibus sollicitus sum ut post obitum
meum non disperdantur. sed ut habeant mer-
cedis urae consilium & patrocinium celsitudi-
nis urae. & non sint dispersi sicut oues non ha-
bentes pastorem. & populi prope marcam
paganorum non perdant legem xpi. Prop-
terea almitatis urae clementiam diligenter
in di nomine deprecor. ut filiolum meum &
corepiscopum lullum. si ds uoluerit. & si cle-
mentiae urae placeat in hoc ministerium
populorum & ecclesiarum conponere

& construere faciatis praedicatorem &
doctorem presbiterorum & populorum.
& spero si ds uoluerit quod In illo habeant
prbi magistrum. & monachi regularem
doctorem. & populi xpiani fidelem prae
dicatorem & pastorem. propterea hoc maxi
me autē fieri p&o. Quia prbi mei prope
marcam paganorum pauperculam uitā
habeant. panem ad manducandum adqui
rere possunt. sed uestimenta Inuenire ibi
non possunt. nisi aliunde consilium & adiu
torem habeant. ut sustinere & pdurare
In illis locis ad ministerium populi possint.
Eodemmodo sicut ego illos adiuuaui. & si pi
&as xpi hoc uobis Inspirauerit & hoc quod
p&o consentire & facere uolueritis. per hos
missos meos presentes aut per litteras pieta
tis urae hoc mihi mandare & indicare
dignemini. ut eo laetior In mercede ura uel
uiuam uel moriar. Domino meo deside
81 rantissimo et in lucerna [illegible] studio desidera
tissimo eruditissimo bonifatio pontifi
catus infula praedito [illegible] famulus [illegible] pie
tatis emolumentum amabile deuotionis [illegible]
Sacra scriptura admonetur. ne sine con
silio Inconsulte aliquid agamus. sicut
scriptum est. omnia cum consilio fac&
cet. ideoque fo re ratum aestimans rusti
citatis meae litteras sagacitatis urae celsi

tudini [illegible] dirigere. his quae occassio
nem petitionis quin p&itionis meae desi
derium intimare. quatenus utris que per
spectis. prouidus preceptor meus decernat
quod sibi optimum uideatur. famuloque suo
suae uoluntatis nutum placidus indic& cui
subnixus libenter obtemperem. fateor itaque
tibi magistrorum carissime. postquam
urae scitatis licentia lectionis scrutandique
causa siquid tamen ingenioli mei parua scin
tilla intellegere uel inuestigare ual& boni
tatis urae mercedi primitus post dm inputo
thuringiam perrexi. Diligentiam di
lectioni adhibere tam studiose me non
posse quam indiguis se sciebam. duabus quip
pe causis resistentibus oculorum scilic& ca
ligine. & capitis dolore. tertioque in uisce
ribus uitio praecipue. id est torpore men
tis. idcirco paulo diutius manere mihi pa
ternitas ura hic concedat. ut qui iuxta
apostolum siticulosum filium urm lacte
potas tis. nec adhuc solido panis esui su&ū
oportuno tempore seruitutis urae ad offi
cium larga xpi clementia praeeunte. &
uris orationibus intercedentibus robusti
orem recipiatis. si uero aliud discretioni
urae placuerit. si ille uires dederit cui nihil in
finita secula addere t adimere ualebant.
ipso quo iubebitis tempore promptus redibo.

Interea per misericordiam [illegible] di ob
secro cuius totus orbis terrarum plenus e.
uelut flexis genibus accurbato poblite
supplex sublimitatis uestre uestigia am-
plectens ut pro meis innumeris facinoru
criminibus apud misericordem & iustum
iudicem intercedere dignemini nec tamen
ex hoc serenitatis uestrae gratiam perturbe.
cum ihs noster gloria celi salusque mundi
cui cuncta patent & quem occulta non la
tent imperat dicens. p&ite & dabitur uobis.
&rt. quia nec tam uentosae temeritatis
tiphum mihi subripere posse quam reme-
dium salutis arbitror inuenire dum & ipse
me aegrotum agnosco & medicum quaero.
hos tibi uersiculos pater amande subter
scriptos correctionis causa direxi cupiens
industriae uestrae scripta promereri qua
tenus erroris mei anfractus ex ipsis certis
82 cognoscam;. abbati sco utroq. amico iu[illegible]
ac merito honorando diuine scientiae
[illegible] gratia repleto uuinfrid[illegible]
[illegible] ultima discipulorum studiis [illegible]

Karitatis tuae culpam fateor. Astdu
per interiorem hominem gustaui quasi
quiddam mellitae dulcedinis meis uiscerib;
hic sapor insid&. & lic& interim ut nancta
sum abspectu corporali uisualiter defrau
data sim sororis tamen semper amplexibus

collum tuum constrinxero. quamobrem miam ande iam olim frater nunc autem ambo pariter in domino dominorum abba atque frater appellaris. quia postquam a me separauit amara mors & crudelis illum quem supra omnes alios amare consueueram germanum meum Osheren tempore ceteris omnibus masculini sexus caritatis amore preferebam. & ne diutius uarie uerba protelem. non uoluitur dies neque nox elabitur ulla sine memoria magisterii tui. idcirco crede mihi docte ste quia te summo conplector amore. & de te confido quod numquam in memoriis illius amicitiae quam cum fratre meo te certum fuit habere. ego autem licet scientia tardior meritis uilior illo sim. tamen erga tue caritatis obsequium dispar non sum. & quamuis temporum series occius currendo decrescerit meroris tamen numquam me nebula atra deseruit. sed maiora spatia temporis maiorum mihi addiderunt lucra iniuriarum. ut scriptum est. amor hominis deducit dolorem. amor autem xpi inluminat cor. & postquam mihi simul carissima soror uuethburg quasi inflicto uulnere iteratoque dolore subito ab oculis euanuit cum que adoleuit cumqua adoraui idem nutricum sinus una mater ambobus in domino & dereliquit ihm testor ubique dolor. ubique pauor. ubique

mortis. Imago mallui mori sisic d(e)o auspice cui arcana non latent placuiss& uel tarda mors non tricauerit. Sed quid dicam nunc ante inprouida tandem nos non amara mors sed amarior diuisio separauit ab inuicem. illam ut reor felicem. me uero infelicē quasi quoddam depositum huic seculo seruire permisit. Sciens enim quantum illā dilexi. quantum amaui quam nunc ut audio roman& carcer includit. sed amor xpi qui in eius pectore uiuit floruitque omnib(us) uinculis fortior & ualidior est. & perfecta caritas foras mittit timorem. en in quam ille superi rector olimpi ineffabili gratulatur tripudio. qui taliter te doctrina exornat diuina. & in lege eius die noctuque meditaueris. ut scriptum est. quam speciosi pedes euangelizantium. euangelizantium autem bona. illa arduam & artam iam ingreditur callem. ego aū adhuc in infimis lege carnali ceu quadam compede p(er)pedita iaceo. illa gratulabunda in iudicio futuro pariter cum d(omi)no decantans dicit. in carcere fui & uisitastis me. tu autem in regeneratione cum sederint duodecim apostoli in sedibus xii. sedebis & ibi. & quantos labore proprio adquesieris. de tantis ante tribunal aeterni regis dux futurus deauratus gaudebis. ego autem adhuc in ualle lacrimarum ut emeritum est lugeo propria

peccata. eo quod talibus me indignam fe
cisset dn̄s adherere comitibus. quapp̄ crede
mihi non sic tempestate iactatus portum
nauta desiderat. non sic sitientia imbres
arua desiderant. non sic curuo litore anxia
filium mater exspectat. quam ut ego uisib;
uestris frui cupio. sed quia peccatis meis
exigentibus & innumeris delictis ad gra
uata ut hoc uenire queat ut ab inminentibus
periculis absoluta sim in desperationem de
ducta sum. idcirco ego peccatrix uestigiis
celsitudinis tuę prouoluta. ex intimis prae
cordiorum penetralibus inplorans a finib;
terrae ad te clamaui. O beatissime domine.
dum anxie requirit cor meum. ut in pen&rabilib;
orationum tuarum exaltabis me. quia fac
tus es spes mea. turris fortitudinis a facie
uisibilis & inuisibilis inimici. & ut ad conso
lationem inmensi doloris ad sedandam me
roris undam. obsecro ut tuo suffragio mea
fragilitas quasi quibusdam sustentaculis
ut non prorsus corruat fulciatur. similiter
supplex rogito ut mihi aliquod solacium
uel in reliquiis scīs ł paucula saltim pscripta
beatitudinis tuę uerba distinare digneris.
ut in illis tuam praesentiā semper habeam.
Vale iugiter prosperis successibus uiuens
dn̄o terque quaterque interpellans pro me.
Ego autem similiter ealdbeorcth paupculus

xp̄i in dn̄o cum omni affectu salutate deprecor te ut illius amicitiæ quam olim spopondisti in tuis deificatis orationibus recorderis. & lic& corpore separemur. tamen recordatione iungamur.

Domino excellentissimo Pipino regi francorum. bonifatius ep̄s in dn̄o.

Celsitudinis uestrę clementię magnas gratias agimus. & dn̄m ih̄m xp̄m precantes. ut uobis in regno celorum aeternam mercedē retribuat. eo quod p&itiones nostras clementer exaudire dignati estis. & senectutem meam atq; infirmitatem consolari. Nunc autem gloriose fili cognoscas. quia per misericordiam dī credo quod possim in uestro seruitio iterum esse. p̄terea petimus uos ut nobis indicetis. si ad placitum istum debeamus uenire. ut uestram uoluntatem perficiamus. quidam seruus ecclesię nostrę & ipse mendacissimus qui nos arte fugiebat ansfrid nomine. ueniens ad nos cum indiculo uestro. rogans ut ei iustitiam faceremus. misimus illū ad uos cum ipsis litteris cum misso nostro. ut cognoscatis quia mentitus est uobis. petentes ut nos pro mercede uestra defendatis contra tales falsarios & eorum mendaciis non credatis. ualete in dō semper.

Spiritalis affinitatis necessitudine copulando frī archipontificatus infula sublimato coep̄o cudberto. bonifatius legatus germanicus catholicę & apostolicę romanę ecclę. opt... ... caritatis ...

SCRIPTUM ENIM EST IN LIBRO SALOMONIS.
Beatus homo qui inuenit amicum cum quo
possit loqui quasi cum se met ipso. Cum muneribus
munificentiae uestrae dulcissimas litteras ues
tras fraterna karitate inter litas magnas
dō & uobis gratias agentes. filio uestro diaco
no cyneberhto offerente suscepimus. uiuae uo
cis quoque melliflua conloquia uestra de
fraternis consiliis per illum nobis karitas
uestra mandauit. quae consiliorum spiritalia
conloquia optamus ut dō uolente quamdiu in
hac mortali uita uiuamus inter nos iugiter
insinuentur. illo praestante a quo solo sca
desideria recta consilia & iusta sunt opera.
uos melius & plenius quibus ds multis donauit
& prudentius nosse & melius & plenius posse. nos
quasi in paucis fideles sumus & deuoti studeamus
instrui. duro caelesti amoris uinculo quod
rumpi n̄ potest inuicem catenati.
Nam labor nostri ministerii unius & eiusdem
causae esse dinoscitur. & aequalis speculatio in
curis ecclesiarum siue populorum nobis cre
dita est. siue in docendo siue in hortando & monen
do siue in defendendo canonicos gradus uel plebi
idcirco ut ille insinuauerit similia faciamus.
maior enim nobis sollicitudo ecclesiarum & cura
populorum propter pallia credita & recepta
quam ceteris epis qui proprias tantum pro
curant parrochias incumbit. propter ea

carissimi non quia uestræ prudentiæ opus sit rusticitatis nostræ statuta audire uel legere. sed propter bonam & humilem & scam uoluntatem uestram putamus uos libentius scire uelle quam nescire quæ hic sacerdotes nobiscum seruanda decreuerunt. quapropter, & uobis emendanda & corrigenda destinamus. Decreuimus autem in nostro sinodali conuentu. & confessi sumus fidem catholicā & unitatem. & subiectionem romanæ æcclesiæ fine tenus uitæ nostræ uelle seruare scō petro & uicario eius uelle subici. sinodum per omnes annos congregare. metropolitanos pallia ab illa sede quærere. & per omnia præcepta sci petri canonice sequi desiderare ut inter oues sibi commendatas numeremur. & isti confessioni uniuersi consensimus & subscripsimus. & ad corpus sci petri principis apostolorum direximus. quod gratulando clerus romanus & pontifex suscepit. Statuimus. ut per annos singulos canonum decreta. & æcclesiae iura. & norma regularis uitæ in synodo legantur & recuperentur. decreuimus. ut metropolitanus qui sit pallio sublimatus hortetur ceteros & admoneat. & inuestiget quis sit inter eos curiosus de salute populi. quis ue neglegens. Serui di uenationes & siluaticas uagationes cum canibus. & ut acceptores & falcones non habeant. prohibuimus.

Statuimus. ut singulis annis unusquisq;
ep̄s parrochiam suam sollicite circũ eat.
populum confirmare. & plebes docere.
& inuestigare & prohibere paganas ob
seruationes. diuinos. uel sortilogos. augu
ria. filacteria. Incantationes. uel omnes
spurcitias gentilium. Interdiximus seruis
dī. ut non pōpato habitu uel sago uel armis
utantur. Statuimus quod proprium sit
metropolitani iuxta canonum statuta
subiectorum sibi episcoporum Inuestiga
re mores. & sollicitudinē circa populos
qualis sit. & moneat ut episcopi a synodo
uenientes In propria parrochia cum pres
biteris & abbatibus conuentum habentes.
p̄cepta synodi seruare Insinuando prae
cipiant. & unusquisque ep̄s si quid In sua
diocesi corrigere uel emendare nequiue
rit itidem In synodo coram archiepō &
palam omnibus ad corrigendum Insinu&.
eodem modo quo romana ecclesia nos ordi
natos cum sacramento constrinxit. ut si
sacerdotes uel plebes a lege dī deuiasse
uiderim. & corrigere non potuerimus. fi
deliter semper sedi apostolice & uicario sc̄i
p&ri ad emendandum Indicarem. sic enim
nisi fallor omnes episcopi debent m&ropo
litano & ipsi romano pontifici si quid de
corrigendis populis apud eos Inpossibile est

notū facere. & ipsi alieni fiunt a sanguine
animarum perditarum. De cetero frater
carissime quia nobis aequalis labor, & maius
periculum inminet quam ceteris sacerdo
tibus. quia canones antiqui pcipiunt ut om
nes sciant metropolitanum sollicitudinem
totius prouinciae gerere. & ut uerbi gratia
dicam sicut timeo. nauem gubernandam
Inter fluctus feri maris semel suscepimus.
quam nec caute regere. nec sine peccato di
mittere ualemus. et quia quidam sapienti
um dicit. si periculosum est nauem Inter
fluctus caute non regere. quanto pericu
losius est eam undis tumescentibus fluctu
antem In tempestate relinquere. & idcirco
aecclesia quae uelut nauis magna per mare
mundi huius enauigat. quae diuersis temp
tationum fluctibus In hac uita tunditur.
non est tamen relinquenda sed regenda.
cuius rei In exemplo priores patres ha
bemus. clementem. & cornelium. & ceteros
conplures In urbe roma. Cyprianum
In cartagine. athanasium In alexandria.
qui sub paganis Imperatoribus nauem xpi
immo carissimam sponsam eius aecclesiam
docendo. defendendo. laborando. & patiendo
usque ad sanguinis effusionem guber
nabant. Possum enim denem & ipso pro
certo iuxta uocem cantici canticorum

dicere. filii matris meae pugnauerunt con-
tra me. posuerunt me custodem in uineis. uineam
meam non custodiui. uinea enim secundum
natum prophetam domini sabaoth. domus israhel
est. nunc uidelicet aecclesia catholica esse
conprobatur. cuius synodum congregan
dam et hortandam iussu pontificis romani.
et rogatu principum francorum et gallorum.
sub spe restaurandae legis christi suscepi. circum-
fodi. cofinum stercoris adportaui. sed non
custodiui. cum exspectarem ut faceret uuas.
fecit autem labruscas. et iuxta alium pro
phetam. mentietur opus oliuae. et campi non
facient escas. sed pro dolor officium laboris
mei rerum conlatione simillimum esse
uidetur cani latranti et uidenti fures et la
trones frangere et suffodere et uastare
domum domini sui. et quia defensiones
et auxiliatores non habeat. submurmu
rans ingemescat et lugeat. Nunc autem
quod mihi in tali periculo posito iustum
et cautum esse uidetur. salubre consili
um uestrum quaerens. et scire
desiderans insinuo liber
tatem praedicandi. dico ut in acti
bus apostolorum paulus apostolus sacerdoti
bus intimauit dicens. contestor uos ho
dierna die quia mundus sum ab omnium
sanguine. non enim subterfugi quominus

annuntiarem uobis omne consilium dī. at
tendite uobis & uniuerso gregi In quo posuit
uos sps scs epos regere aecclesiam dī quam
adquisiuit sibi sanguine suo. regnum Inquit
dī Inter uos ambulans praedicaui. ut me ali
enum ab omnium perditione seruarem.
Nam apostolus episcopum. propheta specula
torem. saluator mundi pastorem aecclesiae
sacerdotem appellat. & omnes tacentes pec
cata populi doctores sanguinis animarū
perditarum sub silentio esse reos conprobant.
propter hoc horribilis & maxima necessitas
cogit. ut iuxta dictum apli nos formam
debeamus exhibere fidelibus. hoc est nisi me
fallat opinio ita iuste uiuendum est sacer
doti. ne dicta sua repugnantibus factis
euacuet. & ne cum sibi de proprio caute uiuat.
tacens alieno damnetur peccato. quia ad
hoc est aecclesiae dī praepositus. ut non solum
bene uiuendo alios exemplo Instituat. sed
etiam fiducialiter praedicando. singulis ante
oculos peccata sua constituat. & quae poena
maneat duros. quae gloria
oboedientes ostendat. quia
iuxta uerbum dñi ad hezechielem cui dis
pensatio uerbi commissa est. & iam si scē
uiuat. & tamen perdite uiuentes arguere
aut erubescat aut metuat. cum omnibus
qui eo tacente perierint perit. & quidem

proderit non puniri suo. qui puniendus ē
alieno peccato. taciturnitatem quidem
sacerdotis dns ad hezechielem loquens ter
ribiliter prohibet. & speculatorem sacer
dotem appellat. ut sicut speculatoris est
de loco editiori plus omnibus contemplari.
ita sacerdos debet esse meritorum subli
mitate celsior. & maioris scientiae habere
gratiam. qua possit ceteros instruere.
audiens inquit diuinus sermo sermonē
adnuntiabis eis ex me. Indicat ut hoc dicat
sacerdos quod ex diuina lectione didicerit.
quod illi ds inspirauerit. non quod huma
nus sensus inuenerit. adnuntiabis eis in
quit ex me. non ex te. mea uerba loqueris.
non est quod ex his tamquam de tuis infleris.
ex me inquit ei adnuntiabis. si me dicente
ad impium. impie morte morieris. non
fueris locutus ut se custodiat impius a uia
sua. ipse impius in iniquitate sua morietur.
sanguinem uero eius de manu tua requirā.
ac si aperte dicat. si ei peccata sua non adnun
tiaueris. & si eum non argueris ut conuer
tatur & uiuat. & te qui non increpasti.
& ipsum qui te tacente peccauit flammis
perennibus tradam. non simus ergo tā
saxei uel tam ferrei pectoris. ut nos ista
uerba dni non terreant. non simus tam
alienati a fide. ut istis uerbis dni non cre

damus· sed excitemus & exhortemur fratres
nostros uerbis uenerandis sci petri apostoli·
sobrii estote· & uigilate· & excitamini· quia
aduersarius uester diabolus tamquam leo
rugiens circuit quaerens quem deuoret· cui
resistite fortes in fide· scientes eandem pas
sionem quae in mundo est uestrae fraterni
tati fieri· & episcopos synodi nostrę subiec
tionis· adiuratione sci pauli apostoli ad-
moneamus timotheo dicentis· testificor corā
dō & xpo ihu qui iudicaturus est uiuos ac
mortuos & aduentum & regnum eius· p̄
dica uerbum· insta oportune· inportune·
argue· obsecra· increpa· in omni patientia
& doctrina· est enim iam praedictum ab
apostolo tempus cum sanam doctrinam
non sustinebunt· sed ad sua desideria coa
ceruabunt sibi magistros & cetera·
Clamemus in fortitudine iuxta dictum
profetę qui adnuntiamus pacem in terris
hominibus bonae uoluntatis· ille namque
in fortitudine clamat quem nec metus
nec uerecundia praedicare uerbum uitae
inpedit· Contendamus auxiliante dno
ut non simus inter illos falsos pastores ouiū
quos profeta accusat dicens· haec dicit dns ds·
uae pastoribus israhel qui pascebant semet
ipsos· nonne greges pascuntur a pastorib;·
lac comedebatis· & lanis operiebamini·

quod crassum erat occidebatis. gregem autē
meum non pascebatis. quod infirmum fuit
non consolidastis. & quod egrotum non sanas
tis. q(uo)d fractum est non alligastis. & quod
abiectum non reduxistis. quod perierat
non quęsistis. sed cum austeritate impera
batis & cum potentia. & dispersę sunt oues
meę eo quod non ess& pastor. & factę sunt
in deuorationem omnium bestiarum agri.
uę. quod profeta dicit pro male dicto
posuit. per pastores episcopos sign
ificat qui gregis dn̄i susce perunt.
id est fideles populos ad pas cendum sed
sem& ipsos pascunt. qui non populi salutem.
sed suas uoluntates attendunt. lac & lanas
ouium xp̄i oblationibus cotidianis ac deci
mis fidelium suscipiunt. & curam gregis
dn̄i deponunt. non sanant spiritali consilio
infirmum peccatis. non consolidant sacer
dotali ope diuersis tribulationibus fractū.
non reuocant erroneum ad uiam salutis.
non requirunt sollicitudine pastorali
ueniæ iam desperatione perditum. nec
adflictos uiolentia potentum qui in eos
ferarū more deseuiunt defendunt. &
diuites peccantes uel potentes non solum
non arguunt. sed &iam uenerantur. &
ideo minaciter superbiam talium ser
mo diuinus contundit. dicens.

uae pastoribus israhel. & iterum. propterea
pastores audite uerbum dn̄i. haec dicit dn̄s.
ecce ego ipse super pastores requiram gregē
meum de manu eorum. & cessare eos faciā
ut ultra non pascant gregem. nec pascant
amplius semet ipsos. quod quid est aliud quā
pastores qui semet ipsos non greges pascunt
de sublimitate honoris inter reprobos & in
ter maledictos proiciam. ad haec omnia
quis non intremescat. nisi qui futura
non credit. omnia quae ds̄ uoluit
obseruare tam aperte posuit. sui
nominis auctoritate firmauit. ut ea
facilius quod dictu quoque nefas est conte
namus. quam nos non intellegere tam apta
& diuina mentientes fingamus. quando au
dimus haec dicit dn̄s. quis futurum esse non
credat quod dicit ds̄. nisi qui dō non credit.
horum & his similium consideratione per
territus sum. & timor & tremor uenerunt
super me. & pene contexerunt me peccato
rum meorum tenebrę. & semel susceptum
gubernaculum aecclesiae libuiss& placuiss
& mihi omnino dimittere si ualerem.
uel exempla patrum uel scripturas sacras
consentaneas inuenirem. Idcirco frater
carissime quia haec omnia ita se habent.
& ueritas fatigari potest. uinci autem & falli
non potest. fatigata mens nostra confugiat

adillum quipersalomonem dicit habefidu
ciam Indño extoto corde tuo. & ne innitaris
prudentiæ tuæ. Inomnibus uiis tuis cogita
illum. & ipse dirig& gressus tuos. & alibi.
turris fortissima nomen dñi. adipsam
confugit iustus. & saluabitur. Stemus in
iustitia. & præparemus animas nostras
adtemptationem. utsustineamus sustentati
onem di. & dicamus ei. dñe refugium factus
es nobis ageneratione & progenie. con-
fidamus Ineum quinobis onus imposuit.
quodpernos portare nonpossumus. por
temus perillum quiest omnipotens. quidicit
iugum enim meum suaueest. & onus meum
leue. Stemus Inprælio Indie dñi. quia dies
tribulationis & angustiæ uenerunt super
nos. moriamur sids uoluerit proscis legib;
patrum nostrorum. utheredítatem cum
illis æternam consequi mereamur. nonsi
mus canes muti. nonsimus taciti speculato
res. nonsimus mercennarii lupum fugi
entes. sedpastores sollicti uigilantes su
pra gregem xpi. prædicantes maiori ac
minori. diuiti & pauperi. omne consilium
di omnibus gradibus uel ætatibus In
quantum ds donauerit posse. oportune.
Inportune. eomodo quo scs gregorius
in libro pastorali conscripsit. pterea
nontaceo caritati uestræ quia omnibus

seruis di qui hic uel in scriptura t in timore
di probatissimi sunt uidetur quod bonum
eet & honestas & pudicitia uestrae ecclesiae
& aliquod uelamentum turpitudinis si pro
hiber& synodus & principes uestri muli
eribus & uel feminis illud iter & frequentiā
quam ad romanam ciuitatem ueniendo
& redeundo faciunt quia magna ex parte
pereunt paucis remanentibus integris.
per pauce enim sunt ciuitates in longobar
dia uel in francia aut in gallia in qua non
sit adultera uel meretrix generis anglo
rum. quod scandalum est & turpitudo
totius aecclesiae uestrę. Illud autem quod
laicus homo uel inperator uel rex aut ali
quis praefectorum uel comitum seculari
potestate fultus sibi per uiolentiam rapiat
monasterium de potestate episcopi t abba
tis uel abbatissae. & incipiat ipse uice ab
batis regere & habere sub se monachos.
& pecuniam possidere que fuit xpi san
guine conparata. talem hominem anti
qui patres nominant pantraptorem
& sacrilegum. & homicidam pauperū
& lupum diabuli intrantem in ouile xpi.
& maximo anathematis uinculo dam
nandum ante tribunal xpi. de talibus
memorare sci pauli apostoli ad timotheū
dicentis. diuitibus huius seculi praecipe.

confitebitur dño. neque mors laudabit
eum. & adpropinquat uia uniuersae terrae.
& scitote quod in hac prece duorū ponti
ficum romanae ecclesiae adstipulationem
& consensum & benedictionem accepi.
agite nunc de hac obsecratione nostra.
ut mercedis urae p̄mia in superna curia
angelorum clarescant & crescant. unita
tem & commonionem dilectionis urae ua
lentem ac proficientem in xpo creator
omnipotens aeternaliter custodiat.

EPISTOLA LUL AD DEALBUUINUM 84

REUERENTISSIMO FRATRI DEALB UUINO
iam dudum magistro lul indignus
diaconus sine prerogatiua meritorū
diaconatus officio fungens. optabilem in
dño salutem. almitatis tuae clementiam in
timis precibus flagito ut meae mediocri
tatis carinam fulcire digneris tuis almis
oraminibus. quatenus tuarum orationū
intercessioniq; pelta protectus adpor
tum salutis peruenire merear. & piaculo
rum meorum in hoc terreno ergastulo
ueniam consequi. sicut iam praeterito anni
circulo per deneualdum frēm nostrum
litterarum mearum portitorem depre
catus sum. ergo uilium munusculorum
transmissio scedulam istam comitatur.
non tam digna quā deuota mente directa.

similiter obsecro ut mihi aldhelmi episc aliqua opuscula seu prosarum seu metrorum aut rithmicorum dirigere digneris ad consolationem peregrinationis meae. & ob memoriam ipsius beati antestites. & mihi per aliqua uerba tuae affabilitatis indica quid de istis ualeat p̄cibus tua fraternitas perficere. quae inhianter audire satago. bene ualentem me (te) & proficientem in prosperitate dierum & intercedentem pro me exopto longis temporibus.

EPISTOLA [illegible] DINI [illegible] & LUL AD CUNIBURGAM

85 DOMINE DILECTISSIME XPIQUE RELIGIOSISSIME abbatis cuniburge regalis prosapie generositate praedicatae. den & l & b. filii tui ac uernaculi sempiterne sospitatis salutem. agnoscere cupimus almitatis tuae clementiam quia te p̄ ceteris cunctis feminei sexus in cordis cubiculo cingimus amore quod genitoris & genetricis & aliorum propinquorum nostrorum obitum ad germanicas gentes transiuimus usque in uenerandi archiepisc bon monasticae conuersationis regula suscepti. ipsiusque laboris adiutores sumus in quantum nostrae paupercule uilitas praeualet. nunc itaque ex intimis praecordiorum illis suppliciter flagitamus. ut digneris nos habere in tuae

sacrae congregationis commonione. & nram lintrem procellosis fluctibus huius mundi fatigatam tuorum oraminum praesidio adportum salutis deducere. & contra piaculorum spicula parma tuae orationis protegere non recuses. sicut nos quoque lic& pro tuae celsitudinis statu diuino suffragio singulis momentis depraecantes sumus. hoc uero si corporibus praesentes fuissemus. flexis genuum populitibus. & salsis lacrimarum imbribus rogitantes. diligenti p&itionem speramus posse inp&rari. & nunc absentes hoc idem obnixis praecibus postulamus. illud &iam scire desideramus tuae sagacitatis Industriam. quod sicut nostrum contingit huius brittannicae telluris sceptra uisitare quod nullius hominis oboedientiam & institutionem antea querimus. quam tuae beneuolentiae subiectionem. quia In te firmissimam spem mentis nostrae positam habemus. similiter obsecramus. ut puerulos duos. .n. begiloc. & man. quos ego lul. & pater noster liberos dimisimus romam destinantes & abunculo nostro commendauimus pro mercede animae meae. & libera arbitrii sunt. & illorum uoluntas sit. & in tua potestate sint. nobis transmittere per harum litterarum gerulos

studeas. & si aliqui sei(?) eis prohibere uel iter pergendi sine iustitia deprecamur ut eos defendere digneris. parua quoque munusculorum transmissio scedulam istam comitatur. quae sunt tria id est turis & piperis & cinnamomi. permodica xenia. sed omni mentis affectione destinata. huius muneris magnitudinem non ut consideres. sed spiritalis caritatis amorem attende. poscimus illud etiam petimus ut rusticitatem huius epistiunculae emendare(?) & nobis aliqua uerba tuae dulcedinis non renuas dirigere. quae inhianter audire gratulabundi satagimus. uale uiuens deo euo longiore & uita feliciore. intercedens pro nobis.

EPISTOLA LUL ADE AD BURGAM

86 REUERENTISSIMAE ET IN XPO CARISSIMAE eadburgae abbatissae. N. indignus diaconus & exiguus perennem in dno salutem. almitatis tuae clementiam intimis obsecro precibus. ut mei memor esse digneris intuatu(?) sacrosanctis orationum subsidiis. sicut mihi per redeuntem fratrem nostrum N. tua benigna caritas concedens promisit. hoc etiam obnixa prece flagito. ut meae fragilitatis nauem quae cotidie presentis mundi procellarum turbinibus quatiatur tuae stabilitatis suffragio fulciatur. ut contra

raqui hostis uenenata spicula oraminũ
tuorũ frequenti iuuamine muniar. par
ua munuscula tuæ uenerande dilectionẽ
transmisi id est unũ grafium argenteum.
& storacis & cinnamomi partẽ aliquã qua
tenus ex his minimis cognoscas allata mu
nera tuæ salutationis quã grata mihi sit.
& si quid mihi per gerulum horũ apicum
qui dr̄ coela uel palium quem lib& impe
trare uolueris. scit caritas illa quæ inter
nos ē. copulata spiritali germanitate
id meam paruitatẽ totis nisibus implere
uelle. interea rogo ut mihi litteras tuæ
dulcedinis destinare non denegẽs. bene
ualere tē desidero. & scis successibus pro
ficere in xp̄o optamus.

EPISTOLA BONIFATII 87

REUERENTISSIMO FRATRI ET SPIRITA
lis germanitatis propinquitate conexo
bonifatius exiguus seruus seruorum dī
perennem in xp̄o caritatis salutem. clemen
tiam fraternitatis urǣ in nimis flagitam;
p̄cibus. ut nr̄æ mediocritatis memores inter
cedere dignemini. quia peccatis nr̄is exi
gentibus periculosi maris tempestatibus
undique quatimur. rogantes ut ille qui in
altis habitat & humilia respicit. indulgens
flagitia. prest& nobis uerbum in apertio
ne oris nostri. ut currat & clarific&ur inter

gentes euangelium gloriae christi.

EPISTOLA BONIFATII AD ALTHERIUM

88 VENERANDO FRATRI ALDHERIO ABBATI
bonifatius exiguus seruus seruorum dei in christo
salutem. Caritatis uestrae clementiam medullatis
& intimis praecordiorum obsecramus precibus, ut in
uestris sacrosanctis orationibus intercedendo
nostri memores esse dignemini & almitatis uestrae
precibus inplor&is ut pius dominus qui causa est pere
grinationis nostrae nauem fragilitatis nostrae
ne fluctibus germanicarum tempestatum sub
mergatur dextera sua protegente & guberna
te inlesam custodiendo ad caelestis hierusalem li
tus tranquillum perducat. Salutem omnes fratres sanctae
congregationis uestrae nostros in domino carissimos in o
culo dilectionis ac deuotionis nostrae commenda
mus scilic& nos nostris orationibus, ut siue uiuentes
siue morientes uestrae commonioni caritatis
sociemur & ut hoc ita firm&ur deuotione fra
ternae caritatis a uobis iuxta uoluntatem
clementiae uestrae caritatis promereri uolu
mus inquantum potestas profectum adtribu
erit. P&imus quoque ut pro germanicis gen
tis idolorum culturae deditis intercedere
cur&is. Rogantes dominum qui pro totius mundi
salutem proprium sanguinem fudit. & uult
omnes homines saluos fieri & ad agnitionem
ueritatis uenire ut eas ad agnitionem creato
ris & ad gremium matris aecclesiae conuer

tat similiter ut p dormientiu fratru animabus
qui nobiscum laborabant in dno orationum
adiuuamina & missarum sollemnia celebrare
faciatis precamur quorum nomina gerulus
harum litterarum demonstrauit.
Ualere beatitudinem urãm & sciis successib,
proficere in xpo diligenter optamus.

EPISTOLA BONIFATII AD GRIPHONEM FILIO CAROLI

BONIFATIUS SERUUS SERUORUM DI 8
gripponi filio carli optabilem in xpo salut.
obsecro & adiuro pietatem uestram p dm
patrem omnipotentem & per ihm xpm filiu
eius & per spm scm . per scam trinitatem & uni
tatem di ut si tibi ds potestatem donaue
rit ut adiuuare studeas seruos di sacerdo
tes pbros qui sunt in thuringia & monachos
& ancillas xpi defendere contra paganoru
malitiam . & adiuuare xpianu populu ut eos
pagani non perdant ut ante tribunal xpi
mercedem habeas p p & uam. & cognoscite q et
memoria ura nobiscu e coram do sicut & pa
ter ur uiuus & mater iam olim mihi commen
darunt. deprecamur dm saluatorem mundi
ut dirigat uiam urãm & uitam ad salutem
animae urae. ut in gratia di semper hic & in fu
turo seculo permaneatis. Interea mementote
filii carissimi quia iuxta uocem psalmigrafi.
homo sicut foenum dies eius & sicut flos agri
ita floriet & apostolus ait. totus mundus floret

Inmaligno positus est. & item Ineuangelio
ueritas dixit. quid enim proderit homini
si lucr&ur uniuersum mundum animae uero
suae d&rimentu patiatur. & iteru Ineuan
gelio degloria iustorum. tunc fulgebunt
iusti sicut sol Inregno patris eoru. & pau
lus apostolus de beatitudine uitae eterne.
quod oculus non uidit nec auris audiuit.
nec In cor hominis ascendit. quod praepara
uit ds diligentibus se. facite ergo filii ut mer
cedis surae praemia In alta caelorum culmine
clarescant. Ualere uos In longitudine
dierum In xpo optamus. EPISTOLA CARO
LI AD COMITES ET DUCIS DE POTESTATE SCI BO

Lit. Serrarii 190 DOMINIS SCIS ET APOSTOLICIS IN XPO
patribus. epis. ducibus. comitibus. uicariis.
domesticis. uel omnibus agentibus iuni
oribus nostris. seu missis decurrentibus. &
amicis nostris Inluster uir carolus maior
domus. bene cupiens ur. Cognoscatis qua
liter apostolicus uir In xpo pater bonifati
us eps ad nos uenit. & nobis suggessit. quod
sub nro mundeburdio uel defensione eum
recipere deberemus. quod ita nos gratante
animo hoc fecisse cognoscite. proinde nos
taliter uisi fecimus ei manu nra roboratam
dare. ut ubicumque ubi & ubi ambulare
uidetur. cum nostro amore uel sub nro
mundeburdio & defensione qui &us uel conser

uatus esse debeat. In ea ratione ut iustiti
am reddat. & similiter iustitiam accipi
at. & si aliqua causatio uel necessitas
ei aduenerit quae per legem non definiri non
potuerit. usque ante nos qui & tus uel conser
uatus esse debeat. quod ipse qua qui per ip
sum sperare uidentur. ut ei nullus ullam
contrarietatem uel damnationem aduersus
eum facere non debeat. nisi ut omni tempore
sub nostro mundeburdio uel defensione qui
& tus uel conseruatus residere debeat. &
ut certius credatur. manu propria sub
ter firmaui. & de anulo nostro subter
sigillauimus.

EPISTOLA DANIELIS EPISCOPI DUCIBUS ...

PIISSIMIS AC CLEMENTISSIMIS REGI
bus. ducibus uniuersis. reuerentissimis &
dilectissimis episcopis. relegiosis necnon
abbatibus. presbiteris. & spiritalibus filiis.
Christi nomine consignatis. Daniel dei famu
lorum famulus. dum uniuersis fidelibus
deuotione sincerissima dei mandata sunt
obseruanda. quantum sit hospitalitatis mu
nus quamque acceptabile humanitatis offi
cium uiantibus exhibere. sacris scripturis
attestantibus demonstratur. dum & bea
tus abraham propter hospitalitatis mi
sericordiam sanctorum angelorum pre
sentiam suscipere meruit. & uenerando

eorum colloquio perpotiri. Loth quoque
per huiusmodi ministerium pietatis de so
domorum flammis ereptus est. saluauit
enim eum hospitalitatis gratia de flamma
rum interitu. mandatis cælestibus obse
quentem. Ita & uestræ dilectioni proue
ni& ad salutem. Dum horum portito
rem religiosum presbiterum dique
omnipotentis famulum suscipientes
uuynfrithum. caritatem ei quam dis &
diligit & præcipit exhibe&is. recipientes
ergo di famulos eum recipitis cuius maies
tati deseruiunt cernunt. Ita ipso pollicen
te. qui uos recipit me recipit. hæc itaque
cum cordis deuotione facientes. & di man
data peragitis. & de diuinae promissio
nis oraculo confidentes. mercedem apud
eum habebitis sempiternam. Incolumem
eminentiam uestram superna gratia
custodiat.

... ad andhunum scripta

92 DILECTISSIMO IN XPO CARITATIS
uinculo nodato patri andhuno uis
ceralem salutem. quare non trans
misisti uestimenta quæ debuisti mitte
re de fræsarum prouincia. nunc
per dnm omnipotentem extimplo facite
ueniant. Indica nobis aliquid de episco
po nostro. an ad synodum ducis occidenta

-lium prouinciarum perrexiss& an adfiliu
carlomanni. & per epistolam nobis rescri
be. & hunc pergentem nuntium iterum
cito reuerte nomine hardleih. queso te
domine ut facias eum illic manentem sine
labore & huc pergentem. Ual&e o flores
aecclesie. & orate pro nobis. & nos pro uobis.
ut pax xpi maneat in nobis. amen.

SORORI IN XPO CARISSIMAE LEOBGYTHE
lullus exiguus. seruus autem domni boni
fatii discipulorum. In dno salute. NON IN-
memorem sagacitatis tue industriam estimo
euangelice sententiae. qua dr. Beati pau
peres spu quo ipsorum. e. regnu caelorum.
illa paupertas patienter ferenda est. eode
euangelista testante quiait In patientia ura
possidebitis animas uestras. illud dauitici cum
corde r&inens. quia secundum multitudine
doloru tuoru consolationes di l&ificaue
runt animam tuam. nec enim contemptui t
obliuioni tuam sincera in dno germanitate
debitam arbitreris. quamuis per inter du
tias temporu corporali praesentia secerna
mur. neque in tuis necessitatibus fessum me
esse ullo modo a(s)tumes. sed tantum dia
bolicae fraudis astutia praeoccupatu atque
ministrorum eius subdola insectatione fa
tigatu scias. ut iuxta prof&e dictum ted&
me uitae meae propter filios nequitiae. quicquid

autem necessitatibus tuis desit gunduuino
diaconum reuersurum indicato. sugge
re illi ut in laboribus meis non lassescat quia
ualde rarus est qui tribulationes meas me
cum participare uellit. uale in deo inter
cedens pro me. tanto enixius quanto grauiore
angustia deprimor. EPISTOLA LUL. ad suithan

94 LULLUS EXIGUUS ATQUE HUMILIS
antestis suithan eiusque subiectis. aposto
licum praeceptum est o suitha ut gregem
domini sollicite seruando pascamus ne absque
ouili repertus luporum morsibus pereat.
hoc quidem te egisse et acturum esse confi
dens quia a sanctissimo uiro bonifatio martyre
xpi eiusque discipulis regularis uitae disci
plinam suscepisti putabam iuxta modulum
intellegentiae tuae. sed quod tristis ac merens
dicere cogor. longe aliter fecisse conpro
baris. qui neglectis animabus pro quibus
xps mortuus est. de quarum uita redditu
rus es rationem in die iudicii ante tribunal
uelamine xpi. dum sacro palleatas feminas .N. et .N.
contra statuta canonum et sanctae regule
disciplinam sine licentia et consilio meo.
ad iniuriam dei eiusque matris beatae
mariae semper uirginis. cuius famulatum
exhibere debuerunt. in laqueum diabo
li propter arrogantiam ac uoluptatem
lucrorum explendam. ad perditionem

animarum suarum liberas ire permiseras
In longinquā regionem. nō recolens illud
euangelicum. si cecus ceco ducatum praeb&.
ambo In foueam cadunt. & illud. anima quae
peccauerit ipsa morie&ur. sed ne forte hanc
meam obiurgationem parui pendens con
temptas. apostolico te sermone percutiā
quo ait peccantes coram omnibus argue.
ut c&eri timorē habeant. pro huius modi
stultitia excommōnicatam te esse sci
as cum omnibus tuis qui hunc neglegen
tiae reatum consentiendo perp&raue
runt. usque dum digna satis factione
hanc emend&is culpam. illas autem uagas
& Inoboedientes supradictas feminas In
tra cellam uestram non recipiatis. sed fo
ras monasterium excommōnicate ab aec
clesia xpi sedeant penitentiā agentes dū
uenerint In pane & aqua. & uos similiter
abstinendo ab omni carne. & ab omni potu
qui melle Indulcoratur. scientes quia si sper
nitis istam Increpationem. quod spernatis
eum qui a dō missus est peccatores saluos fa
cere. id est xpm. qui dixit In euangelio.
Qui uos spernit me spernit. qui autem
me spernit. spernit eum qui me misit.
id est dm patrem omnipotentem. Opta
mus In xpo ad meliora uos conuerti.

95 DOMINIS SCIS ET IN XPO DESIDERANDIS.
patribus ac fratribus in monasterio
glestingaburg constitutis uuiechtberht
pbr ur. utique seruus ac seruorū di supplex
in dno salutem; benedictus ds qui uult om
nes homines saluos fieri & ad agnitionem
uenire ueritatis. qui & iam nostrum iter sua
uoluntate in has prouincias id est in con
finia paganorum hæssonum ac saxo
num prosperum ultramare & pro hui
us mundi pericula sine merito nostro li
centia uestra & orationibus ac misericor
dia sua direxit; scitis fratres quia non nos
terrarum spatia diuidunt quos xpi cari
tas nectit; semper ergo fraternitas ura
ac reuerentia simul & orationes pro uo
bis ad dm in mente man&. uos autem uolo sci
re carissimi. quod archiepiscopus noster
bonifatius cum aduentum nostrum audis
s&. per sem& ipsum dignatus est longa uia
in obuiam nobis uenire. ac suscipere ual
de benigne. Nunc autem dilectissimi
credite quod labor noster nobis non sit
inanis in dno. sed ur̄æ sit mercedis; ds enim
omnipotens per misericordiam suam
ac merita uestra sufficientiā operis nos
tri bonam perficit. ualde sit lic& pericu
losum ac laboriosum pene in omni re.
in fame & siti & in algore & incursione